

## SAYIN OKURLAR

«YENİ ÇAĞ» – «BARIŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ» dergisi yeni yılınızı candan kutlar, sizlere işinizde ve savaşınızda başarılar, özel hayatınızda sağlık ve mutluluklar diler.

1976 yılında Bilimsel Komünizm fikirlerinin yayılması, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temeli üzerinde dünya komünist ve işçi hareketi saflarının güçlenmesi uğrunda yeni yeni başarılarla ulaşılmasını, barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm savaşında yeni yeni zaferler elde edilmesini diler.

## **Avrupada yeni koşullar ve ideolojik savaş**

*Knud Espersen*

*Danimarka Komünist Partisi Başkanı*

Helsinki'de toplanan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı, haklı olarak, kıtamızın tarihinde çok önemli bir olay sayılıyor. Avrupadan 33 memleketle ABD ve Kanada'nın devlet ve hükümet yöneticileri, gergin cepheleşme durumuna ve «soğuk harp»e son vermeyi ve sosyal düzen ayırımına bakmaksızın bütün Avrupa ülkeleri arasında barış içinde beraberliği ve karşılıklı yarara dayanan işbirliğinin gelişmesinde yeni aşamanın başlangıcı olmayı amaçlayan bir belge imzaladılar.

Ne var ki, barış içinde yanyana yaşamanın benimsenip yerleşmesi «ideolojik barış» demek değildir. Barış içinde yanyana yaşama, sınıfsal savaş biçimi olarak ideolojik savaşımın terkedilmesini, sönüp gitmesini gerektirmez. Durumdaki yenilik, iki sosyal sistem arasındaki ideolojik cepheleşmenin, bundan böyle, dünya politikasının ana sorununu, yani uluslararası gerginliği azaltmakta daha ileri gitme sorununu çözüme kavuşturma işiyle bağlanmakta olmasıdır. Burjuva toplum görüşü ile sosyalist toplum görüşü ne kadar keskin biçimde çarpışırsa çarpışsın, bu cepheleşmenin barışı tehdit eden tehlikeyle ilişkisi yoktur. Uluslararası yumuşama ve barış içinde yanyana yaşama, ideolojik ayrılığa bakmaksızın uluslararası ilişkilerin sürdürülmesini gerektirmektedir.

Böyle bir değişim elbette birdenbire olamaz. Uluslararası gerginliğin azaltılmasını suya düşürme ve ideolojik savaşımı (barış içinde beraberliğe karşıt olarak) sosyalist ülkelere karşı «psikolojik harp» yoluna yöneltme amaçlı çabaların bugün de ardı arkası kesilmiyor. Ama yeni durum şu gerçeği ortaya koyuyor: Emperyalizmin en saldırgan ve gerici çevreleri için, öteden beri ileri sürdükleri fikri, yani sosyalist dünyayla ilişkilerin ancak «askersel çözümler»le yoluna konabileceği fikrini inandırıcı temellere dayandırmak ve buna taraftar bulmak gitgide zorlaşıyor. Emperyalist devletlerin belirli yönetici çevreleri barış içinde yanyana yaşama prensipini

kabul etmek zorunda kalarak, «soğuk harp»in açık yandaşı görünmekten elden geldiğince sakınmayı daha uygun buluyorlar.

Emperyalizm ideolojik eylemini yeni koşullara uydurmaya çalışıyor. Eski hedeflere ulaşmanın yeni yollarını arıyor. Eski hedefler de bellidir: Kapitalist memleketlerde komünist fikirlerin yayılmasına engel olmak; sosyalist ülkelerdeki politik ve sosyal-ekonomik düzeni zayıflatıp sarsmak; sosyalist ülkeler topluluğunu ve uluslararası komünist hareketini parçalamak ... Netekim, uluslararası gerginliğin azalması, Batı Avrupada anti-komünizmin ve anti-sovyetizmin yayılması çabalarında hiç bir gerilemeye yol açmış değildir. Her şeyden önce (hele bizim memleketimiz ve diğer bazı memleketler açısından bakarsak), bunun tersi olmaktadır. Öyle ki, emperyalizmin ideologları ve politikacıları, gerginliğin azalmasının yığınlarda «tehlikeli düşünceler» uyandıracığından korkmaktadırlar.

Son zamanlarda, Danimarka'da, emperyalizmin ideologlarının anti-komünizm propagandasında her araca başvurmaktan çekinmediklerine bir kez daha tanık oluyoruz. 17-19 Ekim 1975 günlerinde, «Danimarka'ya sığınmış Doğu'lu göçmenler komitesi»nin girişimiyle, Meclis binasında anti-komünist ve anti-sovyetik gericiliğin en kötücül ve dışlı temsilcilerinin bir toplantısı yapıldı ve buna «Saharov duruşması» adı verildi. İşin ilginç yanı, böyle bir «uluslararası yargılama»nın sahnelenmiş olması değildir. Bu düşünce tam bir fiyaskoya uğradı ve «yargılama» bir keşmekeş içinde sona erdi. Basın ve diğer yığınsal enformasyon araçları bu düşünceye fırsatçı ve körükleyici bir tutumla yanaştılar. Bu «yargılama» etrafındaki gürültü ve reklâmlar, daha önceki yargılamalarda, yani Viyetnam halkına karşı girişilen saldırıyı, Şili'deki askersel cuntayı ve faşizmi suçlayan yargılamalarda görülen tutumdan apayrı bir şeydi. Ne var ki, gericilik istediği sonuçlara ulaşamadı. Silâh geri tepti, ve «yargılama» kendi girişimcilerini kötü duruma düşürdü. Bu sonucu görünce, kamuoyu önünde hiç bir yankı uyandırmayan bu kaba anti-sovyetizmin sorumlundan sıyrılmak üzere çeşitli bahanelere sığınmak zorunda kaldılar. Yaptıkları iş Folke-ting'i (Meclis'i) küçük düşürmekten, uluslararası itibarını zedelemekten başka bir şeye yaramadı. «Yargılama»nın fiyaskoyla sonuçlanması, anti-sovyetik eğilimlerin güçlenmesine karşın, uluslararası yumuşamanın anti-sovyetizmi açığa vurma bakımından da kesin bir önemi ve etkisi olduğunu gösterdi.

Böylelikle, her gün meydana gelen buna benzer olaylar, barış içinde yanyana yaşamanın, emperyalist ideolojinin artık daha az anti-komünist olduğu anlamına gelmediğini bize hatırlatıyor. Sosyalist ideoloji de daha az anti-emperyalist olmuş değildir. Bu durum, uluslararası sınıf savaşımının iç niteliğinden ileri geliyor. Marksist-Leninistler, sınıfsal temelleri varoldukça ideolojik çelişkilerin sürüp gideceğini hiç bir zaman inkâr etmemişlerdir. Ama Marksist-Leninistler, sınıflar ve sosyal sistemler arasındaki

ideolojik savaşımın, ülkeler ve halklar arasında askersel çatışmalara yol açmadan, barış koşulları içinde yürütülebileceğini ve yürütülmesi gerektiğini söylemişlerdir ve şimdi de her zamankinden daha büyük bir kesinlikle söylemektedirler.

İdeolojik savaşım, yalnız karşıt toplumsal sistemler arasında savaşım olarak uluslararası alanda değil, ulusal çapta da keskin bir çarpışma biçimi olma niteliğini yitirmiyor. Bu aynı olgunun iki bakış açısından görünüşüdür, ve bunlar birbirinden ayrılmaz; üstelik anti-sovyetizmle savaşımın gereği olmadığı, zira böyle bir savaşımın kendi öz memleketindeki sınıf çarpışmalarıyla hiç bir ilişkisi bulunmadığı, «yabancı» ve «özden yoksun» bir şey olduğu gibi bahenelerle birbirine karşı da konulamaz.

Bunları birbirinden ayıran ve birbirine karşı koyan görüş ve tutum, zamanımızda «çeşitli sosyalist ideolojiler», yani kapitalist memleketler işçi sınıfı için elverişli bir sosyalizm türü, bir de ayrıca çeşitli sosyalist ülkeler için elverişli sosyalizm türü bulunduğu tezine dayanıyor.

Böyle anti-leninist görüşler elbette eleştirilmeye bile değmez. Ve böylesi görüş, sosyalist ideolojinin kendi enternasyonal karakterini kaybettiğini savlamakla birdir. Doğaldır ki, çeşitli memleketler komünistlerinin ideolojik politikalarında ayrımlar vardır. Bu yadırganamaz, zira bazı devletlerde burjuva ideolojisi, buralarda egemen olan sınıfın ideolojisi hüküm sürmekte, diğer bazılarında da sosyalist ideoloji hüküm sürmektedir. Değişik savaşım koşullarında ideolojik çalışmanın somut hedefleri de birbirinin aynı değildir ve olamaz. Ama bütün bu gibi ayrılıklar, gerçek sosyalist ideolojinin, coğrafya ve iklim koşullarına ve aynı zamanda devlet sınırlarına bakılmaksızın, her yerde birbirinin aynı olduğu gerçeğini değiştirmez. Gerçek sosyalist ideoloji her yerde birdir, çünkü bir tek bilimsel-teorik temele, yani Marksizm-Leninizme; bir tek sınıfsal temele, yani bütün dünya ülkeleri işçi sınıfının yaşamdaki sosyalizmden ayrılamıyacak olan temel menfaatlerinin ortak oluşuna dayanmaktadır. Esasen, sosyalist ideolojinin gücü, hasımlarımızın zayıflatmaya, daha somut olarak ayrı ayrı halkalarını birbirine karşı koyarak sarsmaya çalıştıkları güç de bundan ilericiler gelmektedir.

Anti-sovyetizmin amacı ve hesabı da budur. Anti-sovyetizm, sosyalizmi karalamak, barış içinde yanyana yaşamayı baltalamak, dünya devrimci sürecini yazıflatmak için kullanılan araçtır; bundan ötürü de komünistler anti-sovyetizme karşı savaşım yürütmektedirler. Bu savaşım olmadıkça, işçi sınıfı ve halkın büyük çoğunluğu sosyalizm fikirlerinden yana kazanılamaz.

Bu alanda Danimarka komünistleri daha DKP XX. Kongresi'nde (1958) bir sağcı elemanlar grupuyla boğuşmak zorunda kaldılar. Parçalanmanın bize geçici bir zarar vereceğini bildiğimiz halde, kesin ve katı davranmaya karar verdik. Anti-sovyetizme göz yummak çeşitli alanlarda prensipsizliğe

yol açıyordu. Bunu, bizden ayrılan sağcı grupun Sosyalist Halk Partisi'ndeki eylemi de doğruladı.

Emperyalist propaganda anti-sovyetizmden yıllar yılı yararlandı. Emekçilerin kendi çıkarları uğrındaki savaşımını önlemek için hep bu araca başvurarak korku aşılamaya çalıştı. Emperyalist propaganda, bu yolda, Sovyetlerin gizliden gizliye Batı Avrupaya karşı bir saldırıya hazırlandığı, kendi sosyal düzenini askersel güce dayanarak «ihraç etme» emelinde olduğu, kapitalist memleketlerdeki komünistlerin «Sovyet plânları»nın gerçekleştirilmesi hizmetine koşulmuş «yabancı ajanları» oldukları teranelerini dilden düşürmüyordu. Biz bütün bu teraneleri iyi biliyoruz. Bu eski anti-komünizm ve anti-sovyetizm klişeleri elbette etki gücünü büsbütün yitirmiş değildir. Bunlar emekçilerin savaşımını köstekliyen kör inançlar olarak hâlâ daha kullanılıyor. Ve bu kullanımda, sosyalist ülkelerin «gizli plânları»na ilişkin şaşırtıcı haberler ve daha nice uydurmalar katılarak, her birine yeni bir biçim verilmeye çalışılıyor.

Ne var ki, biz bugün bütün bu kuduz propagandanın iskambil kâğıdından köşk gibi nasıl yıkılıp gittiğine tanık oluyoruz. Sosyalist ülkelerle iyi ilişkiler kurulmasını ve geliştirilmesini isteyen çevreler gitgide genişliyor. Anti-komünizm ve anti-sovyetizm propagandasının halklarımız üzerindeki zararlı etkisini gidermek için çok daha elverişli koşullar yaratılmış bulunuyor.

Bu koşullar cümlesinden olarak, Avrupa şimdi yine sosyalizm ve emperyalizm tarafından gösterilen yollardan birini seçme durumundadır. Bilindiği üzere, Birinci Dünya Savaşı'nın sonucu, Avrupayı ilk defa olarak «Sosyalizm mi, emperyalizm mi?» sorunuyla karşı karşıya getirmişti. Ekim Devrimi bu sorunu Rusyada sosyalizm yararına çözdü ve böylelikle, Avrupa da dahil olmak üzere, uluslararası politik durumu değiştirdi. 1930 yıllarında, halkların sosyal seçim sorunu bir başka biçim aldı: «Faşizm mi, yoksa sosyalist ve burjuva-demokratik güçlerin anti-faşist birliği mi?» İkinci Dünya Savaşı içinde ve savaştan sonra bu sorun birçok memlekette üstün gelen sosyalizm yararına çözüldü; bunun yanı sıra diğer birçok memlekette de halklar burjuva-demokratik rejimleri tercih ettiler. Sonra «soğuk harp» Avrupayı yeni bir harp, ya da barış içinde yanyana yaşamaya şıkları arasında bir seçim yapma zorunluğuyla karşı karşıya getirdi. Ve bu sorun da son yıllarda daha çok sosyalizm güçleri tarafından gösterilen yol lehine çözüme kavuşturulmaya çalışılıyor.

Böylelikle ülkelerin iç sosyal problemleri politik yaşamlarının ortagöbeğinde yer almaya başladı. İşçi sınıfı ve bağlaşıkları ile tekeli burjuvazi arasındaki cepheleşme daha da belirginleşti. Yeni sosyal ilerleme yolları açıldı. Yeni olanakların, her şeyden önce sosyalist ülkelerin katkısı ve aynı zamanda bütün ilerici güçlerin savaşımı sayesinde barış içinde yanyana yaşamayı sağlamadaki başarılarla bağlı olduğu bir döneme girilmiş oldu.

Kapitalizmin genel bunalımının derinleşmesi dolayısıyla kapitalist sistemin iç çelişkilerinin olanca keskinliğiyle belirmesi ve köklü sosyal dönüşümlerin gerekli olduğu bilincine varanların gitgide çoğalması bu dönemin önemini daha da artırıyor.

İkinci Dünya Savaşından sonraki dönemde bilimsel-teknik devrimden ileri gelen üretim güçleri artışı, sosyalist ülkelerin başarılarının önemini birçoklarının gereği gibi değerlendirmelerine engel oluyordu. Bu ülkelerin sürekli ve hızlı tempolarla gelişmesi, «gerikalmışlık»la, hareket noktası olan «taban düzeyi düşüklüğü»yle, «küçük sayılar»ın «büyük sayılar»dan daha çabuk büyüyebileceği savıyla açıklanmak isteniyordu. Sosyalizmin örnek olabileceği düşüncesi, «biz daha zenginiz» savına dayanılarak reddediliyordu. (!) O dönemde (savaştan sonraki dönemde), kapitalist ekonomi bunalımlarının sonuçları oransal olarak daha kolay giderilebildi. Bu bir yandan da yeni-sömürgeciğin emperyalist devletlere öncelikle düşük hammadde fiyatları dolayısıyla önemli aşırı kârlar sağlamak olmasından ileri geliyordu.

Şimdi durum değişti. Kapitalist ekonomi bütün temel mekanizmalarını altüst eden genel kapsamlı bir bunalım geçiriyor. Sınıf savaşımında önemli gelişmelere karşın, emekçiler yaşama düzeyinde düşüşün önüne geçemediler. Düne kadar aşıldığı ve unutulduğu söylenen yığınsal işsizlik işçi sınıfını kasıp kavuruyor. Yeni-sömürgeci sömürü alanında da bunalım başgösteriyor. Bunun içindir ki, emekçilere normal yaşam koşulları sağlayabilmek üzere, köklü sosyal değişimlerin gerekli olduğu bilincine varanlar gitgide çoğalıyor.

Şimdiki dönemin ana niteliği, büyük bir kararsızlık ve bu durumdan çıkış çaresi arama bocalamasıdır ve bunun başka türüsü de düşünülemez. Burjuva ideolojisi toplumu çıkmaza sokmuş bulunuyor. Bu koşullar altında, sosyalist dünyanın varoluşu, emekçilerin kendi sosyal çıkarlarını savunma güveni kazanabilmeleri bakımından kesin bir önem taşıyor.

Burjuva ideolojisinde kesin değişiklikler oluyor. Artık «genel refah top-

(!) Bu gibi savların gerçek durumu yansıtmadığını şu kanıtlar gösteriyor: 1960 yıllarında, şimdi Ortak Pazar'ı oluşturan 9 kapitalist memleket elektrik enerjisi, çelik ve madeni gübreler üretimi bakımından EYK üyesi 9 ülkeyi geride bırakırlarken, 1970 yılları başında durum artık değişti: EYK ve AET ülkelerinde elektrik enerjisi üretimi 1950'de sırasıyla-135 ve 193 milyar kw-t-s, 1960'da 406 ve 426 milyar kw-t-s oldu, bunalım öncesi 1973 yılında ise artık 1.222 ve 1.033 milyar kw-t-s'e çıktı. Aynı yıllar içinde, yine sırayla, 36 ve 48 milyon ton, 86 ve 98 milyon ton ve 178 ve 150 milyon ton çelik üretildi. Halen EYK ülkelerinin toplam sanayi üretimi AET memleketlerinin sanayi üretimi hacmini hemen hemen iki kat aşıyor.

Ve görüldüğü gibi, «küçük sayılar» artık sosyalist ülkelerin değil, kapitalist memleketlerin göstergeleri oluyor. Buna karşın, âdeta istatistik kanunlarıyla çelişircesine, «büyük sayılar» «küçük sayılar»dan daha çabuk büyümeye başlıyor.

lumu»nun durmadan yükselişinden söz ettikleri «mutlu altmış yılları»nın övünçlü iyimserliği gerilerde kalmış bulunuyor. Şimdi, doğallıkla, sosyal düzenin karakterinden değil, artık «insan olanaklarının tükenmesi»nden ileri geldiği söylenen bir karamsarlık hüküm sürüyor. Başboş tüketimin, her an yeryüzü hammadde ve enerji kaynaklarının bütünü tükenmesi gibi bir sonuca götürebileceğinden söz ediliyor. Bundan ötürü, toplumun «sıfır» veya «olumsuz» artış yolunu tutması isteniyor. Böylece de kapitalist ekonominin bunalımından ileri gelen üretim ve tüketim azalışını haklı göstermek istiyorlar.

Bu ideolojik atmosfer içinde, emekçi yığınlarının, sosyalist ülkelerdeki bunalımsız, enflasyonsuz gelişmeyi, işsizlikten azat gelişmeyi görmeleri çok yararlı oluyor. Bu da, felâketlerin doğasal nedenlerden ileri gelmediğinin, toplumun karakterinden doğduğunun canlı kanıtı oluyor ve bunlardan kurtulmak için kapitalist düzenin değiştirilmesi gerektiği kanısını kazandırıyor. Kapitalizmin artık ayakta kalıp kalamıyacağını soranlar gitgide çoğalıyor.

İşte burjuva propagandasının daha saldırgan bir dil kullanmasının altında bu neden yatıyor. Bu propagandanın eski toplumu koruma çabalarıyla harıl harıl yeni kanıtlar araması bundan ileri geliyor.

Bütün bunlar emperyalist propagandada yeni bir yol tutulmakta olduğunu gösteriyor. Yeni yolun özü de, halkların kendi sosyal düzenlerini değiştirme hakkını barış içinde yanyana yaşamayla çelişir göstermekte toplanıyor.

Barış içinde yanyana yaşama, iki sosyal sistem arasında, sosyalist ülkeleri, kendi toplumlarında devrimci dönüşümler yapmakta olan halklarla dayanışmadan geri durmakla yükümleyen bir «ideolojik uzlaşma» olarak gösteriliyor. Bir yandan, emperyalizme kendi «etki alanı» saydığı dünya kesimine karşı devrim ihraç etme «hakkı» tanınıyor. Üstelik bazıları bu tür ideolojik uzlaşmayı, barış içinde beraberlik prensipleri temeli üzerinde uluslararası ilişkiler kurma ve geliştirmenin koşulu olarak ileri sürmeye çalışıyorlar. Bunlar, genel barışın sınıf savaşımına son verilmesiyle ödenmesini istiyorlar.

Ne var ki, toplumda uzlaşmaz çelişkili sınıflar bulundukça, sınıf savaşımı durdurulamaz. Şimdiki durumda sınıf savaşımını durdurma amaçlı politik hat, her şeyden önce, kapitalist memleketlerde sosyal düzeni değiştirme savaşımı vermekte olan emekçilere karşı yöneltilmiş bulunuyor.

Gerçekten de, Amerikan emperyalizminin yönetici temsilcileri, istedikleri gibi «tedbir alma» hakkını açıktan açığa benimsiyor ve bunda direnmiyorlar. Batı Avrupa'nın birçok sağcı sosyal-demokrat devlet yöneticisi de, halkların devrimci hareketine dışardan karışmayı haklı göstermek üzere epeydir hep bu gibi savlara dayanıyorlar. Bu tutum, elbette, barış içinde

yanyana yaşama temel prensiplerine, Helsinki’de varılan anlaşmaların özüne ve sözüne aykırıdır.

Barış içinde yanyana yaşama prensiplerinin sınıfsal içeriği, bunların hiç bir memlekette iktidar sorununa ilişkin yanı olmayışında, dolayısıyla herhangi bir sosyal ve politik statükonun korunması anlamına gelmeyişiinde toplanıyor. Bu prensipler, her halkın kendi sosyal ve politik düzenini seçme ve bu seçimi gerekli gördüğü biçimlerde yapma hakkıyla çelişmiyor.

Barış içinde yanyana yaşama devrim yoluna çekilen bir set de değildir. Tersine, barış içinde yanyana yaşama politikası, halkların politik ve sosyal düzen sorununu kendi başlarına çözebilmeleri için yeni olanaklar yaratıyor.

Komünist partileri 1969 yılında yaptıkları Uluslararası Danışma Toplantısı’nda görüş ve tutumlarını apaçık ortaya koydular. Toplantıda kabul edilen belgede şöyle deniyor: Barış içinde yanyana yaşama politikası «emperyalizme karşı ulusal ve uluslararası çapta sınıf savaşımının gelişmesine yardım ediyor. Tekellerin ve tekeller egemenliğinin ortadan kaldırılması için, gerçek demokratik düzenin yerleşip pekişmesi için, her yola başvurularak sosyalist egemenliğin kurulması için kesinlikle sınıf savaşımı yürütmek kapitalist memleketler emekçilerinin ve bunların komünist partilerinin geri alınamaz ve tartışma götürmez hak ve ödevleridir. Bütün dünya komünistleri bu haklı savaşımına dayanışma göstermektedirler.

«Emperyalizme karşı yığinsal eylemler, barış içinde yanyana yaşama politikasını gerçekleştirmenin koşullarından biridir.»<sup>(2)</sup> Gerginliğin azaltılması döneminden önce formüle edilen bu prensipler bugün de yürürlüktedir. Komünistler, Maocuların savundukları görüşlerin tersine, barış içinde yanyana yaşama koşullarına da emperyalizm zincirinden yeni halkalar koparılabileceği, köklü demokratik dönüşümler yapılabileceği, emekçilerin egemenliğinin kurulabileceği ve sosyalizm utkusuna ulaşılabilceği kanısındadırlar.

Emperyalist propaganda, bunun tersine, halkları korkutmaya, onların kendi yazgılarına buyruk olma istek ve çabalarını kırmaya çalışıyor. Bu propaganda, barış içinde yanyana yaşama koşullarında, belirli bir memlekette sosyal durumu değiştirme olanağı kalmadığını, çünkü bu propagandaya göre, böyle bir memleketin dünya sosyalizminden izole ve onun desteğinden yoksun duruma düşerek kapitalist dünyanın birleşik gücüyle karşı karşıya gelebileceğini telkin etme çabasındadır.

Şimdi, emperyalizmin ideologları, hücumlarını, dünyanın bütün ülkelerinde komünistlerin ve diğer demokratik güçlerin Portekiz’deki devrimci demokratik süreç konusunda gösterdikleri enternasyonal dayanışmaya karşı yöneltiyorlar. Danimarka komünistleri bu hücumlara kesinlikle karşı

(2) Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Danışma Toplantısı, Moskova 1969. S. 33–34.

koyuyor ve asıl ABD ve AET'nin bu sürece karışma yeltenişlerinin barış içinde yanyana yaşama prensipleriyle çeliştiğini açıklıyorlar. Biz, Danimarka sosyal-demokrat liderlerini, Portekiz halkının ve uluslararası işçi sınıfının çıkarları ve haklarıyla böyle açıkça çelişen bir dâvada emperyalizme yardım etmekle üstlendikleri sorumluluk konusunda uyardıya çalışıyoruz.

Emperyalizm ideolojik savaşında kendini duruma uydurma bakımından epeyce esneklik ve beceriklilik gösteriyor. Ama buna karşın, gitgide daha geniş halk çevrelerinin, uluslararası ilişkilerdeki yumuşama sayesinde ve kapitalizmin bunalımının keskinleşmesi sonucu olarak, eninde sonunda sosyalizme geçişe yönelik köklü sosyal dönüşümler gerekliliğini günden güne daha iyi kavramalarına engel olabilmemiş değildir.

Bu bizim memleketimizde göze çarpar bir gerçektir. Biz bugün Danimarkada yalnız sosyalizme geçişe elverişli objektif koşulların varlığını tespit etmekle kalmıyoruz. Bunun için gerekli sübjektif ve aynı zamanda ideolojik ön koşulların olgunlaşmakta olduğunu da görüyoruz. Bugünkü durumdan duyulan hoşnutsuzluk ve yeniye yönelme isteği, Danimarka'nın politik hayatında önemli bir etken haline gelmiş bulunuyor.

Bunun nedenleri, her şeyden önce, işçi sınıfının nice kuşaklarını avutan ve Danimarka büyük sermayesi ile yabancı büyük sermaye tarafından mevzilerini güçlendirme ve kazançlarını arttırma yönünde maharetle yararlanılan çeşitli reformist hayallerin uçup gitmesinde aranmalıdır. Bu hayaller, 1950'lerin sonunda ve 1960'ların başındaki yüksek konjonktür döneminde epeyce sağlam kökler salmıştı. O dönemde, kapitalist toplum, «gelire oranla progresif olarak artan vergi sistemi» ve «etkin sosyal kanunlar» sayesinde «yoksulluk kalıntılarının hemen hemen büsbütün ortadan kalktığı» bir «refah devleti» olarak gösteriliyor, artık sınıfların ve her türlü ideolojilerin ortadan kalkacağı ve böylece işçinin kapitalizmde «partnör» haline geleceği teraneleri dilden düşürülmüyordu. Burjuva ve sosyal-demokrat propagandacılar, sosyalist dönüşümleri, geri kalmış ülkeler için belki de elverişli, fakat İskandinavya ülkelerinin sosyal-liberal toplumu için büsbütün gereksiz bir şey olarak göstermeye çalışıyorlardı.

Oysa, gerçek, Danimarka komünistlerinin birçok belgesinde belirtildiği üzere, bambaşka idi. Gelir dağılımındaki, servetlerin birikimindeki ayrımlar gitgide büyüyor, sömürü durmadan artıyordu. Asıl sorun, devlet tekel yöntemlerinin geniş ölçüde uygulanmasıyla, özellikle servet ve gelirlerin devlet sektörü yoluyla yeniden dağılımıyla, halkın çoğu bölümünden gerçek durumun gizlenebilmiş olmasıydı. Ne var ki, 1970'lerin başlarına doğru manevra olanakları artık tükenmeye yüz tuttu. Danimarkada dünya genel ekonomik durgunluğundan bir veya iki yıl önce derin bir politik ve ideolojik bunalımın başlamış ve bunun 1973 Aralık ayındaki parlamento seçimlerinde iyice kendini göstermiş olması dikkate değer.

Halkın varlıklı bölümüne ve özellikle büyük sermayeye hiç dokunulmadan emekçilerin daha ağır bir vergi yükü altına girmeleri gerektiği anlaşıldıktan sonra «refah devleti» masallarının boş laf olduğu görüldü. Halkın hoşnutsuzluğu, parlamento seçimleri sırasında, «bütün vergilerin kaldırılması»ndan yana olduğunu açıklayan ve en yüz­süz vergi kaçakçılarından biri olan M. Glistrup'un yönetmenliği altında bulunan «İlerilik Partisi» tarafından alabildiğine sömürüldü. Ama komünistler de, emekçilerin vergi yükünün hafifletilmesi ve büyük sermayenin vergilerinin artırılması gibi istekleriyle, seçmenlerin büyük ölçüde dikkatini çekmeye muvaffak oldular. Bu seçimlerde partimiz politik bir başarı kazandı.

«Genel refah toplumu» reformist hayallerine, yığınsal işsizlik ve üretim azalışıyla kendini gösteren ekonomik düşüşün başladığı bir darbe indirildi. Mevcut düzenden hoşnutsuzluk, değişiklik istekleri ve sosyalizmin ortaya koyduğu örneğin çekim gücü birçok alanda belirlendi.

Komünist Partisinin etkisi hızla arttı. Partinin parlâmentoda, belediyelerde ve sendikalardaki mevzileri nitel bakımdan sağlamlaştı. Komünistlerin sayısı, iki misli, daha da fazla büyüdü. Parti tarafından örgütlenen çeşitli girişim ve aksiyonlara emekçilerin katılımı yığınsal bir nitelik kazandı. İşçi sınıfının, gençliğin ve diğer emekçi tabakalarının savaşımları görülmedik ölçüler aldı. 1974 yılında Folketing binası önünde birçok büyük gösteri yapıldı. Bunlara katılanlar, bunalım yükünün ödeme gücüne sahip olanların sırtına aktarılmasını istediler.

Memleketin her yanında bir kaynoma ve kaynaşma göze çarpıyor; emekçilerin sosyal ve demokratik kazanımlarına karşı sağcı güçlerin giriştikleri ve genişletmeye çalıştıkları saldırıyı durdurmak üzere yeni savaşımlar aranıyor. Bu nitel bakımdan yeni politik durum, 1976 Eylülünde yapılacak XXV. Kongrelerine yaklaşmakta olan Danimarka komünistlerinin eylemine damgasını vuruyor. 4-5 Ekim 1975 günlerinde yapılan Ulusal Konferans, yeni parti programı tasarılarının bütün üyeler ve kamuoyu tarafından görüşülmesini kararlaştırdı.

Komünistler, Danimarka toplumunun harekete geçen bütün güçlerine, Danimarkayı bunalımdan çıkaracak ve sosyalizme açılan yolca ileriye yöneltecek köklü dönüşümleri gerçekleştirmenin somut yollarını göstermeyi ana ödev sayıyorlar.

Memleketimizde ideolojik savaşım, bütün Avrupa kıtasında olduğu gibi, gitgide sosyalizm yönünde hareket sorunu üzerinde daha çok yoğunlaşıyor. Bu da, kuşkusuz, Batı Avrupada işçi sınıfının, yumuşamanın ve barış politikasındaki başarıların yarattığı yeni uluslararası koşullar altında, kendi temel çıkarları uğrunda yeni sosyal çarpışmalarının önemli haber-cilerinden biridir.

# Uluslararası kadınlar yılı

Tarihe ilk Uluslararası Kadınlar Yılı olarak girecek olan 1975 yılı sona eriyor. Bu yılın «eşitlik, gelişme ve barış» belgisi yeryüzünde milyonlarca kadının emellerine cevap veriyor, bütün ilerici insanlığın isteklerini dile getiriyor. Komünistler bu yılı her şeyden önce kapitalist memleketlerle az gelişmiş ülkelerde kadınları sınıfsal kurtuluş savaşımına daha büyük bir etkenlikle çekmeye, sosyalist ülkelerde de yeni toplumu kurma çalışmalarına etkenlikle katılmalarını sağlamaya önem vererek kutladılar. Komünist ve işçi partileri, bütün ilerici güçlerle birlikte, kadınların gerçek hak eşitliğini sağlamak için, onları üretim çalışmalarına, politik, toplumsal ve kültürel hayata çekmek için büyük çabalar harcadılar.

Yakın geçmişte otuzuncu çalışma yılını tamamlayan Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu ve diğer kadın örgütleri, bütün dünyada barışın sağlanlaştırılması dâvasına, sosyal ilerleme ve ulusal bağımsızlık savaşımına, emperyalist saldırının ve gericiğin kurbanlarıyla enternasyonal dayanışma aksiyonlarına büyük bir katkıda bulundular. Ekim ayında Berlin'de yapılan ve Uluslararası Kadınlar Yılı'na hasredilen Dünya Kongresi'ne 140 ulusal ve 80'den fazla uluslararası örgütün temsilcileri olarak 2.000 kadının katılmış olması, kadın örgütlerinin katkısından söz ettiğimiz eylemin ölçüleri ve demokratik kadın hareketinin giderek büyüyen otoritesi hakkında bir fikir vermeye yeterlidir.

Berlin Kongresi, uluslararası kadın hareketinin, barış ve toplumsal ilerleme için savaşan bütün güçlerin büyük kapsamlı hareketinin tarihçesine yeni parlak sayfalar kazandırdı. Kongre, Dünya Kadınlarına Çağrı'sında «kadınların gerçek kurtuluşunun memleketin ulusal ve sosyal kurtuluşuyla sağlanabileceğini, kadınların yazgısının kendi haklarının yazgısıyla sınıksı bağlı olduğunu» belirtti ve şu isteği ileri sürdü: «Bütün yeryüzünde barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyal ilerilik üstün gelmelidir!» Kongrenin kabul edip yayımladığı bildiriyle, kadınlar, hükümetleri ve parlâmentoları, politik partileri ve toplumsal hareketleri, uluslararası yumuşamanın kalımlı olması ve daha ileri götürülmesi için, eşitlik, gelişme ve barış gibi hümaniter ve soylu fikirlerin utkusu adına barış içinde yan yana yaşama ve işbirliği prensiplerinin uluslararası ilişkilerde tamamiyle benimsenip uygulanması için ellerinden geleni yapmaya çağırıldılar.

Bu yıl içinde, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinde, sosyalist, kapitalist memleketlerde ve gelişme halindeki ülkelerde kadınların durumunu, komünistlerin görüş ve tutumunu, kadın hareketindeki çalışma deneyimini konu edinen yazılar yayımlandı. <sup>(1)</sup> Uluslararası Kadınlar Yılı'na

(1) Bak: «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi, sayı 1, 3, 7, 10, 1975;

*hasredilen bu yazı dizisini, ASBP MK Politbüro aday üyesi ve MK Sekreteri I. Lange'nin ve Moğolistan Kadınlar Komitesi Başkanı S. Udval'ın aşağıda okuyacağınız yazılarıyla sona erdiriyoruz. Doğal olarak, konunun kendisi bundan böyle de derginin sayfalarında önemli bir yer almaya devam edecektir.*

## **Yeni hayatın aktif kurucuları**

*Inge Lange*

*ASBP MK Politbüro aday üyesi ve MK Sekreteri*

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde, diğer sosyalist ülkelerde olduğu gibi, işçi sınıfının partisi olan ASBP'nin yönetmenliği altında sosyalist toplum düzeninin kurulması boyunca bir devrimci dönüşümler süreci gerçekleştirildi. Bu sürecin bir sonucu olarak, erkeklerle kadınlar arasında eşitliğe de ulaşıldı. Memleket nüfusunun yarısından fazlasını oluşturan kadınların hayatında, kısa bir süre içinde temelli değişimler oldu. Bu değişimlerin bütün sosyalist kuruluş için büyük bir önemi vardı.

ASBP MK Birinci Sekreteri E. Honeker yoldaş, Parti VIII. Kongresinde okuduğu MK eylem raporunda bu olayı şu sözlerle belirtti: «Hangi alanda olursa olsun, elde ettiğimiz bütün başarılarla ulaşmamızda kadınların oynadıkları önemli rolü belirtmeden, memleketimizde sosyalizmin gelişmesinden söz edemeyiz.» <sup>(2)</sup> Toplumsal hayatın bütün alanlarında kadınların başarıları, gelişmiş sosyalist toplumun yaratılmasına aktif olarak katılmaya ve bunun için gerekli bilgi ve alışkanlıkları edinmeye hazır olduklarını gösteriyor.

Sosyalist devletimiz, kadınların katılımı olmadan sosyalizm kurulamayacağı düşüncesinden hareket ederek, kadınların yaratıcı yetenek ve kabiliyetlerini geliştirme ve bu arada kadınların mesleksel çalışma ile analığı daha iyi bağdaştırmalarına olanak verecek koşulları yaratma yolundaki bütün çabaları sebatla ve plânlı biçimde destekliyor. A. Bebel daha 1879 yılında yayımladığı «Kadın ve Sosyalizm» adlı eserini şu sözlerle bitiriyordu: «Gelecek, sosyalizmdir; yani her şeyden önce işçinin ve kadınındır.» <sup>(3)</sup> Bebel'in bu öngörüsü Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde tamamen gerçekleşti.

Sosyalist gelişme pratiği, ancak insanın insanı sömürmesinden arınmış olan toplumsal düzenin, erkeklerle kadınlar arasında eşitlik gibi insanlığın

<sup>(2)</sup> Erich Honecker, Bericht des Zentralkomitees der SED an den VIII. Parteitag der SED, Berlin 1971, S. 61–62.

<sup>(3)</sup> A. Bebel, Kadın ve Sosyalizm. Moskova, Politik Yayınlar, 1959, s. 588.

ilerlemesi bakımından çok önemli bir sonunu çözebilecek durumda olduğunu en inandırıcı biçimde gösteriyor. Bu gerçeğin etkisi sosyalist dünyanın sınırları ötesinde de hissediliyor. Kapitalist memleketlerde ve genç ulusal devletlerde, işçi sınıfının ve bütün ilerici güçlerin sömürü ve ezgiye karşı, barış, demokrasi ve sosyal ilerilik için yürüttükleri sosyal savaşım-lara hiç bir zaman bu kadar çok kadın katılmış değildir. Sömürücü düzen koşullarında kadınların oynamak zorunda bırakıldıkları buağımlılık rolünü burjuva ideologları haklı göstermekte artık zorluk çekiyorlar. Ve bütün bunlar, 1969 yılında Moskova'da yapılan Komünist ve İşçi Partileri Ulus-lararası Danışma Toplantısı'nın çıkardığı sonucun parlak bir kanıtı oluyor. Toplantıda kabul edilen belgede şöyle deniliyor: «Kadınlara tam hak eşitliğinin garantilendiği sosyalist ülkeler örneğinin, kapitalist dünyada kadınların bu uğurda yürüttükleri savaşım bakımından büyük bir çekim gücü vardır.» (4)

Kadınların hak eşitliği her zaman devrimci işçi hareketinin temel istek-lerinden biri olageldi. Bu istek ilkönce «Komünist Partisi Manifesti»nde ve Marksizm-Leninizmin kurucularının diğer eserlerinde dile getirildi. Şimdi, toplumda kadının durumu ile egemen toplumsal ilişkiler arasında sıkı bir bağlantı olduğu anlayışı, artık örgütlü işçi hareketinin sınırların-dan öteye de yayılıyor; kadın sorununun sınıfsal karakterini tartışmak ve-ya maskelemek gitgide zorlaşıyor. Bu her şeyden önce sosyalist topluluk ülkelerinde kadınların hayatını değiştiren, yenilikler getiren tarihsel ula-şım-larla açıklanabilir. Bu açıklamayı bir de şu belirgin olay kanıtlamak-tadır: Kapitalist dünyada, emek eylemine veya emek hakkı için savaşıma bugün her zamankinden daha büyük sayıda kadın katılmakta, ve bunlar, kapitalist sistemin giderek artan derin bunalımının ve bununla ilişkili sos-yal sarsıntıların öncelikle kadınları ve gençleri daha büyük bir güçle et-kilediği günümüzde kendi bağımlı durumlarını ve iki kat sömürdüklerini daha açıkça anlamaktadırlar.

Bütün bunların, BMT Genel Kurulu XXVIII. Dönem Toplantısı'nın, Ulus-lararası Demokratik Kadınlar Federasyonu tarafından ileri sürülen öneriyi diğkate alarak, 1975 yılını Uluslararası Kadınlar Yılı ilân etme kararını almasına etki yaptığı güvenle söylenebilir.

BMT'nin bu yıl için belirleyip gösterdiği hedefler (erkeklerle kadınlar arasında eşitlik sağlanması için çaba gösterme, ülkelerinin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmesine kadınların da katılmalarını sağlama, dev-letler arasında dostluk ilişkileri kurulmasına ve bütün dünyada barışın sağlanlaştırılmasına kadınların katkısını daha da arttırmaya yardım etme hedefleri), Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde her günkü uygulama so-runları oldu.

---

(4) Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısı, Moskova 1969, s. 27.

Ülkemizin 25 yılı aşan yeni tarihi boyunca, yukarıda da söylediğimiz gibi, kadınların yazgısında önemli değişimler oldu. Partimiz, kadın sorununu çözmenin her şeyden önce toplumsal bir ödev olduğu anlayışıyla hareket ederek, bütün toplumsal güçlerin bu dâvaya aktif olarak katılabilmeleri için, hak eşitliği uğrunda savaşımda kadınların kendilerini de seferber etmek ve onlara bu uğurda savaşmayı öğretmek için olanca çaba ve etkisini kullandı. Bugün cumhuriyetimizde kadınlar erkeklerle aynı hak ve ödevlere sahiptirler ve eşit haklı, bilgili, ekonomik bakımdan bağımsız ve kendi niteliklerinin bilincinde sosyalizm kurucuları olarak toplumsal üretim sürecine etkenlikle katılıyorlar. Kadınların görüş ufku alabildiğine genişledi; ilgi ve istekleri evvelce hemen hemen büsbütün esiri oldukları aile çevresi ve ev-içi kaygıları sınırlarının çok ötesine taşıdı.

Milyonlarca kadın bilgi ve deneyimini artırıp genişletti. Kadınlar sanayiye ve köy ekonomisinde, bilim ve teknik alanında başarıyla ödev yapıyorlar. Ulusal eğitim, sağlık ve ticaret alanlarında çalışanların ezici çoğunluğu kadınlardan oluşuyor. Nice kolektifleri kadınlar yönetiyor, tutarı milyonları aşan devletin ve ulusun malı nice maddi değerler onların buyruğu altında hizmete giriyor. Tek sözle, ADC'nde kadınlar, kendi yaşamsal çıkarlarına uygun olan gelişmiş sosyalist toplum kuruluşuna özen ve yaratımla katılıyorlar. Hepsi de, mesleksel eylem ve toplum karşısındaki sorumluluklarını yaşamalarının ayrılmaz bir parçası sayıyor ve artık bunsuz bir yaşam düşünemeyecek bir bilince ermiş bulunuyorlar.

Şimdi ADC'nde kadının durumunu gösteren bazı rakam ve somut kanıtlar verelim.

Cumhuriyetimizde kadınlara çalışma hakkı tanınmış ve bu hakkın gerçekleştirilmesi güven altına alınmıştır. Bugün çalışabilir durumdaki bütün kadınların % 85,9'u çalışıyor, ihtisaslarını yükseltiyor veya okullara devam ediyorlar. Her iki işyerinden birini kadın alıyor. Ve erkekler kadının çalışmasını çoktandır doğal bir şey sayıyorlar.

Erkeklerle kadınlar, öğrenim, mesleksel eğitim ve ihtisaslarını yükseltme alanında da eşit haklara sahiptirler. Kadınların bu haklardan (onların hak eşitliğinin önemli bir organik parçası olarak), ne denli yararlandıklarını şu olay iyice gösteriyor: Erkeklerle kadınların öğrenim düzeyleri arasında kapitalist geçmişten devralınan bir ayrım vardı. Bu ayrım artık giderilmiş bulunuyor. Bugün çalışabilir durumda ve mesleksel öğrenimli 1.000 işçinin 470'i kadın; teknik okul bitirmiş 1.000 emekçinin 450'si kadın; yüksek öğrenimli 1.000 uzmanın da 311'i kadındır. Bununla birlikte 15-60 yaşları arasındaki çalışan kadınların % 56,6'sının mesleksel, orta veya yüksek öğrenimi vardır; 35.yaşın altındaki kadınlarda bu oran 70'i bulmaktadır.

Oransal olarak yüksek diyebileceğimiz bu öğrenim düzeyi, sosyalist

toplumun ne kadar ardıcıl bir tutumla, gereken koşulları, giderek sosyalist öğretim sisteminden yararlanabilecekleri yaşı aşmış olan kadınların bile yaşlılara özgü yetişme ve yetkinleşme kurslarına devam ederek bilgi edinmeleri koşullarını yaratmış olduğunu gösteriyor. Bu yolda asıl sorun, öğrenim görmemiş veya yeterince okuyamamış işçi kadınlara mesleksel vasıflar kazanma olanağı verilmesiydi. Bugün de gündemde olan bu sorunu ortaya koyarken, ASBP'nin gözönünde bulundurduğu iş, sadece erkeklerle kadınların bilgi ve kalifikasyon düzeyleri arasındaki kapitalist geçmişten miras kalan ayrımı giderme gerekliliği değildi. Biz diğer önemli etkenleri de, her şeyden önce kadınların işçi sınıfına, toplumumuzun bu yönetici gücüne mensup olmaları etkenini de dikkate aldık. Sanayide çalışan kadınların göreceli payı gitgide büyüyor. Mesleksel hazırlık ve bilgi, kalifikasyonu artırma ve birçoğu için de ikinci ihtisas edinme çabaları, kadınların, çağdaş bilimsel-teknik gelişme istemleri düzeyine çıkma-larına olanak veriyor.

Bu alanda, 1972 yılında onaylanıp yürürlüğe giren ve üretimde çalışma ile öğrenimi bağdaştıran kadınlar için elverişli koşullar sağlamayı amaç-lıyan yeni hukuk normları sayesinde, son yıllarda kayda değer başarılarla ulaşıldı. Bu normlar gereğince, sanayide çalışan ve daha yüksek kalifikas-yon için öğrenime devam eden kadınlar, ortalama aylığı işlemek üzere, bir yere kadar işten serbest bırakılıyorlar. Yalnız 1973 yılında 12 bin ka-dar kadın, bu sayede, çalışma ile öğrenimi bağdaştırabildi ve mesleksel sınavlarda başarılı oldular. Bu tedbirler, artık bir meslek sahibi olan ve çalışan evli kadınlara orta veya yüksek öğrenim yapma olanağı vermek için alındı. Biz bu biçim eğitime «kadınların sosyal hazırlık sistemi» adını veriyoruz. Bu sistem, diğer ayrıcalıklardan başka, öğrenime devam eden-lerin sınav izinleri boyunca ortalama aylıklarının % 80'ini almalarını da öngörüyor.

Bütün bu tedbirler sayesinde binlerce kadın öğrenimlerini başarıyla sonuçlandırıp, vasıflı uzmanlar oldular. Ama daha şimdiden tam bir gü-venle söyleyebiliriz ki, birkaç yıl sonra, kadınların meslek kurslarından ve meslek öğrenimlerinden geçmelerine ilişkin elverişli koşulların bütü-nüyle sürdürülmesine belki de gerek kalmayacaktır. Zira anayasamızda genç erkek ve kızların aynı mesleksel öğrenimi görmelerine ilişkin bir madde vardır ve bu madde tamamiyle hayata geçirilmektedir. Teknik okullarda ve yüksek okullarda öğrenimlerine devam etmeyen genç kız-ların hemen hemen % 99'u birer meslek edinmektedir. Örneğin son üç yılda, meslek eğitimi sınavlarını başarıyla veren kız öğrencilerin % 40'-ından fazlası birer üretim ihtisası edindiler. Orta özel ve yüksek okullara devam edenler toplamı içinde genç kız ve kadınlar göreceli payının art-makta olması da söz konusu anayasa maddesinin başarıyla uygulandığını göstermektedir. 1974 yılında bütün üniversitelerdeki ve yüksek okullardaki öğrenciler toplamının yaklaşık olarak % 47'sini, orta özel okullardaysa

% 60'ından çoğunu oluşturunyorlardı. Üniversite ve yüksek okulların birkaç yıl öncesine kadar kadınların az olduğu fakültelerinde, öğrencilerin bileşiminde büyük değişimler oldu. Bu cümleden olarak, son on yılda, teknik bilimler öğrenimi yapan kız öğrencilerin payı % 5,6'dan % 30'a çıktı.

Kadınların mesleklerinde çalışma ve öğrenim yapmalarının sağlanmasındaki başarılar, bunun için gerekli maddi koşulların yaratılmasıyla ve eğitimi işleriyle yakından ilişkilidir. Sosyalist toplumda kadının rolü ve yeri hakkında memleketimizin bütün yurttaşlarının yeni bir fikir edinmelerini sağlamak için, partinin yönetmenliği altında, sendikaların ve devlet organlarının yardımlarıyla büyük işler yapıldı. Bununla birlikte parti, her-kese şunu anlatmak istiyordu: Kadınların hak eşitliğinin yalnız kanunda değil, hayatta da gerçekleştirilmesi için (5) belirli harcamalar gerekiyordu.

Bu yoldaki ulaşımları yine bazı rakamlar ve kanıtlarla göstermeye çalışalım.

Önce, okul öncesi ve okul çağındaki çocukların eğitimine ve bunlara özen gösterilmesine toplumun katılımı gibi önemli bir sorundan başlayalım. Üç yaşına kadar olanlardan 1.000 çocuğa kreşlerde 403 yer düşüyor; okul öncesi çağında her 1.000 çocuğa da çocuk bahçelerinde 804 yer düşüyor. Vasıflı eğitciler ve çocuk hekimleri, ana-babalarla birlikte, çocukların beden ve kafaca sağlam gelişmelerini sağlıyorlar. Birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadarki öğrenciler toplamının yaklaşık olarak üçte ikisi, öğrenim saatleri dışında, ders çalışma odalarına devam ediyor. Bunlar, anneleri çalıştıkça kontrolsüz bırakılmıyor.

Okullarda yemek verilmesi, kuruluşlarda ve dairelerde çalışanların buralarda öğle yemeği yiyebilmeleri, ev işlerine harcanan vakti bir hayli azaltıyor. Şimdi çalışmakta ve öğrenim yapmakta olanların % 65 kadarı, haftanın beş günü, öğle yemeklerini evde yemiyorlar.

Hizmetler alanı durmadan genişletiliyor, ev kadınları için modern ev işi ve yaşam için gerekli teknik araçlar sağlanıyor. Bütün ailelerin % 70'inin çamaşır makinesi, % 80'inin buzdolabı var. Yaşamsal gereksinimleri karşılayan kimyasal madde çeşitlerinin artırılması da ev işlerini hafifletiyor ve diğer işler için vakit kazandırıyor. Bundan başka, evli kadınlara, 18 yaşına kadar çocukları olan yalnız analara ayda bir, «ev işi günü» olarak ücretli izin verilmesini öngören bir genel hukuksal kural uygulanıyor.

Ama yine de, ev işlerinin, hele çok çocuklu ailelerde hâlâ kadınların birçok vaktini ve gücünü aldığı söz götürmez. Bu yüzden, çoğun, kadının var gücüyle çalışması, bilgi ve alışkanlıklarını toplumun selâmeti için uygulaması zor oluyor. Doğumun geçici azalışı da, diğer nedenlerin yanı sıra, bununla açıklanıyor. İlginç olan şudur ki, doğuranların genel sayı-

(5) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 40, s. 157.

sında değil, birkaç çocuk doğuran anaların payında azalma vardır. Bel-  
belli ki, bunda, birçok kadının üretimde ve toplumdaki yeni durumlarına  
tamamen uygun bir evlilik yaşamı gerekmesinin, evli erkeklerin bu ge-  
reksemeyi anlama ve her günkü aile hayatında bunun gerçekleştirilmesine  
yardım etme yeteneğinden daha çabuk gelişmekte olmasının etkisi de az  
değildir.

Bugün bir problemler kompleksinin gündemde oluşu, devamı boyunca  
kadının toplumsal durumunda köklü bir dönüşümün yapıldığı belirli süre  
içinde, toplumda erkek ve kadın arasında, karı-kocalıkta, ailede yüzyıllar  
yılı yaratılagelmiş karşılıklı ilişkilerdeki bütün eşitsizlik elemanlarını orta-  
dan kaldırmanın objektif olarak olanağı bulunmadığını gösteriyor. Ve  
hak eşitliği de tek başına sorunu çözümüyor. Önemli olan, ASBP VIII. Kon-  
gresinin ısrarla üzerinde durduğu gibi, birkaç çocuklu çalışan anaların  
eşitlenen haklarından tamamiyle yararlanabilecekleri koşulların derece  
derece yaratılması için elden gelen en büyük çabanın harcanmasıdır.

Bu yolda artık önemli adımlar atılmış bulunuyor. Sekizinci Kongre'de  
kabul edilen, üç veya iki çocuklu çalışan anaların durumuna ilişkin sos-  
yal-politik programın gerçekleştirilmesi boyunca, analar vardiya üzere  
çalıştıkları takdirde, iş ücreti değişmeden, 40 saatlik iş haftası uygulama-  
sına geçildi (olağan iş haftası 43 saat 45 dakikadır). İşçi anaların yıllık  
izinleri, çocuklarının sayısına bağlı olarak, 6-12 gün arasında uzatıldı  
(24 işgününe kadar). Kadınların, ayrıca çalışma yılları toplamına da bağlı  
olan emekli aylığı tutarının belirlenmesinde, çalışma süresine, doğurup  
eğittikleri her çocuk başına bir çalışma yılı ekleniyor. Analık izni dört  
hafta daha uzatıldı ve bugün artık 18 haftayı buluyor. Yeni doğan her  
çocuk için aileye bir defaya özgü olarak 1.000 mark veriliyor. Analık yar-  
dımları cümlesine giren daha birçok tedbir arasında, gebeler ve anne-  
ler, çocuk ve ana sağlığı konsültasyonlarından parasız olarak yararlanı-  
yorlar; ana olacak işçi kadının ağır ve zararlı işlerde çalıştırılması yasak  
ediliyor; ana olma zamanını ve kaç çocuk edineceğini kendi başına be-  
lirleme hakkı da kanunla güven altına alınıyor. Yukarıda da belirtildiği  
gibi, yüksek okullara, teknikumlara ve mesleksel öğrenim kurslarına devam  
eden analara, her bakımdan yardım ediliyor, ve destek olunuyor. Bunun-  
la, doğumun, ana olan işçi kadının öğrenimini ve mesleğinde ilerleme  
çabalarını aksatmasına elden geldiğince engel olma amacı güdüyor.  
Bu tedbirin sonucu da ortadadır: Gebelik ve analık nedeniyle öğrenimi  
kesintiye uğrayan genç kız ve kadınların oranı, öğrenimi yarıda bırakan  
genç erkekler oranını geçmiyor. Çalışmakta olan yalnız anaların sosyal  
koşulları da epeyce iyileştirildi. Örneğin, eğer çocuk için yuvada bir süre  
yer bulunamıyorsa, bu çocuğa bakan yalnız anaya, hastalanma halinde  
aldığı ölçüde aylık yardım yapılıyor. Bu durumdaki anaya, hasta çocuğa  
baktığı sürece de aynı biçimde yardım ediliyor.

Aile kurulmasını kolaylaştırmak üzere, genç evlilere, faizsiz olarak

5.000 mark kredi açılıyor. Bu ödünç sekiz yılda ödeniyor. Birinci ve ikinci çocuğun doğumundan sonra, aile, bu kredinin bir bölümünü, üçüncü doğumundan sonra da bütününe ödemekten bağışık tutuluyor.

Parti VIII. Kongresinin önerdiği sosyal-politik programın omurgası konut yapımı programıdır. Uzun bir perspektif gözetilerek hazırlanan bu program, cumhuriyetimizde konut probleminin 1990 yılına kadar kesinlikle çözümünü öngörüyor. 1971 yılından 1975 Nisanına kadarki dönemde 500 bin apartman dairesi (ev) kuruldu ve ıslah edildi. Böylelikle birbuçuk milyon yurttaşın barınma durumu iyileştirildi. Yeni kurulan apartman dairelerinin üçte ikisi kadarki işçi ailelerine, %12'si çok çocuklu ailelere verildi. Bu aileler, örneğin kira indirimi gibi, şehir taşıt araçlarında indirimli bilet vb. gibi daha başka ayrıcalıklardan da yararlanıyorlar.

Eğitim-öğretim, kültür, sağlık ve sosyal yardım toplumsal fonlarından devlet harcamaları durmadan artıyor. 1974 yılında dört nüfuslu bir aile, çeşitli hizmet ve nimetlerden yararlanmak suretiyle toplumsal fonlardan her ay ortalama 511 mark alıyordu. Kuruluş ve kooperatiflerin sosyal ve kültürel tedbirler fonlarından yapılan harcamalar bu yekûna dahil değildir.

Partimiz, uyguladığı politikada, sosyalizmin, insanların iyilik ve selâmeti için, halkın mutluluğu için, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin menfaatleri adına her şeyin yapılması anlamına geldiği düşüncesinden hareket ediyor. Kadınlar bunu iyi anlıyor, toplumsal işlere bilinçli bir yaklaşımın ve özveriyle çalışmanın örneğini veriyorlar. Kadınların büyük çoğunluğunun politik etkenliği ve olgunluğu artıyor ve bunlar kendi öz devletlerinin dâvalarını gerçekleştirme yolunda hak eşitliği ve güvenle sorumluluk yükümleniyorlar. Kişiliğin gelişme koşullarında kadınlarla erkekler arasındaki ayrımların hemen hemen büsbütün ortadan kalkmasının sonuçları gözle görülürcesine ortadadır. ASBP VIII. Kongresinden sonra kadının toplumsal durumu daha da sağlamlaştı. Halk savetlerindeki üyelerin ve Halk Meclisi'ndeki halkvekillerinin üçte biri kadardır. Her üç yargıçtan biri ve her iki mahkeme kurulu üyesinden biri keza kadındır. Köy, bucak ve şehirlerde bütün halk saveti başkanlarının %21'i kadındır.

Toplumsal örgütlerde seçilerek görev alan kadınların sayısı da, onların yüksek bir sosyalist bilinç düzeyinde olduklarını gösteriyor. Örneğin, 1974-1975 yıllarında sendikalarda yapılan seçimlerde, kadınlar da hemen hemen erkeklerin sayısını seçildi ve görevlendirildiler.

Gelişmiş sosyalist toplumun daha öte kurulmasına ve yavaş yavaş kömünizme geçiş koşullarının yaratılmasına paralel olarak, kadınların bu sürece etkenlikle katılımına elverişli yeni önemli koşullar oluştu. Şimdi, sorun, toplumun gelişmesi kadar kadınların da gelişmesi için, bu koşulların gerektiği gibi kullanılması ve artık ulaşılmış olanın içerdiği bütün olanakların (sözün tam anlamıyla) etkinlikle ortaya çıkarılmasıdır.

Bu büyük ve yüksek bir istemdir. Ve bunun, kapitalist geçmişe özgü hak eşitliği savaşımının klasik sorunlarıyla hiç bir ilişkisi yoktur. Biz bu sorunları esas hatlarıyla çözmüş bulunuyoruz, ve sömürücü düzenin yüz-  
yıllanmış zincirleri sonsuz olarak kırılmış bulunuyor.

ADC kadınları, sosyalizm kuruluşuna hak eşitliği ve kendilerine güven duygusuyla katılan yurttaşlarımızdır. Bu yılın Ekim ayında ADC başkan-  
tinde yapılan ve toplumsal ilerleme uğrunda, kadınların hak eşitliği uğ-  
runda, barış, demokrasi ve sosyal güvenlik uğrundaki savaşıma yeni atı-  
lımlar kazandıran ve Uluslararası Kadınlar Yılına hasredilen Dünya Kon-  
gresi'ne katılan bütün kadınlar buna inanmış bulunuyorlar.

## **Moğolistan kadınının dünü ve bugünü**

*Sonomin Udval*

*Moğolistan Kadınlar Komitesi Başkanı*

Geçmişle kıyaslama bugünü daha iyi anlamamıza yardım eder. Moğol halkının geçmişine, 1921 Halk Devrimi'nden önceki döneme bir göz ata-  
cak olursak, halkın en gerikalmış, cahil ve her haktan yoksun bölümünün kadınlar olduğunu görürüz. Yüzyıllar yılı, kadına köle gözüyle bakmışlar. Bunun içindir ki, daha Moğolistan Devrimci Halk Partisi'nin ilk progra-  
mında, erkeklerle kadınlar arasında hak eşitliği fikirleri yer alıyordu. Ve 1924 Anayasası, memleketin bütün yurttaşlarının, ulus, dinsel inanç ve cins ayrımı yapılmaksızın, eşit haklara sahip olduklarını ilân etti.

Ama kadın sorununun çözümü için yalnız deklârasyonların yeterli olmadığı bilinen bir şeydir. Partimiz, devrimin her aşamasında bu alanda somut ödevler ortaya koyuyor, kadınların hak eşitliğini gerçekleştirme yo-  
lunda somut adımlar belirliyor ve hayata geçiriyordu. Örneğin, kadın-  
lara, politik hakların yanı sıra, medeni haklar ve ekonomik haklar da tanındı. Nikâh bedelini (çeyiz düzme ağırlığı, baba hakkı) kaldıran ve zorla evlenmeyi yasak eden kanunun çıkarılmasıyla, aile hukukunun temeli atılmış oldu. Köy ekonomisinde kooperatif hareketinin üstün gelme-  
siyle de köyde kadın emeğinin sökülmesine son verildi.

Kadınlar, parti ve devlet organlarını oluşturacak kimseleri seçme ve buralara seçilme hakkına kavuşmakla kalmadılar; bu hakkın gerçekleştirilmesi için gerekli koşullar da yaratıldı. Örneğin, toplumsal hayata daha kolay çekilebilmek için, kadınlar kefil tavsiyesi olmadan da partiye alınıyorlardı. 1926 yılında bütün ülkede 400 okur-yazar kadın vardı. Bu-  
nun için her yerde kadınlar için okullar ve kurslar açıldı, kırmızı çadırlar kuruldu.

Bu tedbir ve uygulamalar, devrilen sömürücü sınıfların direnişleriyle karşılaştı. Karşı-devrimciler, Moğol kadınlarını kölelikten kurtarma hareketi militanlarını öndürecek kadar ileri gittiler. 1930 yılında, Devrimci Gençlik Birliği taban örgütü sekreteri D. Bor'u yüksek bir kayadan aşağı attılar, komünist genç kız G. Send'i diri diri yaktılar. Bunlar ölümlerinden sonra «Moğolistan Halk Cumhuriyeti Kahramanı» ilân edildiler.

MDHP'nin ve MHC hükümetinin kadın sorununu çözme yolunda güttükleri ardıcıl politika ve Moğol emekçi kadınlarını aydınlatma ve toplumsal hayata çekme yönündeki büyük eylemleri olumlu sonuçlar vermekte gecikmedi. Sosyalizm, kadınları, toplumun tam haklara sahip üyeleri haline getirdi, tutucu gelenek ve göreneklere son verdi. Çağdaş Moğol kadını artık bütün haklara sahip özgür kişidir; sosyalizm kuruluşuna ve toplumun yönetmesine aktif olarak katılmaktadır. Bu kadın artık öğrenimli, kültürlüdür; zengin ve içeriği dolgun bir hayatı vardır.

Moğolistanda işgörür kadınların % 74,1'i topluma yararlı bir çalışma yapıyor. Bu kadınlar, MDHP XVI. Kongresinin kararlarını yerine getirme savaşımına, sosyalist yarışlarını yaygınlaştırmaya aktif olarak katılıyorlar. MHC Büyük Halk Hural'ı (Meclis) Başkan Yardımcısı olan ve kişisel beş yıllık plânını yerine getirmeye çalışan dokumacı kadın B. Gunjilam'ı, şehirlerden ve köylerden 60 bin emekçi kadın örnek tutuyor. Kadın terzi Ts. Amgalan, bir beşyillik içinde on yılın işini gördü. Bu kadın «MHC Emek Kahramanı» nişanını kazandı ve Büyük Halk Hural'ına üye seçildi.

Memlekette erkeklerle kadınlar arasında yeni bir işbölümü başladı. Binlerce erkek nice ağır işlerde kadınların yerini aldı; kadınlar da vakıtle «sırf erkek işi» sayılan nice meslekler edindiler. Örneğin, 1928 yılında Moğolistan'da yalnız bir kadın doktor vardı; bugün ise sağlık personelinin % 70'inden çoğu, doktorların da % 54'ü kadındır. Eğitim-öğretim personelinin % 54'ü de kadındır. Bir başka deyişle, kadınlar, halk eğitimi ve sağlığı işlerinde yönetici bir rol oynuyorlar.

Bugün MHC'nde eğitim görmüş bütün yurttaşların % 44,4'ü ve bütün okullara devam etmekte olanların da % 49,8'i kadındır. Yüksek okulları bitirenlerin % 50'si kadınlardan oluşuyor. Bilim işçilerimizin % 38'i kadındır. Memleketimizin, MHC halk artışı, yazar, bilgin ve Devlet Ödülü kazanmış E. Oyyun gibi, köy ekonomisi bilimleri doktoru R. Serendulam ve daha niceleri gibi tanınmış kadınları vardır.

Öğrenimli kadınıımız bugün olanca bilgi ve yeteneğini toplumun geliştirilmesine adamaya çalışıyor. İşsizliğin bulunmadığı memleketimizde, kadının çalışmasının ve öğrenim yapma isteğinin maddi düşüncelerden ileri gelmemesi dikkate değer bir olaydır. Moğollar insanın çalışmadan tam haklara sahip bir toplum üyesi olamayacağını anladılar. Emek ve politik hayata katılım onlar için bir gereksinme haline geldi.

Cumhuriyetimizin en yüksek egemenlik organı olan Büyük Halk Huralı'nda 77 kadın halkvekili var. Yersel iktidar organlarında bütün halkvekillerinin üçte biri de kadındır. Kapitalist memleketlerde böyle bir şey görülemez.

Moğol kadınının üretimde ve toplum hayatında önemli bir rol oynaması, onun iyi bir ev kadını ve iyi bir ana olmasını engellemiyor. Moğol anaları, sosyalizm kuruluşuna katılırken, bir yandan analık mutluluğuna da pekâlâ erebiliyorlar, zira artık çocuklarının yarısına ilişkin bir endişeleri yoktur. Bundan başka, devlet, kadınların ekonomik ve toplumsal hayata katılımla analığı bağdaştırma isteklerini her bakımdan destekliyor. Örneğin, bundan elli yıl önce, halkımız, kreşler ve çocuk bahçeleri, okul-yurtlar gibi kurumların, kadın emeğini esirgeme özeninin vb. ne demek olduğunu bile bilmiyordu. Bütün bunlar, kadının hak eşitliğini pratikte gerçekleştirmenin bu zorunlu koşulları, bugün yeni, sosyalist yaşam tarzının elemanlarını oluşturuyor. Son 15 yılda memleketimizde kreşlerin ve çocuk bahçelerinin sayısı üç misline çıkarıldı ve bu artış bugün de devam ediyor. 1975 yılında yalnız çocuk yuvaları yapıcılığıyla uğraşacak özel bir yapıcılık örgütü kuruldu. Memleketimizde çok çocuklu analara devletçe «analık şerefi» nişanı veriliyor ve ayrıca yardım ediliyor. Yalnız 1974 yılında bu yardım için 72,2 milyon tugrik ödenek ayrıldı.

Arat (hayvancılıkla uğraşan emekçi köylü) kadınların durumunda halk egemenliği yıllarında gerçekleştirilen köklü dönüşümler, objektif olarak, halkımızın ortaçağ feodal düzeninden sosyalizme doğru ne büyük bir sıçrama yapmış olduğunu gösteriyor.

Memleketimizde 1924 yılında kurulan Moğolistan Kadınlar Birliği günümüze kadar önemli çalışmalar yaptı. Çokyanlı bir eylem gösteren bu örgüt, kadınların toplumsal hayata çekilmesinde rol oynadı, onların çocuklarını eğitmelerine yardım etti, kadınlara ilişkin yasaların ve yönetmeliklerin yerine getirilmesi üzerinde, toplumsal denetimi sağladı. Dünya Demokratik Kadınlar Federasyonu'nun üyesi olan Moğolistan Kadınlar Birliği, dünya demokratik kadın hareketiyle sağlam ilişkilerini sürdürüyor, uyumlu olarak çalışıyor; barış, demokrasi ve sosyal ilerilik için, bütün dünyada kadınların ve çocukların hakları için savaşım yürütüyor; kapitalist ve bağımlı memleketlerde, gelişme halindeki ülkelerde yürütülmekte olan savaşımaya dayanışma gösteriyor. Örgütümüzde 1974 yılında 50. kuruluş yıldönümü münasebetiyle «Kızıl Emek Bayrağı» nişanı verildi. Bugün Moğolistan Kadınlar Birliği örgütlerinde 20 binden fazla militan çalışıyor, 5 bin kadar kadın kurulu eylem gösteriyor. Örgütümüz, biçim ve yöntemleri yıldan yıla daha çok çeşitlenerek zenginleşen çalışmalarında önemli bir deneyim edinmiş bulunuyor. Biz bu çalışmalara birçok bilgini, kültür ve sanat adamını geniş ölçüde çekiyoruz; iktidar organlarının, ekonomik örgütlerin ve kamuoyunun büyük katılımı ve desteğiyle de kıvanç duyuyoruz.

Bizce, kadınlarımıza, çocuklarını enternasyonal kardeşlik ruhunda, yurdumuzun bağımsızlığının ve gelişip yükselmesinin garantisi olan Moğol-Sovyet dostluğu ruhunda eğitmelerinde yardımcı olmak, temel ödevlerimizden biridir.

Uluslararası Kadınlar Yılı örgütlenme ve gerçekleştirme fikri memleketimizde parti ve hükümetçe onaylandı. Bakanlar Kurulu Başkan Yardımcısı prof. D. Tsevegmid'in başkanlığında, cumhuriyet çapında bir özel komisyon kuruldu. Komisyon üyeleri, kuruluşları, köy ekonomisi birlik ve kurumlarını ziyaret ettiler; kadınların yaşamı ve çalışmasıyla ilgili incelemeler yaptılar, kadın sorununa ilişkin kanun ve kararnamelerin nasıl yerine getirildiğini yokladılar. Bununla ilgili olarak, komisyon, birkaç bakanın ve yetkili yöneticilerin raporlarını görüştü.

Moğolistan kadınları, bütün halk çapındaki dâvanın, yani memleketimizde sosyalizmin maddi-teknik temelini yaratma dâvasının gerçekleştirilmesine aktif olarak katılıyorlar. MDHP MK Birinci Sekreteri ve MHC Büyük Halk Huralı Prezidyumu Başkanı Y. Sedenbal yoldaşın Moğolistan Kadınları IV. Kongresindeki konuşmasında belirttiği gibi, Moğol kadınları barış ve halklar arasında dostluk amaçlı savaşıma olanca güçleri ve bilgileriyle katılıyorlar.

Moğolistan Devrimci Halk Partisi de, diğer komünist ve işçi partileri gibi, kadının hak eşitliğini gerçekleştirme yolundaki çalışmalarda büyük bir deneyim edinmiş bulunuyor. Moğol kadınlarının ve bütün halkımızın selâmetini amaçlayan bu büyük çalışmalara MDHP'nin bundan böyle de aynı ardıcıl ve dirençli çabayla devam edeceği şüphesizdir.

# Birleşik Amerika'da kapitalizmin bazı evrim çizgileri

Haymen Lumer

ABD Komünist Partisi MK Komitesi üyesi  
ve «Political Affairs» dergisi redaktörü

Amerikan kıtasında ilk burjuva devriminin 200. yılı Birleşik Amerikada yönetici çevrelerin ve aynı zamanda geniş yığınların dikkatini üzerinde topluyor. Resmi propaganda her araca başvurarak, memlekette varolan burjuva demokrasişinin üstünlüğünü göstermeye çalışıyor. Bu demokrasi dünyada benzeri olmayan bir düzen olarak, «serbest rekabet toplumunda bireysel girişim» in eseri olarak gösteriliyor. Kapitalizmin savunucuları bu sistemi böylece dile getiriyorlar.

Ne var ki, geniş halk tabakaları bu yıldönümünü bir başka biçimde anlıyor ve dile getiriyorlar. Bunlar ABD ekonomik sisteminde temelli dönüşümler yapılması zamanının geldiği kanısındadırlar. Bu kanı çeşitli biçimlerde ve bu arada memleketin tanınmış bazı enstitülerinin yaptıkları kamuoyu yoklamalarının sonuçları biçimde kendini gösteriyor.

ABD'nin 200. yıldönümünde Bağımsızlık Bildirisi'ni anımsamadan geçemeyiz. Bilindiği üzere, Bağımsızlık Bildirisi, herkesin vazgeçilmez ve özüne dokunulmaz yaşama, özgürlük ve mutluluk hakları olduğunu ve halkın bu hedefleri baltalayan yönetim biçimini değiştirme veya bertaraf etme ve yeni yönetim biçimleri getirme hakkı olduğunu ilân ediyordu.

Kapitalizmin gelişmesi bu hakların çiğnenmesine ve büyük ölçüde değersizleşmesine yol açtı. Kamuoyunun kanısı budur ve birçok kanıt bunu doğrulamaktadır. Birleşik Amerika'da kapitalizmin tarihçesi, «serbest rekabet toplumunda bireysel girişim»in artık çoktan masal olduğunu inkârı olanaksız biçimde ispat ediyor. Şimdi memleketin sosyal, ekonomik, politik ve ideolojik hayatını (tekelci devletin desteğiyle) dev korporasyonlar belirliyorlar; hem de dev korporasyonlar bu işi halk yığınlarının menfaatine değil, bir avuç aşırı zengin tekelcinin çıkarına yapıyorlar.

## Devrimden iç savaş

En büyük emperyalist devletin tarihsel geçmişi üzerinde objektif olarak düşünmek ve yargılara varmak, bizce, yalnız Amerikan kamuoyu için gün-

(\*) Kuzey Amerika'da devrimin 200. yıldönümü münasebetiyle ABD'den aldığımız mektupları yayımlamaya devam ediyoruz. «Barış ve Sosyalizm Problemleri» – «Yeni Çağ» dergisi, sayı 7, 1975.

cel olmakla kalmıyor. Böyle bir objektif çözümlemenin, genç bağımsız devletlerde, hele kapitalist gelişme yolu ile kapitalist olmayan gelişme yolu arasında bir seçimin geniş ölçüde tartışılmakta olduğu ülkelerde de gereği vardır. Gerçi, Birleşik Amerika'nın geçtiği yolu bir tek yazı çerçevesinde enine boyuna tahlil etmek olanaksızdır. Ama biz Birleşik Amerika'da kapitalizmin evriminin bazı çizgilerine değinmeyi yerinde buluyoruz ve bunu yapmaya çalışacağız.

Kapitalizmin doğuşu Kuzey Amerika'da İngiliz kolonilerinin belirlediği zamanlara rastlıyor. Bu kolonilerin birincisi olan Jamestown kenti (Virjiniya) 1607'de kurulmuştu. Tüccarlar ve feodaller, Britanya Krallığının merhmetine sığınarak arazi edindikten ve tekel ayrıcalıklarına konduktan sonra kumpanyalar kurdular ve İngiliz yoksullarının Yeni Dünya kıyılarına doğru yığınla göçmelerini örgütlediler.

Birçok göçmen, Okyanus aşırı yolculuk harcamalarını kapatabilmek için belirli bir süre kölece çalışmaya razı oldular. Zamanla, küçük fermer (çiftçi) ve zanaatçıların saflarına katılan, ticaret burjuvazisi ile zengin çiftlikçiler tarafından sömürülen bu göçmenler Yeni İngiltere (gelecek Kuzey-Doğu eyaletleri) ekonomisinin temelini oluşturdular.

Güney'de, ekonomi büyük çiftliklerde kara derili kölelerin emeğinden yararlanarak pamuk, tütün ve şeker kamışı üretimine dayanıyordu. İnsana acımasız, kıyıcı nitelikteki kölelik emeği sistemine son verilmesi yolunda savaşım ABD'nin ekonomik gelişmesinde önemli bir rol oynadı.

Büyük liman şehirlerinde ve kıyı kolonilerinde, balıkçılığın ve gemi inşaatının gelişmesiyle, emeğini satarak geçinen bir serbest işçiler zümresi ortaya çıktı, fabrika üretiminin ilk belirtileri kendini gösterdi. Bunun kaçınılmaz sonucu olarak da ilk işçi birlikleri belirdi ve daha sonra ilk grevler başgösterdi.

Göçmenlerin yerleşik olduğu koloniler Britanya ticaret burjuvazisi için gelirlili bir alışveriş kaynağıydı. Bu arada, kolonilerin emekçi ahalisini sömürenler tabakasına ek olarak, yerli tüccarlar ve zengin toprak sahipleri zümresi türedi. Bunlar da bir yandan Britanya ticaret sermayesinin ezgisini sırtlarında hissediyorlardı.

Kuzey Amerikan kolonileri ile İngiliz Krallığı arasında çatışma kaçınılmazdı. Britanya bezirgânlığı kendi mallarını dayatarak ve bunlar için aşırı derecede yüksek gümrükler alarak kolonileri sömürüyor, yerli ticaret ve endüstrinin gelişmesini kendi çıkarı için sınırlıyordu. Devrimci savaş (1775-1783) ve Britanya egemenliğine karşı bağımsızlığın elde edilmesi, bu sınırlamalara son verdi ve kapitalist gelişme yolunu açtı.

Kuzey Amerika'da bu savaş sırasında başlayan endüstriyel gelişme, savaşın sona ermesinden sonra da devam etti. 1800 yılına doğru fabrika üretimi artık bir hayli ilerlemişti. Daha sonraki onyıllar boyunca kapita-

lizm gitgide ilerliyor, burjuvazi zenginleşiyordu; ama bütün bunlar giderek artmakta olan işçi sınıfının alabildiğine kıyıcılıkla sömürülmesi, kızıl derili halkın soyulması ve jenosid metodlarıyla kınılması, topraklarının ve mallarının elinden alınması pahasına oluyordu. Ve işte tüccarların, bankerlerin, arazi spekülâtörlerinin ve burjuvazinin diğer gruplarının aşırı servetlerinin temeli o yıllarda atıldı. Bunun doğal bir sonucu olarak da sınıf savaşımı sertleşti ve işçilerin çıkışları kana boyanmaya başladı.

Güney eyaletlerindeki köle emeği uygulaması memleketin endüstriyel gelişmesini köstekliyordu. Büyük çiftlik işletmeciliği sistemi kölelerin sömürülmesi pahasına gelişip genişliyordu. Köle sahipleri Batı topraklarında yurtlanma ve yerleşmeler sonucunda oluşan yeni eyaletlerde köleliğin yaygınlaşma ve yasallaşmasını sağlamaya çalışıyorlardı. Ama bu, gitgide güçlenen ve «serbest» işçi emeğine, araziye ve pazarlara gereksinme duyan sanayi burjuvazisi ile köle sahipleri arasında sert bir çatışma doğmasına yol açıyordu. Bu yüzden, burjuvazi yeni kesimde köleliğin yaygınlaşmasına karşı çıktı. Küçük çiftçi ve ücretli işçilere gelince, ucuz köle emeği uygulaması bunların yaşamsal çıkarlarını tehdit ediyordu.

Bu uzlaşmaz çelişkili sosyal görüşlerin çatışması iç savaşa yol açtı (1861–1865). Başlangıçta Kuzey yalnız köleliğin yayılmasına karşı savaşıyordu. (1) Fakat çok geçmeden, K. Marks'ın belirttiği üzere, Kuzeylilerin, ancak köleliğin büsbütün kaldırılmasında direnmek suretiyle Güney'e üstün gelebilecekleri anlaşıldı. Cumhurbaşkanı A. Linkoln, ilerici güçlerin baskısı altında ve bir askersel gereklik olarak, yayımladığı Azatlık Beyanname'siyle zencileri köle durumundan çıkarmak zorunda kaldı. 1 Ocak 1863'te yürürlüğe giren bu belge, Kuzey'in utkusunu garantileyen bir devrimci eylem anlamını taşıyordu. Köleliğin kaldırılması, ABD'de kapitalizmin gelişmesi için çok büyük potansiyel olanaklar yarattı.

### *Tekelci kapitalizmin doğuşu*

İç savaşta, köleliğin kaldırılmasından yana olanların üstün gelmesinden sonra, Güney'de yeniden kuruluş dönemi başladı. Bu dönem boyunca, ilk defa olarak, halkın bütün tabakalarına burjuva demokratik hakları tanındı. 1877'ye doğru, Kuzey sanayicileri ve Güney çiftlikçilerinin katılımı ve elbirliğiyle bu kazanımlar çiğnendi. Azatlanmış olan köleler, ortakçı olarak çalışmaya, ayırım ve segregasyon politikası ve kıyıcı kovuşturmalar yardımıyla gerçekleştirilen insanlık dışı bir sömürüye katlanmaya hükümlü duruma düşürüldüler. İrksal ezgi sistemi bütün memleketi kapladı.

(1) 1772'den 1860'a kadar zenci kölelerin sayısı hemen hemen 10 misli arttı ve yaklaşık olarak 4 milyonu buldu.

«Çikanos»lar (Meksika kökenli Amerikalılar), Portoriko'lular, yersel Amerikan kızıl derilileri, Asya kökenli Amerikalılar gibi ezilen diğer milliyetler de bu sistemin kurbanı oldular. Memleket nüfusunun beşte birini oluşturan bu ulusal azınlıkların amansızca sömürülmesi, çağdaş Amerika Birleşik Devletleri'nin büyük sermayedarlarının aşırı kazançlarının başlıca kaynaklarından biri oldu. Bundan ötürü, bütün ulusal ve ırksal ezgi türlerine karşı, bütün belirtileriyle ırkçılığa karşı savaşım ABD'de işçi sınıfının genel savaşımı bakımından alabildiğine büyük bir önem taşıyordu ve taşıyor.

İç savaş sanayiın gelişmesine güçlü bir etmen oldu. 1859 yılından 1899'a kadar, sanayi kuruluşları sayısı 140 binden 512 bine; bu kuruluşlarda çalışan işçilerin sayısı 1,3 milyondan 5,3 milyona; üretilen malların değeri de 1,9 milyar dolardan 13 milyar dolara çıktı. Batının henüz şehirleşmemiş bölgeleri ekonominin gelişmesi için önemli bir yedek durumundaydı. Bu bölgelerin uçsuz bucaksız yoz toprakları genellikle emekçilerin eline değil, devlet yardımıyla kendilerini sömüren ve doğal zenginlikleri işletmek üzere özel demiryolları döşemeye çalışan kapitalistlerin eline geçiyordu. Bundan başka, yerli kızıl derililer ya kınılıp geçiriliyor, ya da en kötü topraklarda sınırları belirli özel kamplar içinde yaşamak zorunda bırakılıyordu.

Birçok emekçi daha iyi bir geçim ve yaşam ümidiyle Batı'ya akın ediyor, bu da öteki eyaletlerde işgücü yetersizliği ve dolayısıyla dış ülkelerden sürekli bir yeni göçmen akını doğuruyordu. Bu gibi olaylar iş ücretinin Avrupa ülkelerinde olduğundan daha yüksek bir düzeye çıkarılması koşullarını yaratıyordu. Bütün bunlar, üretimde makineleşmenin genişletilmesini, emek yutma derecesini azaltma metodları aranmasını ve Amerikan sanayiinde teknik ilerlemenin hızlandırılmasını gerektiriyordu.

Makineleştirme ve yığınsal üretimde ileri adımlar atıldıkça, sanayi kuruluşlarının büyütülmesi ve sermayenin süratle belirli kapitalistlerin elinde birikmesi süreci de ona göre geliyordu. Bir yandan küçük kuruluşlar rekabete dayanamayıp yıkıma uğruyor, ya da daha büyüklerce yutulup gidiyordu. Öte yandan, sermayelerini birleştirmek suretiyle rekabet savaşımında durumlarını güçlendireceklerini uman firmaların bütünleşmeleri süreci devam ediyordu. Mülkiyetin merkezleşmesiyle atbaşı giden bu yoğunlaşma, şu veya bu sanayi kolunda, gitgide daha sık olarak, üretimde ağırlığı olan ve mal üretimini gerçekleştirme koşullarını istediği gibi dayatan birkaç büyük firmanın meydana gelmesine yol açıyordu. Böylece de tekellerin temelleri oluşuyordu.

1900 yılına doğru, sanayiın en önemli kollarının çoğunda, özellikle ağır sanayiide tekeller egemen duruma geldiler. İlginç bir örnek olarak hatırlatalım ki, 1901 yılında, memlekette toplam çelik üretiminin yaklaşık olarak üçte ikisini «United States Steel» firması çıkarıyordu.

V. İ. Lenin «Kapitalizmin en yüksek aşaması: Emperyalizm» adlı yapıtında, 1909 yılında Birleşik Amerika'da şöyle bir durum meydana geldiğini belirtiyor: «Memlekette bütün kuruluşların toplam üretiminin hemen hemen yarısı, kuruluşlar toplamının yüzde birinin elinde bulunuyor ... Bundan anlaşılıyor ki, birikim, yoğunlaşma, gelişmesinin belirli bir aşamasında, kendiliğinden ve diyebiliriz ki doğrudan doğruya tekele yol açıyor. Çünkü yirmi otuz dev kuruluş kolayca aralarında anlaşabilirler ... Rekabetin böylece tekele dönüşmesi, en yeni kapitalizmin ekonomisinde, en önemli olgu diyemesek bile, en önemli olgulardan biridir ...» (2)

Bu sürecin ana sonuçları, büyük sermayeciler örgütünün yapısal biçimi olarak korporasyonların oluşması ve herşeyden önce ticaret bankaları sayısının genişletilmesi yoluyla kredinin gelişmesi oldu. İç savaştan sonra bankalar yağmurdan sonra mantar biter gibi türüyordu. Öyle ki, 1865 yılından 1900'e kadar banka sayısı 1.643'ten 10.382'ye çıktı. Bu bankaların alacakları aynı dönem içinde 1,4 milyardan 10,8 milyar dolara yükseldi.

Bir yandan yatırım bankaları belirdi. Bunlar arasında Morgan firması («bugün Morgan, Stanley and Company») önde geliyordu. 1870 yılında «Standard Oil»ün örgütlenmesi Rokfeller'ler imparatorluğunun başlangıcı oldu. Bunun kuruluş sermayesi 1 milyon doları buluyordu. «Standard Oil», 1891 yılında kendi bankasını kuran petrol tekelinin temelini oluşturdu. Ve bu banka yardımıyla sanayi diğer kollarına sokuldu. İmparatorluk artık hep aynı bankanın kontrolü altında olan yeni yeni kumpanya ve birliklerle genişliyordu.

Bu arada, yatırım için ellerinde muazzam aktifleri olan büyük sigorta kumpanyaları ortaya çıktı. Çok geçmeden, sahnede yatırım tröstleri belirdi. Bu kurumlar, büyük sayıda küçük sermaye yatırımcılarının ödeneklerinden oluşan fonlardan yararlanarak, büyük sanayi ve finans firmalarında egemen duruma geçmeye çalışıyorlardı.

Böylelikle, sanayi tekellerinin gelişmesi sanayi ve banka sermayesinin birleşmesiyle atbaşı gidiyordu. Bankerler sanayici oluyor, işadamları arasında sanayi ve finans korporasyonlarını kontrol etmeye çabalyan yeni tipten bir kapitalist-maliyeci belirliyordu.

### *Finans oligarşisinin büyümesi*

Ondokuzuncu yüzyılın son onyıllarında ortaya çıkan tekeller ve finans sermayesi, yirminci yüzyılın ilk yarısında alabildiğine gelişerek dev boyutlara ulaştı. Bu döneme özgü iki ayırdedici çizgi vardır.

Birincisi, Birleşik Amerika kapitalizmi için karakteristik olan, korporas-

(2) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 27, s. 311–312.

yonlar sayısının artması, özellikle yapım sanayiinde, ulaştırmada, maden-  
cevhre sanayiinde ve finans işlerinde dev korporasyonların hızla büyü-  
mesidir. Dev korporasyonlar nice ekonomik değere gitgide daha büyük  
ölçüde el koydular. 1948 yılında en büyük 200 kadar Amerikan sanayi  
korporasyonu memleketin ana sermayelerinin % 48,2'sini ellerinde bulun-  
duruyorlardı. 1972 yılında bu yekün % 60'a çıktı. (3)

Korporasyonların bu gelişmesinin ve sermaye yoğunlaşmasının başlıca  
sonucu, tekellerin gücünün ve kapasitesinin artması oldu. Sanayiinin büt-  
tün kollarında bir avuç firma üretim ve mal sürümünde kontrolü  
ele geçiriyor ve bu kontrol ona rekabeti ortadan kaldırma ve fiyatları  
karşılıklı anlaşmayla belirleme olanağı veriyordu. Aralarında rekabet et-  
mekte olan daha küçük firmalar hâlâ büyük miktardamalı üretebiliyorlar.  
Fakat, genellikle, artık onyıllardan beri üretime yön verme ve fiyatları  
belirleme işi çokluk rekabet süreci boyunca değil, fiyatlar üzerinde tekelli  
uzlaşma ve anlaşmalarla başarıyor. Bununla beraber, birikim ve yoğun-  
laşma süreci gelişmeye devam ediyor. Son yirmi yıldır ABD'nin en büyük  
500 korporasyonunun yıllık listesini yayımlayan «Fortune» dergisi bunlar  
hakkında şunları yazıyor: «Şüphesiz ki, bunlar şimdi, dergimizin bu lis-  
teleri yayımlamaya başladığı zamana kıyasla, ABD ekonomisinin çok  
daha önemli bir bölümüne sahip bulunuyorlar.» (4)

Ne var ki, bütün bunlar genel tablonun sadece bazı görüntüleridir. Dev  
korporasyonlar bağımsız örgütler olmayıp, çerçevesi içinde banka ve sa-  
nayi sermayesinin birbirine örülerek birleşip gittiği finans imparatorluk-  
ların birer bölümüdürler. Ön plânda finans sermayenin başlıca grupların-  
dan sekizi bulunuyor ve bunlar toptan finans oligarşisini oluşturuyor.  
Bu oligarşi içinde ağır basan büyük bankalar ve finans sermayenin bun-  
lara sahip olan iki bin kadar kodamanı memleket ekonomisini etkinlikle  
kontrol ediyorlar. Bu oligarşinin olanca gücüyle yoğunlaştığı merkez New  
York'ta Wall-Street dedikleri büyük bankalar caddesidir.

### *Birleşmeler ve yığılımların meydana gelmesi*

Kapitalist zenginliklerin çoğalışı süreci Birleşik Amerikada hem kum-  
panyaların içerden büyüüp genişlemeleri, hem de kuruluş ve korporas-  
yonların birleşmeleri biçiminde oluşuyordu. Ardarda birleşmeler dalga-  
sının karakteristik niteliği olarak da apayrı cinsten mallar üreten kuruluş-  
ve firmaların birliğı olan yığılımlar (konglomerat'lar) ortaya çıkıyordu. (5)

(3) Statistical Abstract of the United States, 1974, Washington D.C., 1974, p. 487.

(4) «Fortune», May 1975, p. 241.

(5) 1968 yılındaki birleşmelerin % 90'ı konglomeratlar meydana getirmeyi amaçlıyordu.

Başlangıçta yığılımların ortaya çıkışı, her şeyden önce firmaların diversifikasyona yönelmeleriyle, yani işkolu bakımından çeşitli kuruluşlara sermaye yatırımları yaparak durumlarını güçlendirme çabalarıyla açıklanıyordu. Fakat daha sonra böyle bir pratiğin daha ziyade korporasyonlar için yeni ekonomi kollarına sokulmayı amaçladığı anlaşıldı. Her türlü kuruluşu yutan yığılımlar, boyuna genişlemeye ve «tepe»ye, sanayi korporasyonları üst grubuna yükselmeye bakıyorlar. Sayabileceğimiz ilk yüz konsern arasında «International Telephone and Telegraph», («Ling-Temco-Vought», «Litton Industries», «Gulf and Western Industries», «Textron» vb. gibi yığılımlar (konglomeratlar) görüyoruz. Bunların çoğu askersel üretime dayanıyorlar.

Yığılımların doğuşu ve güçlenmeleri ABD'de sermaye birikimi ve merkezişmesinin yeni bir belirtisidir. Bu tipten tekellerin gelişmesi tekelsel sermayenin asalaklığını arttırma eğilimini kanıtıyor. Yığılımların genişlemesi bankalar ve sigorta kumpanyalarının açtıkları uzun vadeli kredilerle finanse ediliyor. Ve bankalarla sigorta kumpanyaları bu sayede komuta mevzilerini daha da güçlendiriyorlar.

#### *Yabancı ülkelerde yatırımlar ve çokuluslu korporasyonlar*

V. İ. Lenin, emperyalizmi tanımlarken, ana karakter çizgileri arasında sermaye ihracına değinir ve «Sermaye ihracı, mal ihracından ayrılmı olarak, çok büyük bir önem kazanıyor» der. <sup>(6)</sup> Bu olgu sömürgecilik sisteminin gelişme temelidir. ABD emperyalizmi bu alanda yayılmaya sonunculardan biri olarak başladı. 1908 yılında Birleşik Amerikanın dış ülkelerdeki dolaysız yatırımları tutarı sadece 1,6 milyar dolarken 1945'de bunların toplamı 8,1 milyar doları buluyordu.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yabancı ülkelerdeki yatırımlar birden yükseldi ve ABD bu bakımdan dünyanın en önde gelen devleti oldu. 1973 yılı sonuna doğru, dış ülkelerdeki dolaysız özel yatırımlar 107,2 milyar doları buldu. Geçmişte başlıca Amerikan sermayesi yatırım alanları Kanada ve Lâtin Amerika ülkeleri iken, bugün artık Batı Avrupa ön plâna çıktı. ABD Ticaret Bakanlığının 1974'de yayımladığı verilere göre, Amerikan dış yatırımları şöyle sıralanıyor: Avrupa'ya 37,2 milyar dolar, Kanada'ya 28,05 milyar dolar, Latin Amerika ülkelerine 18,4 milyar dolar ... <sup>(7)</sup> Ne var ki, Amerikan dış sermaye yatırımlarının coğrafyasındaki bu değişim, hiç de ABD emperyalizminin gelişme halindeki ülkelerin doğal

<sup>(6)</sup> V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 27, s. 386.

<sup>(7)</sup> «Survey of Current Business», August 1974, Vol. 54, No 8, Part II, p. 16.

kaynaklarını talan etmede ve işçilerini sömürmede bir adım olsun gerilediği anlamına gelmiyor. <sup>(8)</sup>

Ekonomik ve parasal yayılmanın bir başka çizgisi de çokuluslu korporasyonların kurulmasıdır. Bunlar mülkiyet karakteri bakımından değil, operasyonlarının uluslararası boyutları bakımından çokulusludur. Yabancı ülkelerde kolları olan Amerikan korporasyonunun yerini, şimdi birçok memlekette ve bu arada ABD içinde («yavru» kuruluşları olan ve Amerikan finans sermayesi tarafından kontrol edilen uluslararası korporasyon almış bulunuyor. Gerçi, çokuluslu korporasyonlar diğer kapitalist ülkelerde de meydana getiriliyor; fakat operasyon boyutları ve atılımı bakımından Amerikan çokuluslu korporasyonları rakiplerini fersah fersah geride bırakıyorlar. Hesaplara göre, bu Amerikan kumpanyalarının dış ülkelerdeki kolları yılda 200 milyar dolar tutarında mal sağlıyorlar. Bu, sözü geçen kumpanyaların ABD'den yaptıkları ihracat hacminin 4-5 mislinden fazla olup, çoğu gelişmiş kapitalist memleketlerin gayrisafi ulusal ürün tutarını aşmaktadır.

Daha büyük kazançlar ve vurgunlar sağlamak amacıyla çokuluslu korporasyonlar tarafından üretimin enternasyonalizasyonu, çeşitli ülkeler işçilerinin ortak düşmana karşı savaşında dayanışmayı artırmalarını gerektiriyor. Amerikan işçileri ile diğer ülkeler işçilerinin çıkarlarını çatıştıran ırkçılık ve ulusçu şövenizm ortadan kaldırılmalı, Meanys sendikal bürokrasisinin çokuluslu korporasyonlarla ve genellikle Amerikan emperyalizmiyle yüz kızartıcı sınıfsal işbirliğine son verilmelidir.

### *Tekelci sermaye ve devlet*

Amerikan devrimi, kapitalizmin gelişmesi sayesinde feodalizmin egemenliğine meydan okuyabilen burjuva-demokratik devrim sürecinin bir parçasıydı. Bu süreç burjuva devletin doğmasına yol açtı. K. Marks ve F. Engels bu devlet için şöyle dediler: «Şimdiki devlet egemenliği tüm burjuva sınıfının genel işlerini yöneten bir komiteden başka bir şey değildir.» <sup>(9)</sup>

Devlet, kapitalist mülkiyet ve sömürü sistemini yasallaştırma ve aşılama aracı oldu. Üstelik, ABD tarihinin başlangıç döneminde, bu devlet, uçsuz bucaksız arazi yurtlukları bağışlıyor ve memleketin ulusal servetlerini satıyor, en olağan birikim kaynağı olarak hizmet ediyordu. Daha

<sup>(8)</sup> Yazarın «Birleşik Amerika'nın Lâtin Amerika'daki ekonomik sömürücülüğü» («Political Affairs», Ekim 1972), «ABD emperyalizmi ve Güney Afrika» («Political Affairs», Temmuz 1973) gibi yazıları, gelişme halindeki ülkelerin ABD emperyalizmi tarafından sömürülmesinde en yeni eğilimlerin analizine hasredilmiştir.

<sup>(9)</sup> K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 4, s. 426.

sonraki yıllarda, devlet borcu ve devlet eshamıyla yapılan dalaveralar bir ek birikim kaynağı oldu. Bir başka deyişle, devlet hazinesinin kapitalistler tarafından soyulması hiç de yeni bir olay değildir.

Tekelci sermayenin büyümesiyle, devlet, genellikle sermayenin değil, her şeyden önce tekellerin yönetim aracına döndürüldü. Birinci Dünya Savaşı ve Ekim Devrimi, kapitalizmin genel bunalımının başlangıcını belirledi. Bu koşullar altında tekelci sermayenin devlet cihazıyla örölüp birleşmesi daha da gözle görülür bir nitelik kazandı. V. İ. Lenin şunları yazdı: «Emperyalist savaş, tekelci kapitalizmin devlet-tekel kapitalizmine dönüşmesi sürecini alabildiğine çabuklaştırdı ve keskinleştirdi. Kapitalistlerin en güçlü birlikleriyle sarmaş-dolaş olup birleşen devletin emekçi yığınlar üzerindeki korkunç baskısı gitgide daha müthiş bir hal alıyor.»<sup>(10)</sup>

ABD federal hükümeti ile finans sermayenin bağıntıları İkinci Dünya Savaşı'nda daha da sağlamlaştı. ABD'nin askersel harcamaları Birinci Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemde bu harcamalar çok daha yüksek bir düzeyde tutulmaya devam edildi. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bu harcamaların her yıl 1 milyar dolar arttırdığı görüldü. Hükümetin güttüğü «soğuk savaş» politikası koşulları içinde «askersel-sanayi kompleksi» oluştu. D. Ayzenhaver'in getirdiği bu kavram, askersel siparişlerin aslan payını benimseyen korporasyonların gruplaşması anlamına geliyor.

Tekeller ile devlet arasındaki sıkı bağların bir başka kanıtı da emekli general ve amirallere büyük sermaye kurmaylıklarında dolgun aylıklı üyelikler verilmesine karşılık, yürütme organlarının da en önde gelen korporasyonların temsilcileriyle doldurulmasıdır.

Devlet-tekel kapitalizmi, kapitalizmin genel bunalımının ürünüdür. Genel bunalım, kapitalizmi, giderek daha çok devlet kaynaklarına dayanmak, bunları memleket içinde kazançlarını arttırma ve memleket dışında talancı ve kıyıcı plânlarını gerçekleştirme kaldırıcı olarak kullanmak zorunda bırakıyor. Bunalımda bu seferki derinleşme, tekelleri, gitgide daha çok devlet yardımına başvurmaya zorluyor.

Devlet-tekel kapitalizminin gelişmesi aynı zamanda üretimi toplum-sallaştırmadaki ilerlemenin, bilimsel-teknik devrimin ve bilimin üretimsel güç olarak oynadığı rolün artmasının bir sonucudur. Devlet, çağdaş sanayi gerektirdiği araştırma ve uygulamaların giderek artan harcamaları için, modern tekniğin geliştirilmesi yönünde gerekli büyük yatırımlar için başlıca finans kaynağı oluyor. İşbaşındakiler, vergi yükleme, kredi dağılımı ve federal bütçe harcamaları manivelâlarını işleterek, finans sermayenin diğer halk tabakalarının sırtından zenginleşmelerine elverişli koşul-

<sup>(10)</sup> V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 33, s. 3.

lar yaratıyorlar. Hükümet aynı zamanda tekellerin dış ülkelerdeki çıkarlarının savunucusu olarak çalışıyor.

Devlet ekonomiyi «ayarlama», ekonomideki çevrimsel ikircimlerin keskinliğini yumuşatma denemeleri yapıyor. Ama bu işi, emekçilerin sırtına yeni yükler sararak ve böylelikle üretim ile tüketim arasında kapitalizme özgü çelişkiyi sertleştirerek, hep tekellerin çıkarına yapmaya çalışıyor.

### *İşçi sınıfının savaşımları*

Ondokuzuncu yüzyılda sanayi üretimi artışına paralel olarak, sanayi proletaryası da sayıca büyüdü ve sınıf savaşımları gitgide şiddetlendi. Birleşik Amerikada işçiler Avrupa'daki sınıf kardeşlerinden daha az kıyıcılıkla sömürülüyordu. İşçiler patronlara karşı direniyor, sendikaların safları kabarıyor, savaşımlar güçleniyordu. 1866'da ilk proleter örgütü, yani ancak bir kaç yıl yaşayabilen Ulusal İşçi Birliği kuruldu. 1870 ve 1880 yıllarında, ulusal işçi örgütü «Emek şövelileri», önce gizli gizli, sonraları açıktan açığa eylem gösterdi. 1881'de ilk ulusal sendika örgütü olan Amerikan Emek Federasyonu ortaya çıktı.

Antrasit ocakları madencileri 1874–1875 yıllarında 7 ay boyunca grev yaptılar. Bu grev sırasında, hükümet yetkilileri «Molly Maguires» davası<sup>(11)</sup> diye bilinen bir büyük provokasyona giriştiler. Masaçusets eyaleti Fol-River kentinde tekstil işçileri büyük bir grev yaptılar. 1877 yılı demiryolcularının büyük bir greviyle tarihe geçti.

1885'te madencilerin bir hayli çekişmeli geçen yeni bir grevi başgösterdi. 1894 yılı baştanbaşa madencilerin ve «Pullman» kumpanyası demiryolcularının grevleriyle geçti.

O yıllardaki savaşımın en başta gelen isteği sekiz saatlik işgünüydü. Bu savaşımında 1 Mayıs 1886 grevleri tepe noktası oldu. Yetkililer bu grevin örgütçülerine karşı ağır bir provokasyona giriştiler; Şikago'nun Haymarket alanında bir bomba patlamasını bahane ederek harekete geçtiler. Sonuçta, işçi sınıfının yöneticilerinden dört kişi asıldı, diğer birçoğu zindanlara atıldı. 1886 yılının bu olayları, emekçilerin uluslararası dayanışma günü 1 Mayıs'ın başlangıcı oldu.

Tekelci sermayenin ortaya çıkmasıyla, küçük üreticilerin de kendi varlıklarını tehdit eden tröstlere karşı savaşımı başladı. Kongre, 1890 yılında bu hareketin baskısı altında tröstlere karşı «Sherman» kanununu kabul

(11) «Molly Maguires»: Burjuva basınının uydurduğu ve XIX. yüzyılın 60–70 yıllarında Pensilvanya'da eylem gösterdiğini savladığı bir ırlanda madencileri gizli terörist örgütünün adı. Bu uydurmanın amacı, ABD maden kömürü sanayiindeki işçi örgütleri yöneticilerine karşı yapılan kovuşturma ve kanlı baskıları haklı göstermekti.

etti. Bu kanun 1914 yılında yine tröstlere karşı «Clayton» kanunuyla, 1930'lar da diğer bazı yasal kararlarla güçlendirildi. Ama bu kanun ve karar-nameler tekellerin palazlanmalarını önleyici bir etki yapmadı. Ve tekeli sermayenin palazlanmasını sınırlama aracı olarak serbest rekabet gün-lerine dönülmesini düşleyen küçük iş adamları ve çiftçilerin çıkarlarını savunma hareketi de böylece pratikte hiçbir sonuç vermedi.

Devlet-tekeli kapitalizmi çağında, sınıf savaşımında politik yönelimin güçlenmesiyle, iç niteliği bakımından başka bir anti-monopolist hareket doğdu. İşçi sınıfı, devlet kaynaklarının, tekeller yararına değil, bütün emekçilerin yararına kullanılması için savaşıma geçti; ezginin ve büyük sermayenin kurbanı olan diğer bütün halk tabakaları işçi sınıfının bağ-laşığı oldular. Yeni anti-monopolist hareketin temelinde kurtuluş savaşımı yürütmekte olan işçi sınıfı ile zenci halkın birliği yer alıyordu. Yürüttükleri savaşımın hedefi, serbest rekabetin canlandırılması değil, tekellerin ege-menliğinin dizginlenmesi, bunların eylemi üzerinde demokratik kontrol sağlanmasıydı; ve bunları (ensonu sosyalizmin maddi koşullarını yaratmak üzere) en önemli sanayi kollarının millileştirilmesinin izlemesiydi. Günümüzde de özü bakımından böyle bir demokratik savaşım yürütülüyor.

Savaşımın ön saflarında 1919 yılında kurulmuş olan ABD Komünist Par-tisi yürüyor. Bu parti, daha 1852 yılında Weaydemeyer'in başkanlığında Amerikan İşçi Birliği'nin örgütlenmesiyle başlayan uzun ve şanlı bir yol geçegelmiş bulunuyor. Partimiz, sosyalist Amerika Birleşik Devletleri uğ-rundaki savaşımın öncü gücüdür.

İşçi sınıfının ve bağlaşıklarının önderliğinde yürütülen anti-emperyalist savaşım boyunca ve uluslararası gerginliğin azaltılmasına yönelişin elver-işli koşulları altında, artık memleketimizin parlak geleceğinin, sosyalist ABD'nin ana çizgileri belirmeye başlıyor. Amerikan halkının ABD'nin 200. kuruluş yıldönümünü kutlamakta olduğu günümüzde, yürüttüğümüz savaşım daha da hızlanıyor.

ABD'nde kapitalizmin esas gelişme aşamalarını çok kısa olarak göz-den geçirdiğimiz zaman bile, sınıf savaşımının durmadan şiddetlendiğini, işçi sınıfının ve bağlaşıklarının üstün gelmeleri kaçınılmazlığını tam bir açıklıkla görebiliyoruz.

## Geleceğe doğru güvenli adımlar

*Luis Padilla*

*«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinde  
Bolivya Komünist Partisi'nin temsilcisi*

*Otto Sançes*

*«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinde  
Guatemala Emek Partisi'nin temsilcisi*

Küba Komünist Partisi'nin Birinci Kongresi yaklaşıyor. Bu, Havana'da yapılan Latin Amerika ve Karayip Bölgesi ülkeleri komünist partileri danışma toplantısının yanı sıra, Lâtin Amerika kıtasının son zamanlardaki önemi en büyük politik olaydır.

Danışma toplantısına katılan diğer kardeş partiler temsilcileri gibi, bizler de, devrimci Küba'nın eriştiği büyük başarıları gördük. Sosyalizmi başarıyla kurmakta olan kahraman Küba halkının hârikulâde sevinçli çalışma günlerinin atmosferi bizleri de sardı. Küba devrimi, biz Lâtin Amerikalılar için, bütün kıtada sosyalizmin yaklaşan utkusuna güvenin tükenmez kaynağıdır.

Bu yazıyı kaleme alanlardan biri bundan 10 yıl önce Küba'yı ziyaret etti. Memleket o zamanlar için kaçınılmaz olan ve daha çok emperyalist ablukadan ileri gelen maddi güçlükler içindeydi. Ağır ve endişe verici günlerdi. Belleğimden bir Kuzey Amerikan casus gemisinin ölümcül silueti çıkmıyor. Bu gemi, yankiler emperyalizminin saldırganlığının canlı kanıtı olarak, Küba devrimini daima namluların tehdidi altında tutma çabalarının kanıtı olarak, Küba başkenti açıklarında devriye geziyordu. Büyük bir heyecan ve atılımla yeni toplumu kurmaya girişen emekçiler uyanıklığı elden bırakmıyorlardı; bir kapışma olasılığını gözönünde tutarak her an tetikteydiler. Havana'da, bütün caddelerde devrimci silâhlı güçlerin zeytin yeşili üniformasıyla, ya da halk milisi üniformasıyla dolaşan savaşırlar görülüyordu.

Şimdi durum çok değişti. Abluka parçalandı. Dünyadaki güçler dengesinde olumlu değişimler, Küba devriminin başarılı adımları, Amerika Devletleri Örgütü'nü, üyelerine, Küba'yla ilişkileri sorununu kendi başlarına çözme hakkını tanımak zorunda bıraktı. Giderek, Birleşik Amerika hükümeti bile, Küba etrafındaki ekonomik ablukasını sınırlamak zorunda kaldı. Artık Küba başkenti caddelerinde daha az askere rastlanıyor. Mağazaların önlerinde kuyruk yok. Restoranlar çalışıyor. Otomobil sayısında bir hayli artış hissediliyor ... Daha bu gibi birçok olumlu değişiklik saya-

biliriz. Ama iş sadece değişiklikte değildir. Asıl önemlisi, bizce, memleketin politik gelişmesinde yeni bir aşamaya girilmiş olmasıdır.

Parti, sosyal-ekonomik dönüşümleri gerçekleştirmeye devam ederek, olgun sosyalist devlet örgütü biçimlerini yaratma sorununu, emekçi yığınlarının devlet yönetimine sürekli olarak katılımını sağlamak amacıyla memleketin hayatında demokratik kural ve yöntemlerin garantilenmesi sorununu birinci plâna alıyor. Şimdi, memlekette yalnız bir iktidarın, yani emekçi halkın iktidarının bulunduğu tarihsel gerçeği hukuk açısından onaylayıp pekiştirecek bir yeni, sosyalist anayasa hazırlanması sözkonusudur. Fidel Kastro'nun dediği gibi, bunun yalnız iç durum bakımından değil, aynı zamanda uluslararası önemi vardır. Bu işlem, geçici karakterli olan şimdiki devrim devletinden kesin devlet tipine geçilmesine olanak verecektir. Sözkonusu anayasanın her bakımdan iyi düşünüldüğü hazırlanması ve yığınlarla en geniş ve etraflı biçimde görüşülmesi gerekmektedir.

Anayasayı yığınlarla görüşme ... Bu uygulama, anayasaların (eğer genellikle çiğnenmiyorsa) yığınların iradesine aykırı ve yığınlara karşı uygulanmakta olduğu Bolivya, Guatemala ve daha birçok Lâtin Amerika ülkesi halkları için elbette şaşmaya ve imrenmeye değer bir başarıdır.

Bilindiği gibi, anayasa tasarısını inceleme ve kesinleştirme işi de Küba komünistlerinin kongre gündemine alınmış bulunuyor. Bizim bu özgürlük adasında bulunduğumuz günlerde, tasarı halkça görüşülmeye sunulmuştu. Sendika örgütlerinde, Devrimi Savunma Komiteleri'nde, Küba Kadınlar Federasyonu'nda, Genç Komünistler Birliği'nde, uğradığımız her yerde, hararetle tartışmalar yapılıyor, öneriler ileri sürülüyordu. Ateşli söz-cüleri, tartışmaların heyecaniyle kızaran yüzleri gördükçe, ister istemez şunları anımsıyorduk: O yıllarda, Küba'da güya hürriyet ve demokrasi olmadığını savlayan burjuva basınının yalanları az ustalıkla değildi. Demokrasiden söz etmeye moral bakımdan hiç de hakları olmıyanlarla uzun uzadıya tartışmaya girişmek elbette gereksizdir. Biz onların «demokrasi»sinin kaç para ettiğini, Bolivya, Guatemala, Şili, Brezilya örneklerine ve kıtanın daha nice ülkelerindeki uygulamaya bakarak gayet iyi biliyoruz.

Küba'da 1 Ocak 1959 utkusu, artık geleceği kurmaya başlama hakkı, emperyalizmin cinayete eşit kışkırtılarına gereken cevabı verme hakkı, yüce devrimci hedefler uğrunda kesin savaşıma devam etme hakkı anlamına geliyordu.

Biz son 16 yılın ne kadar güçlüklerle boğuşularak geçtiğini iyi biliyoruz. Henüz hiç bir ayak izi olmıyan yoldan geçmek daima zordur. Küba işte bu zorluğa göğüs gererek, Lâtin Amerikada sosyalizme götüren yolu açtı.

Sınıf düşmanı, her araca başvurarak kudurmuşçasına bir direniş gösteriyordu. Politik şantaj, kışkırtı, kundakçılık, silâhlı müdahale, her şeye baş-

varuyordu. Amacı devrimi ezmekti. Emperyalizmin sürekli tehditlerine karşı, Küba, tüm halkın kıvanç duyduğu bir savunu sistemi meydana getirdi. Askersel bakımdan Küba devrimi bugün her zamankinden daha güçlüdür.

Küba halkı, Fidel Kastro yoldaşın, kapitalist sömürüden ve uluslararası tekellerin doymak bilmez hırslarından ileri gelen ekonomik ve kültürel gerikalmışlığın giderilmesi için seferber olma çağrısını oybirliği ve heyecanla karşıladı. Batista zulüm saltanatını alaşağı etmenin, sömürücülerin çalıp-çırpma servetlerini geri almanın ve silâh elde devrimi savunmanın yeterli olmadığı anlayışı bütün kafalara yerleşiyordu. Emekçilerin, ulusal servetleri kullanmayı, ekonomiyi yönetmeyi de öğrenmeleri gerekiyordu.

Devrimci Küba, kapitalist düzenden, yalnız bir ürün, yalnız şeker üretim ve ihracına yönelik sağlıklı bir ekonomi devraldı. Küba öncelikle tarım ülkesiydi. İşte bu nedenle, her şeyden önce, köy ekonomisini ve bu ekonomiyi besleyen sanayi kollarını (yapay gübre üretimi, hammadde işleme fabrikaları vb.) etraflı olarak geliştirme ve etkinliği artırma yolu tutuldu. Sulama sistemleri kurulması ve köy ekonomisi bitkilerinin işlenir araziye bilimsellikle dağılımını öngören bir tarıma geçilmesi için geniş tedbirler alındı. Şeker kamışı rekoltesinin toplanması azami ölçüde maksimize edildi ve ekonominin ana kolu olan şeker sanayii daha öte geliştirildi. Et ve süt üretimi artmaya başladı. Yıllık balık avı, 1959 yılına kıyasla 10 misli arttı.

İç birikim kaynaklarının seferber edilmesinden sonra, esas stratejik eylem doğrultusu ekonomide üretim kollarını çeşitlendirme oldu. Yeni sanayi kolları kuruldu. Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'ne üye olduktan sonra, Küba da uluslararası sosyalist işbölümü sistemine katıldı. Şimdi memleketin ekonomik gelişmesini öngören beş yıllık bir plân (1976-1980) hazırlanıyor.

Küba halkı yapıcı çalışmalarında her gün dostlarının yardımını görüyor. Sosyalist topluluk ülkeleri ve özellikle Sovyetler Birliği büyük yardımlarda bulunuyorlar. Sovyetler Birliği Küba'da artık 100'den fazla sanayi işletmesinin kuruluşuna ve yenilenmesine katılmış bulunuyor. Küba Komünist Partisi'nin 50. kuruluş yıldönümünü kutlama toplantısında, Fidel Kastro yoldaş şunları söyledi: «Uluslararası devrimci hareketin ve özellikle sadık dost ve kardeşimiz olan Sovyetler Birliği'nin yardımlarıyla Küba'da yeni toplumu kurmak halkımız için bahtiyarlıktır.» (1)

Ekonomik dönüşümleri yapabilmek için birçok mühendis, teknisyen, ekonomist, yönetici, tarım mühendisi ve kalifiye işçi gerekiyordu. Teknisyen kadro yetiştirme işi sözün tam anlamıyla sıfırdan başladı. Küba'nın zaten çok az uzmanı vardı; devrimden sonra bunların bir bölümü memleketi terk ettiler. Eski üniversiteler yeniden örgütlendi ve yeni okullar açıldı. (2)

(1) «Granma», 25 de agosto de 1975.

Köy ortaokullarında, teknikumlarda, politeknik ve teknoloji enstitülerinde, öğretim süreci (kalifiye uzmanlar yetiştirme amacıyla) üretim pratiğiyle bağdaştırıldı. Emekçilerin genel kültürünü yükseltmek ve teknik bilgilerini genişletmek üzere, ortaokul programlarını içeren özel kurslar ve işçi-köylü fakülteleri açıldı.

Örneğin, Salvador Allende adını taşıyan öğretmen okulunu ziyaretimiz, bizde silinmez izlenimler bıraktı. Havana yakınında yapımı henüz tamamlanmamış olan bu çok büyük öğretim sitesinde 3.500 genç kız ve erkek okuyor. Sitenin çağdaş donatımlı laboratuvarları, yemekhaneleri, yurtları ve spor tesisleri var. Bu büyük okulun öğretim üyeleri ve öğrencileriyle konuşan kişi, karşısında işçi ve köylü çocukları olan genç halk aydınlarının gerçek temsilcilerini, emeğe ve emekçilere saygı, devrime bağlılık ruhunda eğitilen ümit kadrosunu görüyor.

Sağlık hizmetleri alanında eşi görülmedik başarılar elde edildi. Uluslararası Sağlık Örgütü'nün verilerine göre, Küba bütün diğer Latin Amerika ülkelerini bu alanda 20 yıl geride bırakmış bulunuyor. Bütün halkı sağlık hizmet ve yardımı sistemi içine alma dâvası çok kısa bir süre içinde başarıldı. Sağlık işçilerinin sayısı 1958 yılına kıyasla 11 defa arttı. Tıp fakültesi 1959'da yılda 245 doktor yetiştirirken, bugün yılda 1.000 doktor yetiştiriyor. Bu büyük başarı, Küba'da yalnız sağlık hizmetlerinin niteliğini yükseltmekle kalmıyor, diğer kardeş halklara yardımcı doktor grupları gönderilmesine de olanak veriyor. Ve doğal felâketlere uğrayan Latin Amerikalılar bunu iyi biliyorlar. Küba'da bugün felce yol açan sinir sistemi hastalıkları, kuşpalazı, kolera, sıtma, çiçek ve kızamık gibi hastalıklar kesinlikle önlenmiş bulunuyor; diğer Latin Amerika ülkelerinde binlerce kurban alan verem ve tifüs gibi hastalıklar da bir hayli azalıyor.

Konut yapımı gitgide geniş ölçüler alıyor. Ve konut yapımına da, okul ve hastane yapımı gibi büyük bir önem veriliyor.

Böylelikle, karşı-devrimcilerle emperyalistlerin eski düzeni canlandırma yönünde defalarca giriştikleri denemelere karşın, Hürriyet Adası'nın emekçileri kısa bir tarihsel süre içinde memleketin çehresini temelli değiştirmeyi başardılar. Biz Küba'da birçok yabancı konukla görüşmelerimizde, cumhuriyetin sosyalizmi kurma yönündeki kayda değer başarılarının, vaktiyle, geçerli deyimiyle «Batı yarımküresinde sosyalist deneme»-ye kuşkuyla gözlerle bakanlarda bile sempati uyandırdığını gördük. Bugün Marti'nin yurdu yoksulluk, cehalet ve sömürü nedir bilmiyor, diğer birçok halkın bugüne dek acı yazgısı olan bu kötülük ve felâketler Küba'da artık tarihe karışmış bulunuyor.

Çeşitli sınamalardan daha da çelikleşerek çıkan Küba bugün güvenle

(<sup>2</sup>) Küba yüksek okullarında 65 bin öğrenci var (1959'daki öğrenci sayısının üç mislinden fazla).

geleceğe doğru ilerliyor. Lâtin Amerika ve Karayip Bölgesi ülkeleri komünist partilerinin danışma toplantısı bildirisinde belirttiği gibi, «Küba devrimi Lâtin Amerikanın hayatında kalımlı bir sosyal etken olmuş bulunuyor.» (3)

Ülkede sosyal-ekonomik dönüşümler, Küba Komünist Partisinin yönetmenliği altında gerçekleştiriliyor. Bu parti sosyalizm kuruluşu sorunlarını çözme savaşımının başındadır. Gücünü yığınlarla sıkı ilişkisinden alan parti, daima emekçilerin psikolojisini, özlem ve emellerini dikkate alarak hareket etmekte, onların ideolojik ve politik düzeyini yükseltmekte, yığınları örgütlemekte ve seferber etmektedir. Küba'da olayların gidişini izliyen herkes, özellikle son yıllarda yığın örgütlerini güçlendirmede, emekçilerin emekte ve toplumdaki aktifliğini geliştirmede Küba komünistlerinin büyük başarılarına ulaştıklarını yakından bilmektedir.

Memlekette işkolu sendikaları sistemi kurulmuş, Küba Emekçi Sendikaları Birliği'nin olağan XIII. Kongresi yapılmış, Küba Kadınlar Federasyonu'nun II. Kongresi toplanmış bulunuyor. Beş milyona yakın üyesi olan Devrimi Savunma Komiteleri daha yığınsal bir nitelik alıyor. Küba Genç Komünistler Birliği'nin eylemleri daha da canlanıp genişliyor. Parti bu temel üzerinde devletsel kuruluş sorunlarının çözümüne topyekûn bir atılımla girişme olanağını buluyor. Memleketin karşı karşıya bulunduğu sorunların çözümüne gitgide daha geniş yığınları çekebilen parti, sosyalist demokrasiyi güçlendirmeye, yakın gelecekte devlet yönetimine kamuoyunun ve tüm halkın doğrudan doğruya katılmalarına aracı olabilecek devlet organlarını meydana getirmeye çalışıyor.

İçinde bulunduğumuz yıla Küba'da «Küba komünistlerinin Birinci Kongresi yılı» adı veriliyor. Ne var ki, yıllara her yeni aşamanın ana sorunlarına uygun birer ad verme geleneğini bir yana bıraksak bile, Küba'yı ziyaret eden herkes, tüm emek ve toplum hayatına ve memlekette bu kongreyi hazırlama ve uygulama çalışmalarının ton verdiğini görmektedir.

Biz bunun gerçekten tüm halk çapında bir olay olduğu kanısına vardık. Partinin itibarı ve etkisi gayet büyüktür. Çözümüne çalıştığı problemler her Küba yurttaşının anladığı, ilgilendiği, benimsediği şeylerdir. Küba Komünist Partisi MK Politbürosunun halka çağrısında şöyle deniliyor: «Kongre, devrimi savunma ve sosyalizmin kuruluş temelini yaratma savaşımında geçtiğimiz yıllar boyunca partice ve halkça yapılan çalışmaları çözümleyip değerlendirecek; partinin iç ve dış politika alanındaki gelecek eylem programını hazırlıyacak; Parti Tüzüğü'nü kabul edecek, sosyalist anayasa tasarsını gözden geçirecek; ekonomi yönetimi için yetkin bir sistem işleyip önerecek, halk egemenliği organlarının çalışmalarında izliyecekleri hareket hattını belirliyecek ve önümüzdeki yılların politik, eko-

(3) «Granma», 22 de junio de 1975.

nomik eylem toplumsal ve ana doğrultularına ilişkin direktifleri kabul edecektir . . .» (4)

Şimdi halk coşkun bir yaratıcı eyleme girişmiş bulunuyor. Bu eylemin, görülmedik ölçüler alan sosyalist yarışı gibi, şehirleri güzelleştirme gibi, kongreyi yaraşık bir davranışla karşılamak üzere herkesin bir emek katkısında bulunma çabası gibi yönleri var. Kongre hazırlığı yığınların fikir düzeyinin ve politik bilincinin yükselmesine yardım ediyor. Her yerde, proletarya enternasyonalizminin, Sovyetler Birliği'yle ve diğer sosyalist ülkelerle dostluğun güçlendirilmesine, politik bilgi ve savaşkanlığın yetkinleştirilmesine, emek verimliliğinin artırılmasına vb. çağıran şiarlar görülmüyor. Bütün bunlar, Küba'nın dostlarına, hayatın ortaya koyduğu problemleri Hürriyet Adası'nın gelecekte de başarıyla çözeceği, yakında yapılacak olan kongrenin «Yurdun ve sosyalizmin utkuları uğrunda» belgisinin devrimci halkın büyük emek atılımlarıyla canlı bir gerçeklik haline getirileceği güvenini veriyor.

(4) «Granma», 16 de abril de 1975.

# Savaşımın sonucunu yığınlar belirliyecek

Reynaldo Marin

## Paraguay Komünist Partisi Birinci Sekreteri

Paraguay Komünistleri Partinin olağan IV. Kongresine hazırlanıyorlar. Bu kongre, Üçüncü Kongreden <sup>(1)</sup> ayrılmı olarak, Tüzük'çe belirlenen süre içinde yapılıyor ve başlıbaşına bu olay da partide durumun iyileştirildiğine tanıklık ediyor.

Paraguay Komünistleri son yıllarda karmaşık ve güçlüklerle dolu bir yol geçtiler. Kreydt'in <sup>(2)</sup> partinin başında bulunduğu sıralarda partiye indirilen ağır darbeler etkilerini göstermişti. Partinin içinde düşmana hizmet için yuvalanmış bir ajanlar grubu hemen ve büsbütün açığa vurulamamıştı. Uğradığımız baskılar yüzünden, PKP'nin iki örgütsel halkası birbirini ardınca dağıldı. Merkez Komitesinin hemen heme tümü. Politik Komisyon ve Sekreterlik başka ülkelere göçmek zorunda kaldılar.

Bilindiği üzere, yığınların doğrudan doğruya savaşımından uzun süre ayrı kalmak, çoğu kez, memleketteki politik olayları değerlendirmede sübjektivizme yol açıyor, savaşım mâneviyatını sarsıyor, oportünistçe duygu ve düşüncelerin yayılmasına yardım ediyor, görüş ayrılıklarını artırıyor. Sürekli politik göçmenliğin bütün bu olumsuz çizgi ve belirtilerinin kaçınılmaz olduğu elbette söylenemez. Bizde bunlar görüldü, çünkü iç anlaşmazlıkları giderme savaşımı yanlış ideolojik-politik mevzilerden hareketle yapılıyor ve bütün çabalar ana ödevin, yani yığınlarla ilişkileri yenileme ödevinin çözümü üzerinde yoğunlaştırılmıyordu. Bunun sonucu olarak, Üçüncü Kongreden kısa bir süre önce partide bölünme oldu ve bir paralel örgüt meydana geldi.

Bu ağır dönem artık gerilerde kaldı. 1974 yılının Aralık ayında, partinin birliği konusunda «genel anlaşma»ya varıldı. Bu bütün komünistlerin, işçi ve halk hareketinin büyük bir utkusu, öte yandan da Stresner otokrasisinin ve emperyalizmin yenilgesi oldu. Böylece, parti çalışmalarının ağırlık merkezi yeniden memleket içine geçti.

Bizler, Dördüncü Kongreye hazırlık çalışmalarımız içinde, birlik anlaşmasını uygulamada ardıcıl olarak gerçekleştirmeye, parçalanmanın za-

<sup>(1)</sup> PKP Üçüncü Kongresi (1971) İkinci Kongresinden 22 yıl sonra yapıldı.

<sup>(2)</sup> Kreydt, uluslararası komünist hareketinin genel politik hattının ateşli tarafları olarak ortaya çıkıyor, anti-sovyetizmi anti-komünizmin en kötü türü sayar görünüyordu. Provokatörlüğü açığa vurulup da, 1967'de partiden çıkarılmasından sonra, Maoizme saptı. Şimdi Pekin'de büyük bir saygıyla kabul görüyor.

rarlı sonuçlarını gidermeye, partiyi gerçekten birleşik bir bütün haline getirmeye, parti saflarını ilkesel temel üzerinde kenetlemeye çalışıyoruz. Parti birliğini güçlendirmek bütün komünistlerin birincil ödevidir.

Yakında yapılacak Dördüncü Kongremizin görüşeceği problemler arasında, Paraguay'da sosyal-ekonomik ve politik durumu değiştirmeye ve aynı zamanda komünistlerin yeni savaşım aşamasındaki ödevlerine ilişkin sorunlar en önemli yeri alıyor.

Paraguay bugün de Lâtin Amerikanın en gerikalmış ülkelerinden biridir. Ülkede sosyal-ekonomik yapılış sakatlanmış bulunuyor; kapitalist üretim ağır ve çelişkili geliyor, emek verimliliği en düşük düzeyde kalıyor. Bütün bunlar her şeyden önce emperyalist egemenlikten ileri geliyor. ABD tekelleri, bankalara, kara ve hava ulaştırmasında bütün araçlara, petrol boru hatlarına ve elektrik santrallerine sahip bulunuyorlar; Kuzey Amerikan «Standard Oil» kumpanyası Paraguay topraklarının % 60'ını elinde tutuyor. Kapitalizm öncesi üretim tarzının kalıntıları olan lâtifundiyalar da memleketin ekonomik gelişmesini ağırlaştırıyor.

Ne var ki, Paraguay'da kapitalizm öncesi üretim ilişkilerinin ağır bastığını düşünmek de yanlış olur. Böyle bir sonuç çıkaran araştırmacılar, genellikle lâtifundiyalar sisteminin varlığına ve köylü nüfusunun ağır basmasına (% 60'tan fazla) dayanıyorlar. Gelgelelim Paraguay lâtifundiyaları ücretli emekten yararlanan kapitalist kuruluşlardır (hem tarımda, hem de hayvancılıkta ve orman işletmeciliğinin de). Çeşitli toprak kiralama biçimleri kapitalist birikim kaynakları oluyor. Köydeki nüfusun hepsini köylülerle bir tutmak da doğru olmaz; köyde epey kalabalık bir tarım işçileri tabakası, aynı zamanda büyük sayıda çok yoksul köylüler ve yılın belirli aylarında gündelikle toprak sahipleri için çalışmak zorunda kalan köy yarı-proleterleri vardır.

Şehirlerde de birçok esnaf ve zanaatçı vardır, fakat bunlar genellikle kapitalist kuruluşlar için çalışır ve yaptıkları iş karşılığında ücret alırlar.

Toplam ulusal gelirin ana bölümü kapitalist üretim ilişkileri çerçevesinde üretiliyor; Paraguay ekonomisinin karakterini ve gelişme eğilimlerini doğru biçimde belirlemek için, bu noktanın gözönünde bulundurulması gerekir. Bu böyle olsa da, kapitalizm öncesi ilişkiler kalıntılarının memleketin toplumsal ve politik yaşamı üzerinde hissedilir bir etki yapmaya devam ettiği bir gerçektir.

Kapitalizmin sağlıksız gelişmesi ve emperyalist canavara bağımlılığın artması yüzünden, Paraguay'ı çoktandır kasıp kavuran ekonomik bunalım sertleşiyor. Memleketin dış borcu son yirmi yıl içinde 80 defa arttı. Stresner, bütünüyle dış pazara yönelik olan ekonomik politikasını bile bile Amerikan emperyalizmine ve Brezilya yönetici çevrelerine bağlıyor. Ve bu eyleminde, Paraguay'ın küçük ve yoksul bir ülke olduğunu, başkaca çıkar yol bulunmadığını ileri sürerek kendini haklı göstermeye çalışıyor. Bu

«kanıt» ancak general Stresner'in yabancı efendilere dalkavukluğunu ortaya koyar. Dünyanın hiç bir devleti, ne kadar küçük ve yoksul olursa olsun, böyle korkunç bir yazgıya hükümlü değildir. Örnek olarak, aralarında sosyal-ekonomik bakımdan Paraguay'dan da geri durumda kalmış, fakat bağımsız gelişme yolunu tutmuş olanların da bulunduğu nice petrol üreticisi ülkeler gösterilebilir.

Partimizin belgelerinde, üretimin kasten ihracata yönelmesinin ve bunun çok büyük dış borçlarla örülmesinin emekçi yığınlarına yeni sıkıntı ve acılar getirmekle kalmayıp <sup>(3)</sup>, üretim artışını da yavaşlattığı, ekonomiyi alabildiğine sağlıksız duruma getirdiği defalarca belirtilmiş bulunuyor. Ama Stresner diktatörlüğü, ekonomik gelişmede öncelikle iç pazarı süratle genişletmeye, aynı zamanda sosyalist ülkeler de içinde, bütün ülkelerle ticaret ilişkileri kurmaya yönelmek gerektiği yolundaki bütün akıllı uyarıları (ki böyle uyarılar burjuva çevrelerinden de geliyordu) hafife almaya devam ediyor.

Stresner grubu, giderek artmakta olan ekonomik ve parasal güçlükleri görmezlikten gelerek, dünya pazarında Paraguay'ın elverişli bir konjonktüre sahip olduğu teranesiyle öğünüp duruyor. Uluslararası Para Fonu'nun tavsiyelerine göre hareket eden hükümet, aşağı yukarı 7 yıl boyunca (1964–1971), guaraninin satınalma gücünü (para birimi: 126 guarani 1 Amerikan doları) ve borsa değerini bir yere kadar değişmez bir düzeyde tutabilmişti. «Döviz istikrarı» diye dilden düşürmedikleri bu durum, diktatörlüğün çok sevdiği bir 'sürekli propaganda' konusu oldu. Fakat emekçi yığınları için bu «istikrar» gündeliklerin dondurulmasından ve vergilerin artırılmasından başka bir anlama gelmiyordu.

Öngördüğümüz gibi, o «döviz istikrarı»nın izi bile kalmadı. Enflasyon bunu silip götürdü. Hükümet ve onun borusunu öttüren basın, bu enflasyonu, «ithal malı» olarak göstermek, sırf dış nedenlerle, özellikle petrol ve petrol ürünleri fiyatlarının yükselmesiyle açıklamak için çırpındılar ve çırpınıyorlar. Gerçi, emperyalizm, bizim memleketimiz de dahil, az gelişmiş ve bağımsız ülkeler emekçilerinin sırtına ek yükler sararak enflasyon ihraç ediyor. Ama Paraguay'da enflasyon helezonu, daha 1971 yılından itibaren hükümetin parasal-ekonomik politikasının ve dış ticaret durumunun kötüleşmesinin sonucu olarak, yükselmeye başladı. Petrol ihraç eden ülkelere gelince, onların davranışı asıl enflasyondan sakınma isteklerinden ileri geliyordu.

Dünya pazarı konjonktürünün Paraguay gibi az gelişmiş devletler için uygun olmadığı daha 1974 yılı ortalarında anlaşıldı. 1975'te durum daha da kötüleşti; Paraguay'ın et, pamuk, soya vb. gibi geleneksel ihraç mal-

(3) Diktatörlük Paraguay'ı korkunç bir yolsuzluğa sürükledi. Memlekette ortalama ömür 28 yıldır. Dünyaya gelen her 1.000 çocuğun 125'i yaşını dodurmadan ölmektedir. *Not. red.*

ların dış pazara sürülmesinde güçlükler çıkmaya başladı. Bunun nedenleri, yalnız dünya fiyatlarının düşmesinde değil, aynı zamanda (rekabetin artması yüzünden) sürüm pazarlarının yitirilmesindeydi. Hükümetin parasal güçlükleri, onu, gümrükleri kaldırmak veya bir yere kadar azaltmak suretiyle ihracatı teşvik olanaklarından yoksun ediyor.

Diktatörlük, Paraguay'ın döviz rezervlerinin 75 milyon doları bulmakta olmasıyla öğünüyor. Ama uluslararası ödemelerde araç olarak değer yitiren (altına göre) doların kullanılması, az gelişmiş devletlerde, özellikle Paraguay'da dolar rezervlerinin hızla erimesine yol açıyor. Bazıları dış yardıma güveniyorlar. Ne var ki, büyük kapitalist devletlerin kendileri büyük bunalım içinde bulunuyorlar; her biri, gelişmiş veya az gelişmiş «part-nörleri»nin sırtına basarak kurtuluş çaresi arıyor. Komünistler, bu koşullarda (ve bundan önce de) ekonomik çıkmazdan sıyrılabilmek için her hangi bir reel yardım beklemenin boş hayallerle oyalanmak olduğunu söylüyorlar. Emperyalizmin acımasına ancak tekellerin sadakalarına alışkın olan Stresner grubu (sadık uşaklığın karşılığı olarak) bel bağlayabilir. (4)

Diktatörlüğün ekonomik ve sosyal politikasının ölümcül sonuçları halkın en geniş yığınlarını harekete getiriyor. Emperyalist basının diğer Lâtin Amerika ülkelerindeki çalkantılı olaylara karşı Paraguay'ın «politik sükûnunu» ileri sürerek dilinden düşürmediği sözde «dirlik ve düzenlik»ten eser bile kalmadı. Oysa sözkonusu sükûn mezar sessizliğinden başka bir şey değildi. Kırıyıcı baskılar, her hangi bir karşıt görüşün belirtilmesine olanak vermiyordu. Paraguay yurttaşlarının çoğu açıkça bağırıyorlardı: «Böyle yaşamak olanaksız, bu böyle gidemez!»

1974 yılı başında yapılan PKP Ulusal Konferansı'nda işçi sınıfının savaşım gücünün arttığına işaret edildi. 1973 Martından 1974 Martı sonuna kadar, işçiler üç defa ücret artırımını (% 10,  $\frac{9}{16}$  15 ve % 20) sağlamaya muvaffak oldular. «Acaray-2» işçilerinin grevi, 1974 Ocak-Şubat aylarında en önemli günlük gereksemelerinin giderilmesini sağlamak üzere yürütülen savaşımın tepe noktası oldu. Bu savaşım, birçok sendika liderinin bağımsız ve savaşkan bir tutum aldıklarını, Paraguay Emekçiler Konfederasyonu (PEK) satılık yöneticilerine yaranmak amacıyla vaktiyle yaptıkları gibi başeğmekten vazgeçtiklerini gösterdi.

1974 yılında işçi sendikalarının yasak olduğu iç bölgelerde grevler alıp yürüdü. 1975'te, gündeliklerin artırılması ve diğer ekonomik isteklerin yerine getirilmesi için yürütülen savaşım yeni bir güçle kükredi. Bundan korkan PEK yöneticileri, gerçek emekçi temsilcilerine kapalı, ama dikta-

(4) Kuzey Amerikan'ın parasal «yardım»ları, yalnız Stresner'in kişisel gereksemelerine ve aynı zamanda sürüsüne bereket hir baskı cihazının ayakta tutulmasına harcanıyor. Not red.

törlüğün birçok temsilcisine ve Amerikan emperyalizminin ajanlarına açık tuttıkları bir Sendika Birliği kongresi yapmaya karar verdiler.

İşçi sınıfının başlıca bağlaştığı olan köylüler gitgide daha kesin bir savaşıma geçiyorlar. Artık yıllar var ki, diktatörlük, köylü örgütlerine karşı yoğun bir kampanya uyguluyor, onların örgütsel bütünlüğünü bozmaya ve bütün halkalariyle örgütlerin varlığına son vermeye çalışıyor. Köylü birlikleri yöneticileri zıندانlara atılıyor ve kendilerine canavarca işkenceler yapıyor. Fakat terör örgütlü köylülerin direnişini kırabilmiş değildir; bu köylüler büyük toprak sahiplerinin arazisine giriyor, tarım ürünlerine âdil fiyatlar konulmasında ısrar ediyor, köylü birliklerinin haklarına saygı gösterilmesini istiyor.

1974–1975 yıllarında üniversite ve lise öğrencilerinin hareketinde bir canlanma ve gelişme görüldü. Giderek artan olgunluğu ve savaşım mâneviyatıyla üniversite öğrencileri demokratik basını günden güne genişleyip yaygınlaştı. Demokratik temel üzerinde birleşmeyi sağlayacak bir üniversiteliler federasyonu kurulması kampanyası daha da genişledi. Üniversiteliler, yüksek okullara girişte bütün gerici sınırlamalara son verilmesini, öğretim harcamaları ve özellikle üniversiteler bütçelerinin yeterince artırılmasını istiyorlar. Öğrencilerin en önemli gereksemelerini kabul ettirme savaşımı, halkın demokratik özgürlükler uğrunda, ulusal egemenliği savunma uğrundaki savaşımıyla gitgide daha sıkı örölüyor.

Hoşnutsuzlukları giderek artan devlet memurları da hükümete karşı cephe alıyorlar. Bu emekçiler kategorisi memlekette en düşük aylık alanlardan oluşuyor, bunların geçim durumu büsbütün devlet bütçesi kredilere bağlı bulunuyor. Memurların daha yüksek aylık isteme direnişleri gitgide politik bir önem kazanıyor, zira memurların kişiliğinde rejimin dayanağını görmeye alışagelmış olan halkın ilgisini çekiyor ve destekleniyor.

Memlekette kaçakçılık alabildiğine gelişen «ekonomi dalı»dır. (5) Gerçek kaçakçılıktan, gerekse Amerikan ve Brezilya sermayesiyle işbirliğinden (ABD ve Brezilya, Paraguay'da sanayi malları ve yiyecek maddeleri sağlıyorlar) gitgide palazlanan bir yerli büyük zenginler zümresi vardır. İşte çıkarları bu büyük zenginlerle çelişen küçük ve orta sermayeci ve tüccarların hoşnutsuzluğu da durmadan artmaktadır.

Sözü geçen Ulusal Konferans'ta, halk arasında bütün bu hoşnutsuzluk

(5) Kaçakçılık, geniş tüketim malları ticareti de içinde, bütün alanları sarıyor. Asunsion'da çoğu mağazalarda kaçak mallarla dolu ayrı bölümler vardır. Memlekette artık tabutlar bile kanunsuz ithal konusu oluyor. Üretim, Sanayi ve Ticaret Federasyonu yöneticisi, günün birinde memleketin biricik saygın iş adamlarının kaçakçılar olacağını söylüyor. *Not. red.*

ve çıkışların, henüz birleştirici bir bağ ve uyumdan yoksun olsa bile, halk yığınlarının pek yakın geniş ve birleşik eylemlerini müjdelediği belirtildi.

Halk savaşındaki gelişme, memlekette açık veya gizli bütün politik partileri etkiliyor. Febrerist Parti ve Hristiyan-Demokrat Partisinin yönetim kurullarında <sup>(6)</sup>, diktatörlüğe karşı olduklarını gizlemiyen, geçmişin uzlaşıcı politikasını artık bırakmak gerektiğini savunan güçler çoğalıyor. Açık muhalefetin ana gücü olan Liberal-Radikal Parti'nin (LRP) saflarında büyük bir değişme görülüyor. Bu partinin lideri d-r Domingo Laino, parlâmentoda ve parlâmento dışında, hükümetin de karıştığı büyük kaçakçılık dalaveralarını, memlekette petrol işleme fabrikalarını ve petrol ürünleri ticaretini kontrolü altında bulunduran Amerikan «REPSA» kumpanyasının soygunculuklarını açığa vurmakla ve İtaipu bölgesinin Brezilya'ya verilmesini öngören antlaşmaya karşı demeçleriyle tanınıyor. LRP yönetim kurulu, politik tutuklu ve hükümlülerin, bu arada 17 yıldır hapiste bulunan PKP Başkanı Antonio Maidana ile Merkez Komitesi üyelerinden Húlio Rohas ve Alfredo Alkorta'nın serbest bırakılmaları isteğiyle bir miting örgütledi. Bu miting, yığınların desteğinde bir savaşım cephesinin kurulabileceği ümidini veren önemli bir aksiyon oldu.

Kilise faşist rejimle ilişkisini kesti. <sup>(7)</sup> Rejimin ana dayanağı olan ordu da, henüz çekingen ve ürkek de olsa, bir muhalefet belirdi. İktidardaki Kolorado Partisi içinde bile şimdilik durumdan hoşnut olmıyanlar vardır.

Komünist Partisi memleketin politik yaşamına enerjik ve savaşkan bir davranışla yeniden dalmış bulunuyor. Bu Paraguay gerçekliğinin önemli bir etkenidir ve bütün demokratik ve ilerici güçlerin birleşme eğilimlerinin güçlenmesine yardım etmektedir.

Şimdiki aşamada komünistlerin savaşım taktiği nedir? Seçim kampanyalarından ümitli olan bazı muhalefet partilerinden ayrılmı olarak bizler, Paraguay'da politik rejimin «seçimler»le değiştirilemeyeceği, kırıyıcı bir baskı ve açık dalaveralarla yapılan «seçimler»le böyle bir sonuca ulaşamayacağı kanısındayız.

Komünistler, diktatörlüğün politik takvimini gözönüne alsalar bile, buna uymadan açık eylem olanaklarından da yararlanmaya dikkat ederek çalışıyorlar. Biz «seçimler»i pasif bir davranışla boykot etmeye veya «kurtarıcı» bir dönüm beklemeye karşı olduğumuz gibi, yığınlardan kopuk silâhlı gruplar halinde eylem ve bireysel teröre de kesinlikle karşıyız.

<sup>(6)</sup> Devrimci Febrerist Parti, bir bölüm şehir orta tabakalarının, subayların ve ulusal burjuvazinin çıkarlarını temsil ediyor. Hristiyan-Demokrat Partisi şehir ve köy küçük burjuva tabakalarının çıkarlarını savunuyor. *Not. red.*

<sup>(7)</sup> 1975 yılı başında, ordu ve polis, memleketin çeşitli bölgelerinde din adamlarına ve katolik köylülere büyük eziyetler ettiler. *Not. red.*

Yıllar yılı savaşım deneyi, memlekette Stesner grubunu devirmenin ve demokratik kuralları egemen kılmanın biricik yolu olduğunu, bunun da diktatörlüğe karşı bir ulusal cephe kurmakta toplandığını gösterdi. Bugün böyle bir cephe her zamankinden daha gerekli ve yaratılması olanağı da her zamankinden daha büyüktür. Terörle ayakta duran, yolsuzluk ve ahlâksızlıklar batağına saplanmış olan dikta rejimi, uyguladığı açlık politikasıyla, ulusal servetleri çarçur etme politikasıyla tüm halkın düşmanıdır. Biz, diktatörlüğe karşı ulusal cephede, herkesin (Kolorado Partisi, Liberal-Radikal Parti, Febrerist Parti, Hristiyan-Demokrat Partisi, Komünist Partisi temsilcilerinin, işçilerin, köylülerin, üniversite öğrencilerinin, küçük ve orta sermayecilerin, belirli durumlarda da yönetici çevreler temsilcilerinin) yeri olması gerektiği kanısındayız.

Ve komünistlerin kanısınca, şu istekler ortak eylemlere temel olabilir: Baskılara bir an önce son verilmesi; bütün politik tutuklu ve hükümlülerin serbest bırakılması; sıkıyönetimin kaldırılması; açlığın pençesindeki işçilerin, öğretmenlerin, memurların ve diğer kategorilerden emekçilerin ücretlerinin artırılması; köylülerin topraklarından çıkarılmasına son verilmesi; köy ekonomisi ürünlerinin âdil işlem görmesinin sağlanması; sendika hürriyetlerinin tanınması; İtaipu bölgesinin Brezilya'ya bırakılmasını öngören antlaşmanın yeniden gözden geçirilmesi; Amerikan «REPSA» kumpanyasının millileştirilmesi, bir ulusal endüstriyi koruma kanunu çıkarılması . . .

Komünistlerin bu istekler yönünde önerdikleri ortak eylemlerin program hükümleri ve aynı zamanda bu uğurda savaşım yöntemleri elbette diktatörlüğe karşı girişilecek aksiyonlar boyunca etkinleştirilebilir.

Biz, savaşım sorunlarına ilişkin görüşlerimizi muhalefet güçlerinin çoğu temsilcilerinin benimsediklerini biliyoruz. Onların nice şiarlar ve çağrıları da bunu gösteriyor. Ne var ki, bugün artık birlik çağrılarından (bunların önemini elbette kabul ediyoruz) daha öteye, doğrudan doğruya diktatörlüğe karşı ulusal cephenin kurulması eylemine geçilmesi gerekiyor. Bu yalnız politik partiler yöneticilerinin değil, aynı zamanda sıra üyelerinin sorunudur. Bütün şehirlerde ve köylerde, fabrikalarda ve konum yerlerinde, kolejlerde ve üniversitelerde muhalefet güçleri elbirliğiyle hareket etmelidir. Ortak eylemler mütevazî ölçüler içinde, örneğin politik tutuklu ve hükümlülere yardım veya pahalılığa ve kaçakçılığa karşı ortak çıkışlar biçiminde başlayabilir. Bundan sonra, yeni ve daha büyük sorunları savaşım konusu yapacak olan muhalefet güçleri, bütün halkı birleştirebilecek ve Stesner otokrasisine karşı kesin savaşıma seferber edebileceklerdir.

Memlekette ancak işçi sınıfının öncülüğündeki yığınlar bugünkü durumu kökünden değiştirebilir. Menfur diktatörlüğü sarsabilecek, sonra da devirebilecek reel güç ancak yığınlardadır. Ve burada kesin rol, emekçilerin öncüsü sıfatıyla biz komünistlere düşüyor. Bundan ötürü, parti

örgütlerinin çalışmasında, işçi sınıfı saflarının, sendikaların ve diğer yığın örgütlerinin birliğini güçlendirme, yığınları tek bayrak altında toplama, onlarla sağlam ilişkiler kurma sorunu ön plâna alınıyor. İşçi sınıfı, köylülerin, küçük burjuvazinin, şehir orta tabakalarının ve ulusal burjuvazinin isteklerini dekteklemelidir. Biz bir yandan da halk arasında kendi fikirlerimizi yaymalı, programımızı tanıtmalı, bütün halk tabakaları arasında politik ve örgütsel çalışmalarımıza hız vermeliyiz.

Diktatörlük en çok halktan korkuyor. Stresner ve avenesi her ne kadar kendilerine güvenli olsalar da, halkın birleşmesinin dikta rejiminin mahvı demek olduğunu anlıyorlar. Onlar, yığınları tek bayrak altında toplıyabilecek biricik gücün komünistler olduğunu da gayet iyi biliyorlar. Bu yüzden ki, rejim, anti-komünist kampanyayı körüklüyor, ardıcıl demokratik ve anti-emperyalist bir davranış gösteren muhalefet partileri yöneticilerini baskı altına almaya ve onları da «Marksizmle savaşım»a katılmak zorunda bırakmaya çalışıyor. Fakat Paraguay'da, diktatörlüğün bas-kıları şiddetlendirmek için anti-komünizm korkuluğunu öne sürdüğünü kavriyanlar günden güne çoğalıyor. Bugünkü yöneticiler, halkı dış dünyadan yalıtmak için çırpınıyorlar. Fakat halkımız, yüzyılımızın en önemli başarı ve ulaşımalarının komünistlerin eylemiyle bağlı olduğunu biliyor. Anti-komünizm silâhı yalnız tutukluk yapmaya başlamakla kalmıyor, aynı zamanda diktatörlüğü, ulusun ilerlemesi için savaşan bütün güçlerle karşı karşıya getiriyor.

## Sosyalizmde aydınların perspektifleri

*Bronislaw Golembevski*

*Polonyalı sosyolog*

Polonya'nın deneyi, özellikle işçi sınıfı ile aydınların bağlaşıklığı sorununun geçici bir slogan olmadığını, harı geçipte unutulup giden bir şey olmadığını doğruluyor. Bu, proletaryanın tarihsel misyonu boyunca, komünist toplumun tamamen kurulmasına kadar gerçekleştireceği uzun vadeli bir sorundur. Bu sorun memleketimizde bugün de, önemli aşamalardan birini PBİP VII. Kongresi'nin teşkil edeceği gelişmiş sosyalizmin kuruluşu döneminde de günceldir.

Biriktirilen deneye anlam kazandırmanın, birlikler görüşünü geliştirmenin, komünistlerin temeli sağlam ve eylemsel bir politika belirlemelerinin güvenilir kaynağıdır.

Sosyalist devrim, aydınları sermayenin ücretli bir gücü olmaktan çıkartıp, bütün halkın gerçekten yaratıcı bir entelektüel gücü haline getirecek, onun işçi sınıfıyla bağlaşıklığını genişletip derinleştiriyor, önünde yaşamsal eylemi için yeni ufuklar açıyor. PBİP işçi sınıfının partisidir. Ama E. Gerek yoldaş PBİP MK XIII. Plenumunda (1974) şunları belirtmiş bulunuyor: «Biz aynı zamanda devrimci hareketimizde her zaman önemli bir rol oynamış olan Polonya aydınlarının partisiyiz. Halkın bağrından çıkan, halkçı Polonya'da eğitim görmüş olan aydınlarımız ideolojik bakımdan partiyle, sosyalizmle bağlıdır. Bu aydınların büyük çoğunluğu üretim hayatına doğrudan doğruya katılıyor ve her gün işçi sınıfıyla sıkı bir işbirliği halinde bulunuyor. Biz aydınların rolünün artmasına, bu zümrenin girişim ve yaratıcı düşüncesinin geliştirilmesine, mesleksi ustalıklı düşünselliği bağdaştırma hünere edinmesine her yönlü bir ilgi gösteriyoruz»<sup>(1)</sup>

İşçi sınıfı ile aydınların bağlaşıklığını güçlendirme sorunu niçin bu çağdaş aşamada güncelliğini korumaya devam ediyor? Gelişmiş sosyalizm koşullarında aydınların gelişme perspektifleri nelerdir?

Partimiz, bu sorulara cevap verirken, her şeyden önce, gerek işçi sınıfının ve köylülerin, gerekse aydınların ve diğer sosyal tabakaların yönedikleri amaç birliğini (sosyalist toplumu kurma) belirtiyor. Bu amaca bağlaşma yoluyla, halkın sosyal-politik birliğini güçlendirme yoluyla varılacaktır.

*Sosyalist aydınlar zümresinin oluşturulması, devrimin utkusundan he-*

(1) XIII plenum KC PZPR (15 Juty 1974) Warszawa, 1974, s. 22.

men sonra iki yanlı bir sorunun çözümünü gerektiriyor: Eski aydınların büyük bölümünü sosyalizmden yana çekmek ve yeni bir aydınlar kadrosu yetiştirmek ... Bununla beraber, tarihsel deneyimin gösterdiği üzere, memlekette üretim güçlerinin gelişme düzeyi ne kadar yüksek olursa, aydınlar zümresi de sayıca o kadar büyük ve dolayısıyla bu zümreyi sosyalizm kuruluşuna katma sorunu da o kadar geniş kapsamlı oluyor; ve bunun tersine, geri kalmış bir memleketin koşullarında kendi öz aydınlar kadrosunu yaratma gereksinmesi çok daha belirgin bir biçimde hissediliyor. Öyle ki, komünistler, koşullara bağlı olarak, çeşitli sorunlarla karşı karşıya geliyorlar.

Şimdi Polonya'nın İkinci Dünya Savaşından sonra ki tarihine dönelim.

Sovyet ordusu ile Polonya silahlı birliklerinin 1944-1945 yıllarında Polonya topraklarından Hitlerci işgalcileri sürüp çıkarmaları sayesinde halk egemenliği kurulduktan sonra, PBİP, memleketin kalkındırılması çalışmalarına, sosyal reformların yapılmasına, yığınları aydınlatma ve eğitme sisteminin yaratılmasına aktif olarak katılma yeteneğinde bir yeni sosyalist aydınlar zümresinin oluşturulması için büyük çabalar harcadı. Bu çabalar, 1939 Eylülünden önceki Polonya'nın küçük sayıda bir yüksek vasıflı aydınlar kadrosuna sahip olması, savaşın bunları dünyanın dört bir yanına dağıtması, işgalcilerin de olanağını buldukça kıyasıya yoketmesi nedeniyle bir kat daha gerekli oluyordu. <sup>(2)</sup>

İşçiler ve köylüler arasından yeni aydın kadroları yetiştirme sorunu epeyce hızlı tempoyla gerçekleştirildi. Bunu şu örnek açıkça gösteriyor: 1931 yılında kol ve kafa emeğini uğraş edinenler sayısı sırasıyla 3,5 milyon ve 600 bin kişiyken, 1970 yılında bunun 6,8 milyon ve 3,7 milyon kişiye çıktığı görüldü. <sup>(3)</sup>

Sosyalizm kuruluşuna paralel olarak, yeni üretimsel ve politik ilişkiler temeli üzerinde aydınlar kadrosu da hızla büyüdü. Bu büyüme, toplumun gelişmesini, maddi ve tinsel-kültürel düzeyinin yükselmesini olumlu yönde etkiledi. Aydınlar kadrosunun nicel artışı, kalifikasyon ve uzmanlaşma eğitimi yapılışındaki değişimler, memleketin sosyal-ekonomik gelişmesini hızlandırmanın koşulu oldu. Uzmanlara olan gerekseminin, istemin art-

<sup>(2)</sup> Yalnız barbarca aydın kırımını (Hitlerciler buna «AB aksiyonu» diyorlardı) yüzünden, 1941-1943 yılları döneminde 3.500 kişi ve daha da fazlası yok edildi. Polonya'da Hitlercilerin cinayetlerini inceleme komisyonu, Polonya aydınlarını fizikman yoketme ölçülerini belirleme çalışmalarına devam ediyor. Bugüne kadar ki tespitlere göre, yok edilenlerin sayısı 37 meslek ve branştan 20 bin kişiyi aşıyor. Bu kayıpların, memlekette sosyalizm kuruluşu başlangıç aşamamasına yansımış olması doğaldır.

<sup>(3)</sup> Bak: S. Widerszpil. Klasa robotnicza: inteligencja we wspolczesnym społeczeństwie socjalistycznym. W. Idee Lenina a miedzynazodowy ruch robotniczy. Książka i Wiedza. Warszawa, 1975, s. 62.

masında, kuruluşların yönetim mekanizmasının yetkinleştirilmesi ve toplumsal yönetim için, bunun çeşitli halkaları için yüksek vasıflı kadrolar yetiştirme zorunluluğuda önemli bir rol oynadı. Son genel sayım verilerine göre (1970), Polonya'da 655 bin yüksek öğrenimli yurttaş vardı ve bunların % 31'i mühendis-teknisyen branşlı uzmanlardı. <sup>(4)</sup>

Parti, PBIP MK VII. Plenumu'nun (1972) gençliğin eğitimi konulu sorunlarla ilgili kararına dayanarak, kafa emeği kadrolarının öğrenim ve kalifikasyon düzeyini yükseltme çalışmalarındaki hızlı tempoları bundan böyle de sürdürecektir. Şimdi yapılmakta olan eğitim ve öğretim sistemi reformunun ana hedefi, genel orta öğrenimi gerçekleştirmek ve aynı zamanda öğretim programları ile öğrenim düzeyini Polonya'da gelişmiş sosyalist toplum kuruluşunun gerekseme ve sorunlarına uygun biçimde ayarlamayı sağlamaktır. Eldeki öngörülere göre, 1990 yılına kadar yüksek okullardaki öğrenci sayısı iki misline çıkarılacak ve yaklaşık olarak 650 bini bulacaktır. Çeşitli vasıflı uzmanlar yetiştirmede bu artış tempoları, üretimi yüksek öğrenimli kadrolarla doyurma göstergesinin yaklaşık olarak istihdam edilenlerin % 5-10'u oranında yükseltilmesine olanak verecektir. <sup>(5)</sup>

Sosyalist aydınlar, yeni sosyal düzenin organik bir parçasıdır, eserdir. Bunlar, yönetsel, ekonomik-örgütsel ve kültürel-eğitimsel sorunların çözümünde önemli rol oynarlar. Ne var ki, devrimin üstün gelmesinden sonra, aydınlar tümüyle ve birdenbire sosyalist oluvermez. Aydınlar çevresinde, işçi sınıfıyla bağlaşıklık temeli üzerinde sosyalist fikir ve kanıların oluşması belirli bir süre ister.

Her şeyden önce, toplumda aydınların durumunun ve oynadıkları rolün nitel olarak değişmesi gelir. İkinci Dünya Savaşından sonraki Polonyada aydınların oluşması, yığınların kültür ve öğrenim düzeyinde genel yükseliş koşulları içinde geçiyordu. Sosyalist toplumda, emekte genel bir entelektüelleşme süreci geliyor. Üretim alanı durmadan genişliyor. Bu geniş alanda, orta teknik öğrenim yapmış yüksek vasıflı işçilere gerekseme vardır. (1964 yılında işçilik görevlerinde 23 bin kadar orta öğrenimli teknisyen vardı; 1972 yılında bunların sayısı artık 150 bini geçiyordu.) Bu süreç, yüksek öğrenimli uzman sayısının artışına paralel olarak bundan böyle de gelişecek, ilerde sanayi işçilerinin çoğu orta öğrenimli olacaktır. Üretimin örgütçüsü olarak çalışan mühendis ve teknisyen olarak çalışan işçi çağdaş Polonya'da her yerde görülen olağan bir olgudur ve kol ve kafa emeği arasındaki sınırların yavaş yavaş silinmekte olduğunu göstermektedir. 1975 yılında değiştirilen İş Kanunu ve yönetmelikleri, kol ve kafa emeği işçileri arasında sosyal haklar bakımından herhangi bir ayırım gözetmemektedir.

<sup>(4)</sup> Adı geçen eser s. 66.

<sup>(5)</sup> Bak: M. Zawadzki. Głowne problemy rozwoju kraju w planie perspektywicznym do 1990 r. «Ideologia i Polityka» N. 9, 1974, s. 38.

Sonra, işçi sınıfının politik ve ekonomik çıkarları ile aydınların ve her şeyden önce üretimle en sağlam biçimde bağlı ve mensupları büyük sayıda olan entelektüel emek meslekleri, örneğin mühendis-teknisyen görevleri ve bilimsel branşlar, aynı zamanda üretim ekonomisiyle bunu örgütleme, plânlama ve yönetmeyle ilişkili branşlar temsilcilerinin çıkarları arasındaki ortaklık gitgide daha açık olarak beliriyor.

En son bir de aydınların kökeni sorunu geliyor. Çağdaş Polonya'da daha yaşlı kuşakların temsilcilerinin birçok ailede işçi oldukları, çocuklarının da yüksek vasıflı uzmanlar olarak yetiştikleri haller sık sık görülmektedir. Bugünkü aydınların % 60 kadarı işçi ve köylü çevresinden yetişmişlerdir. Bunlar daha okul sıralarında sosyalist prensipler ruhunda eğitilmiş olup, işçi sınıfının yönetmenlik rolü fikrini kolayca ve doğallıkla kabul etmektedirler. Oysa, bundan yalnız 10–15 yıl öncesine kadar, eski Polonya aydınlarının önemli bir bölümünün bunu çoğu kez kabul etmedikleri bir gerçektir.

Sosyalizmde işçi sınıfı mânevi ve entellektüel gelişmesi bakımından da büyük olanaklara kavuştu. Bütün bunlar, aydınların «kültürel üstünlüğü» ne ilişkin geleneksel efsanelerin çürütülmesine yol açıyor. Öte yandan, aydınların vasıflarına ve emek katkılarına ilişkin yüksek toplumsal değerlendirme, bugün onların durumunun toplumdaki reel yeriyle bir ve aynı kabul edildiğini gösteriyor.

Partice belirlenip uygulanan ve bütün emekçilerin özlem ve ümitlerine uygun olan politika, aydının eylem ve yaşamını tüm halkın çıkarlarına bağlayarak, aydın adını yeni bir düzeye yükseltti.

Üretim, toplumsal-politik hayat ve kültür alanında, birarada sosyalist yğşamda kol ve kafa emeği işçileri arasındaki sıkı işbirliği, hele memleketin dinamik gelişme stratejisini belirleyen PBİP VI. Kongresinden sonra (1971), toplumumuzun bütün eylemine yansıyor. Bu işbirliği, üretimde çalışanların bilimsel-teknik ilerlemedeki çağdaş ulaşimleri benimseme isteğini dile getiriyor, sosyalizm kuruluşuyla ilgili ekonomik, politik ve kültürel sorunların çözümüne Leninci fikirler gereğince komple yaklaşım prensibini simgeleştiriyor.

Yeni aydınlar zümresinin doğuşu ve oluşması, sosyalizm yoluna koyulmuş olan ulusun sosyal-kültürel hayatında yasal süreçlerdir; çünkü bu düzenin özlüğü ve içeriği bilim ve tekniğin ulaşımından etraflı olarak yararlanmayı ve bunları benimsemeyi, yığınların entelektüel düzeyini yükseltmeyi ve sosyal birliğini geliştirmeyi gerektiriyor. Aydınlar zümresinin nicel bakımdan hızla büyümesi, bazı burjuva sosyologlarının savladıkları gibi, sözün sosyal-ekonomik anlamıyla yeni bir sınıfın doğmakta olduğu, ya da bağlaşma sorununu gündemden çıkardığı anlamına gelmiyor.

Tam tersine, sosyalist aydınlar zümresinin güçlenmesi, bu zümrenin işçi

sınıfıyla bağlaşmasının genişleyip derinleşmesi, toplumda sınıfsal ayrımların giderilmesi sürecini geliştiriyor. Aydınların yaratıcı eylemi ve çıkarları, Polonya'nın ve diğer sosyalist ülkelerin deneyinin gösterdiği gibi, komünist ideallerden, sosyalizm kuruluşundan ayrılmaz.

İşçi sınıfının bağlaştığı sınıfsal aydınlar sorunu, onların toplumsal yaşamdaki işlevinin kavranmasıyla kopmaz biçimde bağlıdır. Bu işlevi gerektirdiği gibi değerlendirmemek bağlaşma dâvasına zarar verir. V. İ. Lenin, «Aydınlar, bütün toplumda sınıfsal çıkarların ve politik kümeleşmelerin gelişmesini en bilinçli, en keskin ve en tam biçimde yansıttığı için bu adı taşıymaktadırlar», diyordu. <sup>(6)</sup> Sözkonusu işlevi haddinden fazla değerlendirmek de, aydınların başlıbaşına, işçi sınıfı olmadan da sosyal gelişmeyi belirleyeceğini ileri sürerek, oynadıkları rolü haksız yere salt değere çıkarmak olur.

Hayatın gösterdiği üzere, sosyalist toplum değerleri sisteminin, yani kişinin uyumlu gelişmesine ve insanların sosyalist yaşam tarzının oluşmasına yardım eden sistemin yaratılmasında işçi sınıfının rolü gitgide artıyor (bazılarının savladığı gibi, bu rolün aydınlara «geçmesi» diye bir şey yoktur). İşçi sınıfı, sosyalizm kuruluşu deneyiyle durmadan zenginleşerek, bu rolünü yalnız mesleksel bakımdan değil, hümaniter bakımdan da yerine getirmeye, kültürü ve sanatı anlama ve benimsemeye gitgide daha hazırlıklı hale geliyor.

Öte yandan, sosyalist kültürü oluşturmada, şehirde ve köyde olgun sosyalist ilişkileri geliştirmede aydınların işçi sınıfına yardım ettikleri söz götürmez. Bununla birlikte, aydınların bu yeni rolü, gelişmiş sosyalizmde sosyal-ekonomik ve kültürel karakterli en önemli sorunların çözümünde daha da büyüyecektir. Bu en önemli sorunları şöyle sıralayabiliriz:

– Bilimsel-teknik devrimin başarılarını sosyalist düzenin üstünlükleriyle birleştirmek. Bu sorun aydınların belirli bir bölümü arasında hâlâ rastlanan pragmatizm ve teknokratizm belirtileriyle, seçkinlik eğilimleriyle sürekli bir savaşım gerektiriyor;

– Sosyalist ideoloji ve bilinci daha öte geliştirmek, sosyalist ahlâkı oluşturmak ve bunun prensiplerini günlük yaşamda benimseyip yerleştirmek. Bu sorun, Marksizm-Leninizm teorisinin kavranması ve tüm aydınlar tarafından yalnız hümaniter açıdan değil, aynı zamanda teknik açıdan başarıyla hayata geçirilmesi konusunda daha yüksek istemler gerekliliğini doğuruyor;

– Sosyalist demokrasiyi geliştirmek ve devletin eylemini, özellikle eğitici işlevlerini daha fazla yetkinleştirmek. Bu sorun da, yönetici kadroların daha iyi yetiştirilmesi ve dağıtılması, bu kadroların toplumun bütün tabakaları ve özellikle işçi sınıfı temsilcileriyle sürekli olarak takviyesi

<sup>(6)</sup> V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 7, s. 343.

sisteminin iyileştirilmesi zorunluğuyile ilişkilidir. Sosyalist demokrasiyi geliştirmek, bireycilik ve sefahat ideolojisiyle, mevki düşkünlüğü ve demagojiyle savaşım gerektirmektedir.

Gelişmiş sosyalist toplumun kurulması koşullarında aydınların bu yeni nitelik ve yeni durumunu oluşturma işinin temeli, safları günden güne daha çok sayıda yüksek öğrenimlilerle dolmakta olan partinin yönetmenlik rolünün artırılması, güçlendirilmesidir. Emekçilerin politik öncüsünün üyeleri sıfatıyla aydınlara yöneltilen istemler elbette artmaktadır.

İşçi sınıfı ile aydınların bağlaşıklığı, gelişmiş sosyalizmin kuruluşu döneminde partinin yönetimi altında olarak iki ana doğrultuda gelişip güçleniyor.

Birincisi, toplumda sınıfsal ayrımların ortadan kaldırılmasına ve öncelikle kol ve kafa emeği arasındaki sınırların giderilmesine gerek işçi sınıfının, gerekse aydınların katılımının genişlemesidir. Bu alanda, E. Gerek yoldaşın işaret ettiği «ustalık ile düşünselliğin birliği» özellikle önemlidir, çünkü Polonya'da bilimsel-teknik devrimin gelişmesinin sosyalist karakterini belirleyecek olan budur. Bu problemin çözümü, ustalık ile düşünsellik arasında birlik sağlama, işçilerle aydınların ortak dâvasıdır; PBİP'nin fikir-eğitim cephesi eylemcilerinin özel bir dikkatle eğilecekleri bir konudur.

İkinci doğrultu, «köy-şehir», «köy ekonomisi emeği ve sanayi emeği», «köyde ve şehirde kültürel hayat koşulları» tipinden belirli sosyal yapılaşlardaki ayrımların ortadan kaldırılmasına işçi sınıfının ve aydınların gitgide daha aktif biçimde katılmalıdır. PBİP MK XV. Plenumu'nda (1974) kabul edilen köy ekonomisini ve yiyecek maddeleri üretimini geliştirme perspektifleri gereğince, 1975–1980 yılları döneminde makineleştirme, madeni gübreler üretimi ve işleme sanayii alanlarında sermaye yatırımları önceki beş yıllık plân dönemindekine kıyasla birkaç defa artırılacaktır. Bunun sosyal sonucu olarak, köyde kültür düzeyi yükseltilecek ve bunda çağdaş üretim araçları üretimini gerçekleştiren işçilerin, teknisyenlerin, proje uzmanlarının yapacakları çalışmaların reel sonuçları etkili olacaktır. Doğrudan doğruya köy ekonomisi alanında çalışan aydınlar sayıca artacaktır. İşçi sınıfı ve aydınlar, köy ekonomisinde çağdaş teknik donatım ve gereçlerin üretimini elbirliğiyle uygulayıp gerçekleştirecek, halkçı Polonyada temel sınıfsal bağlaşmanın, yani işçilerle köylüler arasındaki bağlaşmanın sosyal içeriğini derinleştirerek, köy töresini, yaşam tarzını, kültürünü değiştireceklerdir.

Toplumumuzun son 30 yıllık gelişmesi, yeni, sosyalist aydınlar ile işçi sınıfı ve köylüler arasında sağlam ilişkiler kurulmasına, aydınların bu sınıflarla bağlaşıklık rolünü kavramasını, bunun bilincine varmasını sağlamaya yöneltilmiştir. Ekonomiyi geliştirmeye, halk devletini güçlendirip

geliştirmeye, yığınların sosyalist eğitimi ve kültürel kalkınma süreçlerini derinleştirmeye ilişkin parti programı, işçi sınıfının köylüler ve halk aydınlarıyla bağlaşıklığı temeline dayanmaktadır.

Parti, kol ve kafa emeği işçileri arasında ardıcıl bir bağlaşma politikası güderek, insan eyleminin bu iki türü arasındaki kopmaz organik bağı belirtmektedir. 1969 yılı Uluslararası Danışma Toplantısı'nın dokümanında, bu bağlaşmanın «barış, demokrasi ve sosyal ilerilik savaşımında gitgide daha önemli bir güç haline gelmekte olduğu» belirtiliyor. (7) Sosyalizm koşullarında aydınların bilgi, yetenek ve yaratıcı girişimlerinin etkin biçimde belirmesi, uygulama alanı bulması ve topluma yararlı olması için gereken en geniş alanı, işçi sınıfının yönetmenlik rolü, partinin bilimsel temele dayalı, halkın sosyal-politik birliğini güçlendirmeye yönelik doğru politikası sağlamaktadır.

---

(7) Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Danışma Toplantısı. Moskova, 1969, s. 26.

## Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler

*Kore Emekçiler Partisi, Fas İlerilik ve Sosyalizm Partisi, Ekvador Komünist Partisi, Martinik Komünist Partisi, Lesotho Komünist Partisi ve Salvador Komünist Partisi hakkında aşağıda okuyacağınız yazılar, bir süredir yayımlamakta olduğumuz «Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler» başlıklı dizinin son materyalleridir. Üç yıldır 75 komünist ve işçi partisi hakkında böylece kısa bilgiler vermiş bulunuyoruz. Bu bilgiler partilerin kendileri tarafından verilmiş, yalnız pek azı, ilgili partiler hakkında parti basınında çıkan materyallere dayanılarak hazırlanmıştır.*

### KORE EMEK PARTİSİ (KEP)

Kore Emek Partisi, Kore halkının Japon sömürge ezgisine karşı Kim İr Sen yoldaşın yönetmenliği altında yürüttüğü devrimci savaşında doğu gelişen şanlı devrimci geleneklerin dolaysız mirasçısıdır. Memlekette uyanışı amaçlayan bu savaşın ateşleri içinde, her türden grupçuluğa ve oportünizme karşı yürütülen çetin savaşında, partinin yaratılması için gerekli sağlam örgütsel-ideolojik temeller atıldı. Kore'nin kurtuluşundan sonra, Kim İr Sen yoldaşın girişimiyle yapılan hazırlığa dayanılarak, 10 Ekim 1945'te Phenyan'da partinin Kurucu Kongre'si toplandı. Kongre, Kore Komünist Partisi'nin kurulduğunu ilân etti ve Kuzey Kore Komünist Partisi Merkez Komitesi'ni meydana getirdi (Kore'de 10 Ekim, Kore Emek Partisi'nin kuruluş günü bayramıdır).

Devrimin gelişme istemlerine uygun olarak, Komünist Partisi'nin kendisi de gelişti ve Emek Partisi adını aldı. Bu Emek Partisi, emekçi halkın yığinsal partisi sıfatıyla, biçimsel bakımdan Kuzey ve Güney Kore Partileri halinde ikiye bölünerek eylem gösteriyordu. Bu bölünme şöyle oldu: Kuzey Kore'de 1946 Ağustosunda, Marksist-Leninist parti kuruluş prensipleri temeli üzerinde, Komünist Partisi, diğer emekçi partisi olan Yeni Demokratik Parti ile birleşti ve Kuzey Kore'nin birleşik partisi halini aldı. Güney Kore'de 1946 Kasımında Komünist Partisi Yeni Demokratik Parti ve Halk Partisi ile birleşti ve Güney Kore Emek Partisi adını aldı. 1949 Haziranında Kuzey Kore Emek Partisi ile Güney Kore Emek Partisi bir tek parti halinde bütünleştiler ve Kore Emek Partisi'ni meydana getirdiler.

KEP, Kore'de işçi sınıfının ve bütün emekçi yığınlarının örgütlü öncü birliği olarak, işçiler, köylüler, aydınlar ve diğer emekçiler arasından ile-

rici savaşçıları saflarına aldı. Parti armasının çekik, orak ve resim fırçası öğeleri bunu simgelemektedir.

KEP bölgesel-üretimsel prensip üzere kurulmuştur. Temel parti örgütü, fabrikalarda, köy ekonomisi kooperatiflerinde, devlet çiftliklerinde ve kültür kurumlarında meydana getirilen taban örgütü, yani hücredir. Hücreler ait oldukları ilçe, şehir ve semt örgütlerine girmekte, bu örgütler de bölge örgütlerini ve dolaysız olarak bunlara bağılı veya eşit olan şehir örgütlerini oluşturmaktadır. Parti örgütleri bütün basamaklarıyla Kore Halk Ordusu içinde de vardır.

KEP'nin en yüksek organı Kongre'dir. KEP Merkez Komitesi Kongre tarafından seçilir. Merkez Komitesi de Politbüro'yu, Sekreterlik'i ve MK Genel Sekreteri'ni seçer.

KEP'nin basın organları günlük «Nodong Sinmun» («İşçi gazetesi») ve aylık «Kyllodscha» («Emekçi») teorik dergisidir.

## FAS İLERİLİK VE SOSYALİZM PARTİSİ

Parti 1974 Ağustosunda eylem alanına girdi. Bilindiğı üzere, 1943–1968 yılları arasında, Fas Komünist Partisi memlekette aktif bir eylem gösteriyordu. 1968'den sonra, bu parti temeli üzerinde Kurtuluş ve Sosyalizm Partisi kuruldu. Ne var ki, pratikte, Fas komünist hareketi daha doğrudan itibaren legal çalışma hakkından yoksun edildi. Fransız protektorası döneminde ve bu dönemin 1956'da sona ermesine kadar, komünistler derin bir gizlilik içinde çalıştılar. Halkın ulusal bağımsızlığı elde etmesinden sonra, memlekette politik durum, bazan illegal, bazan legal çalışmaya yakındı. Anti-emperyalist hareketin yeni bir hız kazanması sonucu olarak, Fas'ta legal İlerilik ve Sosyalizm Partisi kuruldu.

Fas İlerilik ve Sosyalizm Partisi, ardıcıl anti-emperyalist savaşı için, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda ilerleme için geniş ve yapıcı bir program önerdi. Bu savaşında, parti, bilimsel sosyalizm teorisi temeline dayanan ulusal demokratik devrimin bütünlenmesi ve gerçek sosyal adalete dayalı toplumun kurulması için savaşıma kararlı bir politik örgüt sıfatıyla, işçi sınıfına ve yoksul köylü tabakalarına öncülük ediyor. Parti, ulusal-demokratik devrim aşamasında, memleketin politik ve ekonomik bağımsızlığını savunmayı, toprak reformunun yapılmasını, ulusal ekonominin emperyalizmin egemenliğinden tamamen kurtarılmasını, en önemli ekonomik sektörlerinin millileştirilmesini en dolaysız ödevleri arasında sayıyor. İlerilik ve Sosyalizm Partisi, hâlâ İspanya'nın işgali altında bulunan bölgelerin kurtarılması ve Fas'ın toprak bütünlüğünün sağlanması isteğini savunuyor.

Hükümetin genel ulusal çıkarları savunmaya, işçi sınıfının, köylülerin ve

bütün emekçilerin yaşama ve çalışma koşullarını iyileştirmeye ilişkin tedbirlerini destekleyen parti, memlekette ilerici ve demokratik güçlerin devlet işlerinin çözümüne katılmalarını gerici çevrelerin engelleme denemelerine karşı çıkıyor; işçi sınıfının ve diğer emekçi tabakalarının ulusal birlik içinde kendi sosyal-ekonomik ağırlık ve politik dinamizmlerine uygun bir yer almaları gereğini savunuyor. İlerilik ve Sosyalizm Partisi, bütün anti-emperyalist güçlerin temsilcilerinden oluşacak bir ulusal birlik hükümeti kurulmasını istiyor, bütün politik tutuklu ve hükümlülerin serbest bırakılması için savaşıyor ve halkın egemenliğini tanıyacak, onun bütün özlem ve emellerine uygun içerikte olacak, çağımızın tarihsel, politik ve sosyal-ekonomik gereksemelerine cevap verecek nitelikte bir yeni anayasa hazırlanıp kabul edilmesinde direniyor.

İlerilik ve Sosyalizm Partisi, dış politikada, emperyalizme, yeni-sömürgeciliğe, siyonizme ve iç gericiliğe karşı savaşan bütün güçlere destek olarak, uluslararası işçi hareketinin aynı savaş bayrağı altında sınıksız birlik olması için, uluslararası komünist hareketinin birliğini güçlendirmek amacıyla kardeş partiler arasındaki ilişkilerin sağlamlaştırılması için çalışıyor. Parti, Fas hükümetinin anti-emperyalist bir dış politika gütmesinde ısrar ediyor.

1975 yılı başında ve tamamen legal koşullarda Fas İlerilik ve Sosyalizm Partisi'nin Ulusal Kongre'si yapıldı. Kongre, Merkez Komitesi'nin politik raporunu onayladı; parti tüzük ve programını kabul etti; parti yönetim organlarını seçti. Parti Tüzüğü'nde, partinin demokratik santralizm prensipi gereğince kurulduğuna işaret ediliyor. İlerilik ve Sosyalizm Partisinin taban örgütü, en az üç üyeden oluşan ve bunların çalışma ya da oturma yerlerinde kurulan parti grubu'dur. En yüksek organ, iki yılda bir toplanan Ulusal Kongre'dir. Kongre, Merkez Komitesi'ni, Merkez Kontrol Komisyonu'nu ve Ulusal Mali Kontrol Komisyonu'nu seçer. Merkez Komitesi de kendi bileşimi içinden Politbüro'yu, MK Sekreterliği'ni ve Genel Sekreteri seçer. Kongre'nin belirlediği politik hat gereğince partinin yönetimini MK gerçekleştirir.

Fas İlerilik ve Sosyalizm Partisi, Arapça olarak aylık «Al-Mabadi» («Prensipler») dergisini çıkarmaktadır. Parti Genel Sekreteri Ali Yata yoldaş, günlük bağımsız «Al-Bayane» («Manifest») gazetesinin direktörüdür.

## EKVADOR KOMÜNİST PARTİSİ (EKP)

Parti 1925 yılında «Lenin» adlı «Komünist Propaganda ve Eylem Seksiyonu» temeli üzerinde kuruldu. 1926'da yapılan Ekvador Sosyalist Partisi Kuruluş Kongresi, partiye giren komünist gruplarının etkisi altında Komin-

tern'e kpatılmayı kararlaştırdı. 1931'de toplanan İkinci Kongre partiye şimdi adını verdi.

Ekvador Komünist Partisi, işçi sınıfının, köylülerin, aydınların ve üniversitelilerin temsilcilerini birleştiriyor. 1944 yılında, komünistler, cumhurbaşkanı Aroio del Rio'nun gerici rejimine karşı girişilen ayaklanmaya aktif olarak katıldılar, Kurucu Meclis'in ve hükümetin birleşimine girdiler ve 1945 ilerici anayasasının hazırlanmasına önyak oldular. EKP memleketteki ABD üslerinin kaldırılması için savaştı ve bütün demokratik güçlerin desteğiyle, hükümetin, Birleşik Amerikayı 1948 yılında Ekvador topraklarındaki askersel üslerini kaldırmak zorunda bırakma çabalarına yardım etti.

EKP, sendikalarda örgütlü işçilerin ve memurların % 80 kadarını birleştiren Ekvador Emekçileri Konfederasyonu gibi, Ekvador Kızıl Derilileri Federasyonu, Üniversite Öğrencileri Federasyonu, Kıyı Bölgeleri Tarım İşçileri Federasyonu vb. gibi yığınsal örgütlerin girişimcisi ve kurucusu oldu.

Askersel diktatörlük döneminde (1963–1966) EKP gizli çalışmak zorunda bırakıldı, kıyıcı kovuşturmalara uğradı, tutuklanan ve ağır cezalara çarptırılan nice yöneticilerinden bazıları zindanlarda can verdiler. 1966'da diktatörlüğün devrilmesinden sonra, EKP kendi karariyle gizlilikten çıkarak, emekçilerin yaşamsal çıkarları ve partinin programsal hedefleri uğrunda savaşımın başına geçti. EKP Sekizinci Kongresi (1968) parti programını kabul etti. Programda, partinin amacının, daha sonra sosyalist devrime dönüşecek anti-emperyalist, anti-feodal ve demokratik devrim olarak ulusal kurtuluşu gerçekleştirmek olduğu belirtiliyor.

Hükümetin ilerici adımlarını destekliyen, bir yandan da 1972'de iktidara gelmesinden sonraki beyanlarına ters düşen eylemlerinden ötürü onu eleştirmekten geri durmayan Komünist Partisinin etkisi günden güne artıyor.

EKP Dokuzuncu Kongresi, memleketin iç durumunu, partinin eylemlerini konu edinen raporları dinledi ve görüştü; yeni Merkez Komitesini seçti; şili halkıyla dayanışmayı dile getirdi.

EKP, demokratik santralizm prensiplerine göre kurulmuştur.

Partinin Merkez basın organı haftalık «El Pueblo» gazetesidir.

## MARTİNİK KOMÜNİST PARTİSİ (MKP)

Martinik'te komünist hareketi 1920 yılında başladı. Memlekette Marksistleri bir araya getiren Komünistler Grubu 1936'da federasyon haklariyle

Fransız Komünist Partisine katıldı. 1957'de Martinik Komünist Partisi olarak yeniden örgütlendi.

MKP, Martinik'e yeni bir politik statü tanınmasını istiyor, özerk bir demokratik egemenliğin kurulmasını savunuyor. Bu yolda, genel seçimle bir meclis meydana getirilmesi, bu meclisin karşısında sorumlu olacak bir yürütme organı ve bir de Fransa'yla işbirliği organı kurulması öngörülüyor. Bu hedefe varabilmek için de, MKP, özü işçi sınıfından ve köylülerden oluşacak bir anti-koloniyal cephe yaratılmasına çalışıyor.

MKP, Fransa'nın «Deniz-aşırı illeri»ndeki anti-empyalist örgütlerin 1971 Ağustosunda Morne Rouge kentinde (Martinik) yapılan konferansının girişimcilerinden biri oldu. Bu konferansta, sözü geçen illere özerklik tanınması isteğini içeren bir bildiri kabul edildi.

MKP Beşinci Kongresi (30–31 Aralık 1972) geniş kapsamlı bir karar aldı. Bu kararla, partinin bütün dikkat ve enerjisi, Martinik'in özerkliği için savaşıma ve aynı zamanda dünya komünist hareketinde birliği güçlendirme çabalarına yöneltiliyordu. Kongre, anti-koloniyal harekette, sömürgecilğe karşı savaşmada birlik olmayı engelleyen sol tehlikeye önemle işaret etti; komünistleri, partiyi güçlendirmeye, emekçilerin istemlerini yerine getirmek için çalışmaya, sağ oportünizmi ve «sol» revizyonizmi açığa vurmaya çağırırdı.

Parti bölgesel-üretimsel prensip üzere kuruluyor. Taban örgütleri kuruluşlarda, işkollarında, oturma yerlerinde meydana getiriliyor. Bütün memleket düzeyinde parti taban örgütleri vardır. MKP dört ilin belediye kurullarında yönetici durumdadır; ayrıca iki ilin belediye kurullarında temsilcileri vardır. Genel Kurul'da dört komünist üye bulunmaktadır.

MKP'nin en yüksek organı Kongre'dir. Kongre dört yılda bir toplanır. Merkez Komitesini kongre seçer. Merkez Komitesi de Politik Komisyonu, Sekreterlik'i ve Genel Sekreteri seçer.

Partinin merkez organı günlük «Justice» («Adalet») gazetesidir. Parti bir de «L'Action» adlı teorik dergi çıkarmaktadır.

## LESOTHO KOMÜNİST PARTİSİ (LKP)

Parti 5 Mayıs 1962'de kuruldu. Kurucu Kongrede partinin programı ve tüzüğü kabul edildi, yönetici organları seçildi. Kongre, LKP'ni tüm ulusun çıkarlarını savunan ve ana amacının ülkede proletarya diktatörlüğünün sağlanması ve sosyalist toplumun kurulması olan işçi sınıfının Marksist-Leninist partisi olarak niteledi. LKP'nin sosyal temelini genellikle Güney Afrika Cumhuriyetinde fabrikalarda ve çiftliklerde politik ve ekonomik savaş okulundan geçmiş işçiler teşkil etmektedir. LKP, en yakın amacını,

bağımsızlık ve ulusal demokratik bir devletin kurulması uğrunda savaş olarak belirtti. Parti, bu amaca ulaşabilmek için tekcephe çerçevesinde diğer yurtsever güçlerle işbirliği yapmanın gerekliliğini açıkladı.

1967 yılında ulusal demokratik güçlerin birliği politikasına karşı çıkan aşırı sol elemanlar partiden kovuldular. 1968 Ekiminde partinin IV. Kongresi yapıldı. Kongre, partinin yeni-sömürgecilik rejiminin ortadan kaldırılması uğrunda savaşta ulusun tüm yurtsever güçlerinin birleştirilmesi yolundaki politikasını onayladı ve ülkede değişimleri gözönünde bulundurarak ulusal demokratik bir devletin kurulması ödevlerini belirleyen LKP'nin yeni program tasarsını gözden geçirdi. Kongre, partinin ideolojik ve örgütsel birliğinin sağlanmasına özel bir dikkat ayırdı.

1970 Şubatında yapılan gerici darbeden sonra LKP kanunışı ilân edildi ve parti gizli çalışmaya başladı. LKP, tüm bu yasaklamalara ve kovuşturmalara karşın Lesotho halkının ve uluslararası işçi sınıfının önünde duran ödevleri ileride de yerine getirmeye kararlı olduğunu belirtti.

LKP, proletarya enternasyonalizmi ilkelerini ve uluslararası komünist hareketinde birliğin daha da güçlenmesini savunmaktadır.

#### SALVADOR KOMÜNİST PARTİSİ (SKP)

Parti, 1930 yılında kuruldu. Kuruluşundan bu yana gizli çalışmaktadır. Parti, emperyalizme karşı, demokratik özgürlükler ve ülkenin bağımsız ekonomik ve politik gelişmesi uğrunda savaşta tüm demokratik ve ilerici güçlerin eylembirliğinin sağlanması için çalışmaktadır. Parti, ülkede ulusal bağımsızlığı savunacak demokratik bir hükümetin kurulmasını sağlayacak, halkçı içeriği bakımından demokratik, ekonomik dönüşümler bakımından anti-feodal, anti-emperyalist içeriği bakımından ulusal kurtuluşçu bir devrimin yapılmasını baş ödev saymaktadır.

Salvador Komünist Partisi hükümet ve gerici güçler tarafından devamlı olarak kovuşturulmaktadır.

Partinin merkez organı «La Verdad» («Gerçek») gazetesidir.

## Çağrı

İşbirlikçi burjuvazi ve hükümetinin, halka, işçi sınıfına, yurtsever gençliğe ve subaylara karşı kanlı saldırıları gittikçe yoğunlaşıyor. Hükümetin tertiplediği öldürmeler, baskınlar, tutuklamalar, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin terörü, sömürü düzeni sürüp gidiyor.

Öğrenci, öğretmen, memur, geniş halk tabakalarının elde kalmış en küçük demokratik haklarını kullanmalarını bile hükümet, egemen çevreler engelliyor. Bunlar, yalnız vurucu faşist komandoları, Maocuları değil, ordunun başını tutan militarist kliği, cumhurbaşkanını da kullanıyorlar. Halıkı yeni bir sıkıyönetimle tehdit ediyorlar. Bu saldırıda, hükümet, NATO egemen çevrelerine, Amerikan emperyalizmine, CIA'ya dayanıyor.

Buna karşın, işçi sınıfının yığınsal, örgütlü, bilinçli ve disiplinli direnişini bu tür baskı ve yöntemlerle, korkutmacalarla durduramıyorlar. Baskı ve tehditlerle birlikte, işçi sınıfına karşı Maocuları, polis, MIT ajanlarını, Türk-İş'in başını tutan Tunç grubu gibi sarı sendika ağalarını daha açıkça ileri sürüyorlar. Bunlar, işçi ve sendika hareketini yozlaştırmak, en gerici, talancı burjuvazinin, emperyalizmin kullandığı anti-komünizmi körükleyerek işçi sınıfını, birliğini parçalamak taktiğini uygulamak istiyorlar. Büyük burjuvazinin işçi sınıfına karşı olan politikasını maskelemek amacıyla, zaman zaman «genel grev» lâflarını ortaya atıyorlar. Ama bununla işçi sınıfını aldatamıyorlar. Bu olgu, sendikaların Türk-İş'ten kopma sürecinin artması ile açıkça görülüyor.

İşçi sınıfının bu direnişi hükümetin, militarist kliğin, işbirlikçilerin, büyük sermaye çevrelerinin bugüne kadar olduğu gibi, orduyu hemen halkın üzerine sürmelerini engelliyor. Çünkü işçi sınıfının direnişi geniş emekçi yığınlarını, yurtsever güçleri uyandırıyor, yüreklendiriyor. Faşizme, kara teröre, emperyalizme karşı, demokratik haklardan yana geniş bir eylembirliğin belirlenmesini kolaylaştırıyor.

Böylesi bir durumda bazı CHP yöneticilerinin AP ile işbirliği yollarını aramaları demokratik güçlere değil, aşırı gerici, kara, saldırgan çevrelere, emperyalizme yardım eder. Böyle bir eğilimi CHP'ye bağlı yığınların, Atatürkçülerin kabul etmemesi doğaldır.

Hükümet, cumhuriyetin en azılı düşmanlarının, en koyu işbirlikçilerin, faşistlerin, şeriatçıların elindedir. Türkiye Komünist Partisi, böylesi durumda hükümet sorununu başa alıyor. Demirel ortaklığı sürdürüldükçe terörün, enflasyonun, pahalılığın, yoksulluğun, işsizliğin önlenmesi şöyle dursun, bunlar daha da üsteleyecektir. Amerikan emperyalizminin boyunduruğuna koşulduktan bu yana, çeyrek yüz yıllık deneyler ve olaylar, Partimizin bu görüşünü doğruluyor.

TKP, bunalımlardan, baskı ve terörden kurtulmanın yolunu bu hükümetin memleketin başından atılmasında, demokratik bir hükümetin işbaşına getirilmesinde görüyor.

Bu amaca ulaşabilmek için TKP, emperyalizme, faşizme, terör ve baskılara karşı, demokratik haklardan, barıştan, sosyal ilerleme, bağımsızlık ve özgürlükten yana bütün güçlerin, örgütlerin, ordudaki yurtseverlerin elele vermelerini zorunlu buluyor.

8 Aralık 1975

*Türkiye Komünist Partisi  
Merkez Komitesi*

## **Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesinin halkımıza yeni yıl mesajı**

İşçi sınıfımız, emekçi halkımız, her bakımdan ağır bunalımlarla, zorluklarla, aynı zamanda güçlü savaşlar ve atılımlarla dolu bir yılı daha geride bırakıyor.

Geçtiğimiz 1975 yılında, emperyalizme bağımlılığın ve kapitalist gidişin yıkıcı süreçleri olanca etkisini emekçi yığınların üzerinde göstermeye devam etti. Yerli ve yabancı tekellerin sömürüsü, silâhlanma, enflasyon, hayat pahalılığı ve işsizlik emekçi yığınlarının yoksullaşma sürecini hızlandırdı. Ekonomik bunalım, politik bunalımları körüklemeye devam etti; Demirel hükümeti, bunalımın yükünü emekçi yığınlarının sırtına yükleyebilmek için eldeki parlamenter yöntemlerle yetinemez oldu. Sokak cınayetleri, faşist komando baskınları, Kürt halkının üzerinde baskı, anti-demokratik yasalar ve uygulamalarla faşizme tırmanma sürecine girdi.

Demirel hükümetinin bu ekonomik ve politik gericiliğine karşılık, dünyada ve Türkiye’de devrimci süreçler gelişti.

Başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkeler, sosyalizm ve komünizm kuruculuğundaki başarılarıyla, halklara parlak birer esin kaynağı olmakla kalmadı, ulusal kurtuluş savaşlarının yeni zaferler kazanmasında, ve yeryüzünde barışın güçlenmesinde çözümleyici rol oynadı. Helsinki Konferansı, barış içinde yanyana yaşamının emperyalist güçlere dayatılmasının parlak bir örneği oldu.

Türkiye’de işçi sınıfımızın sendikal ve politik savaşımı güçlendi, birbirine yaklaştı, sınıfsal birlik eğilimleri hız kazandı. Köylü yığınlarının toprak ve özgürlük savaşımı gelişti. Gençlik ve kadın hareketi yeni atılımlar yaptı. İlerici, Atatürkçü, devrimci aydınların, öğretmenlerin, subayların faşist tırmanışa alet olmama yolundaki direnişleri belirginleşti. Eylemler

yığinsal boyutlara ulaştı. Bütün bu gelişmelerde Türkiye Komünist Partisi'nin örgütsel ve ideolojik atılımı baş yeri tutuyor. TKP'nin militan kadroları işçi sınıfının içinde örgütleniyor ve ardıcıl olarak ideolojik savaştan geri durmuyorlar. Maoculuğun, Troçkiciliğin, Kıvılcımcılığın, bütün sapık akımların burjuvazinin safında oldukları iyiden iyiye açığa çıkmıştır. Bazı Kıvılcımcıların emperyalizmin ve işbirlikçi burjuvazinin TKP'ni yıkmaya, parçalama plânlarını uygulamak maksadıyla TKP-R diye sahte komünist partileri kurma girişimlerine karşı da savaş gerekiyor. Bu kişilerin bilinen kimliklerini açıklamak ileride devrimci bir ödev olacaktır.

Savaş zor, fakat TKP, bütün komünistler, bütün devrimciler ve yurtseverler 1976 yılına yeni umut ışıklarıyla giriyorlar. İşbirlikçi burjuvazinin hükümetini parlamento içi ve dışı yöntemlerle, tüm yurtseverlerin ortak çabalarıyla alaşağı etmek, işçi sınıfının katılacağı demokratik bir hükümeti işbaşına getirme görevini yeni bir güçle yükleniyorlar.

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi bu ulusal ve sosyal kurtuluş savaşının öncüsü olan tüm komünistlere, işçi sınıfımıza ve bütün devrimci yurtsever güçlere 1976 yılında yeni yeni başarılar diler.

*Türkiye Komünist Partisi  
Merkez Komitesi*

30 Aralık 1975

## **İspanya Komünist Partisi Başkanı Dolores İbaruri Yoldaş'a**

Sevgili İbaruri Yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi adına 80. doğum yılında sana, yeni yeni başarılar, sağlık ve uzun ömür dilerim.

Sen, İspanya ve dünya komünist ve işçi hareketinin en parlak önderlerinden birisin. Senin İspanya Komünist Partisi'nin başında, faşizme karşı, özgürlükler için yürüttüğün savaşımı ve Marksizm-Leninizm üzerine oturtulmuş enternasyonalizmini biz Türkiye komünistleri hiçbir zaman unutamayız.

Sevgili yoldaş, Seni kardeşçe selâmlarız.

*Türkiye Komünist Partisi  
Merkez Komitesi Genel Sekreteri  
İ. Bilen*

7 Aralık 1975

## Komintern'in 7. Kongresinin 40. yıldönümü ve dünya işçi hareketinin bazı sorunları

A. Saydan

Komintern, proletarya enternasyonalizminin somut ve örgütsel gücü olarak dünya işçi tarihinin ve genellikle tarihin en can alıcı bir kesiminde önemli bir rol oynamıştır. Birinci Dünya Savaşının sonucuyla İkinci Dünya Savaşı arasında kalan devir Avrupa ve dünya halkları için bir dönüm noktası sayılır. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi başarıya ulaşmış, yeryüzünün altıda biri üzerinde tarihin ilk sosyalist devleti, Sovyetler Birliği kurulmuş ve insanlık tarihine yeni, devrimci kurtuluş yolunu açan bu büyük olay insanlığın yazgısını etkilemek sürecine girmiştir. Dünya komünist ve işçi hareketi, ulusların kurtuluş savaşı olağanüstü atılımlar devrine girmiş, fakat bir yandan da emperyalizm ve kapitalizm faşizmi tarih sahnesine dayatmıştır. İtalya'da, daha sonra Almanya'da faşizm ve nazizm iktidarı ele almış, Japonya'da militarist klik egemen duruma gelmiş ve bu üç aşırı ve kanlı merkez bir yörünge etrafından birleşmişlerdir. Bu birleşme Sovyetler Birliğine, dünya komünist ve işçi hareketine ve halkların kurtuluş savaşına karşıdır.

Başka başka şartlarla ve değişik ülkelerde savaşmakla beraber komünistlerin Marksizmin-Leninizmin genel ilkelerine dayalı ortak bir stratejiyle emperyalizmin faşizm ve nazizm yoluyla bir dünya harbini hazırlamasına, sömürgecilğe ve sömürü düzenine karşı çıkmaları ve bunun için de örgütlenmeleri, proletarya enternasyonalizmini dayanışmalı ve örgütsel bir biçimde yürütmeleri bir zorunluktur. Komintern bu tarihsel zorunluluğu onurla başarmıştır.

Komintern'in 7. Kongresi örgütün gelişme süreci içinde başlı başına ve yeni savaş perspektifleri açan bir aşamadır.

Komintern'in 7. Kongresi (25 Temmuz–20 Ağustos 1935) faşizme, harbe, sömürgecilğe karşı devrimci bir stratejiyi plânlaştırdı. Bu devrimci stratejinin temel noktası ayrı ayrı ülkelerdeki komünistlerin, işçi sınıfının birliğine, faşizme, harbe karşı olan bütün güçlerin ortaklığına dayanıyordu. Bunun için komünist partilerinin daha geniş ölçüde işçi sınıfını örgütlemeleri, yığınlarla daha yakından bağlanmaları gerekiyordu. Faşizmin, komünist partilerini yoketmek, militan kadrolarını kırmak, yani komünist hareketi tamamen izole etmek taktiği böyle önlenebilirdi. Faşizmin egemen olduğu İtalya ve Almanya'da komünist ve işçi hareketini ezmek yönünden bir hayli yıkıma sebep olduğu, en seçkin, en bilgili ve en tecrübeli kadroların önemli bir kısmını yokettiği, böylece bu ülkelerde demokratik ve sosyalist gelişmeyi geçici bir zaman için de olsa önlemeyi başardığı doğ-

rudur. Hatta bu yıkım, yalnız Almanya ve İtalya'da sınırlanmadı. Avrupa'nın daha birçok ülkelerinde kapitalizmin en gerici, en faşizan kolları İtalya ve Almanya'daki kanlı olaylardan hız alarak komünistlere ve onlarla beraber harbe, faşizme karşı savaşan devrimci demokratik güçlere saldırılarını yoğunlaştırdılar. Ama Avrupa'nın birçok ülkelerinde, Fransa, İspanya ve Skandinav memleketlerinde olduğu gibi, komünist partileri ve onlarla birlikte olan anti-faşist güçler bir araya gelebildiler. Ve Halk-Cephesi hareketini oluşturdular, bu harekete yığınsal bir temel verebildiler. İspanya, Fransa gibi ülkelerde seçimlerle iktidara bile gelebildiler. İtalyan faşistleri ve Alman nazileri faşist general Franko'yu Halk Cephesi Hükümetine karşı ayaklandırırlar, halkın seçtiği hükümeti kan içinde boğmak üzere zırhlı birliklerini, hava filolarını general Franko'nun emrine verdiler. Komintern İspanyol halkına yardım etmek için elinde olan bütün olanakları harekete geçirdi. Avrupa'nın bütün ülkelerinden, Güney Amerika'dan, Yakın ve Orta Doğu'dan ve bu arada Türkiye'den komünistler ve anti-faşistler Komintern'in kurduğu Enternasyonal Tümeninde savaşmak üzere İspanya'ya gittiler, faşizme karşı savaşta kan döktüler, proletarya enternasyonalizminin canlı örneklerini verdiler. Bu alanda, yani faşizme karşı savaşta enternasyonalist dayanışmada ve askeri bilimde çok kıymetli bilgi ve deneyler elde ettiler.

Komintern ve onun bayrağı altında savaşan komünistler İspanya'da harbe, emperyalizmin, kapitalizmin en kanlı diktatorası olan faşizme karşı savaşırken, aynı zamanda bir dünya harbinin çıkmasını da engellemeye çalışıyorlardı. Çünkü Hitlerciler İspanya'yı plânlaştırdıkları İkinci Dünya Harbinin bir tecrübe tahtası haline getirmişlerdi. İkinci Enternasyonal ve ona bağlı sosyalist ve sosyal demokrat partilerin tutumu bambaşka oldu. Bunlar «tarafsızlık», «İspanya'nın içişlerine karışmamak» paravanası altında saldırgan faşizmle dolaylı bir suçluluk politikasını yürüttüler. Fransa'da o sıralarda iktidarda olan «Sosyalist» Leon Blum hükümeti Fransa'nın İspanyayla olan sınırlarını kapatarak faşizme karşı savaşmak isteyenlerin Fransa üzerinden İspanya'ya geçmelerini engelledi. Halkın seçtiği hükümete karşı ayaklanan Franko'ya ve onu destekleyen Nazi Almanyasının, faşist İtalya'nın İspanya topraklarında kanlı bir saldırı harbi yürüten silahlı kuvvetlerine yardım etti.

Komintern'in, komünistlerin görüşü doğru çıktı. Faşizm, İspanya Cumhuriyetini kan içinde boğduktan kısa bir zaman sonra, yani 1939'da İkinci Dünya Harbi'ni başlattı.

Avrupa ve dünya halkları Komintern'in kurucusu Lenin'in ülkesinin, yani Sovyetler Birliğinin Nazi Almanyasını yendiği güne kadar faşizmin kanlı terörü ve korkusu içinde yaşadı. Sovyetler Birliği'nin Nazi Almanyasını ve faşizmin kanlı harp mekanizmasını yıkması Avrupa halklarına özgürlüğün, demokrasinin ve sosyalizmin yollarını açtı. Dünya sosyalist

sisteminin kurulmasına önayak oldu. Lenin'in ülkesi ve partisi tarihsel gelişmelerin bütün ayrıntıları içinde halkların özgürlükleri, demokratik hakları ve sosyalist düzen kurma isteklerini her yerde her zaman destekledi. Güney Doğu Asya halklarının anti-emperyalist ve sosyalist bir gelişme için yürüttükleri savaşta, Afrika halklarının, Güney Amerika ülkelerinin kurtuluş savaşında Sovyetler Birliğinin ve daha sonra dünya sosyalist sisteminin bu özgürlükçü politikasını şaşmadan uyguladığını görmekteyiz.

İkinci Dünya Harbi'nde ağır yıkımlara uğramalarına rağmen, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'ne bağlı sosyalist ülkeler kalkınmada olağanüstü bir canlılık gösterdiler. Bu olağanüstü canlılık ve kalkınma hızı sosyalist düzenin özünden geliyordu. Bu ülkeler 1950 yılında dünya sanayi üretiminin % 17,5'ini veriyordu, (Sovyetler Birliği tek başına % 12'sini sağlıyordu.) Bu ülkeler 1974'de dünya sanayi üretiminin % 37,5'ini sağlar duruma geldiler. (Sovyetler Birliği tek başına % 23,8'ini sağladı). Öte yandan, Birleşik Amerika'nın dünya sanayi üretimindeki payı 1950'de % 43,6 iken, 1974 yılında % 25,4'e düştü. Ortak Pazar ülkelerinin üretimi ise % 21,8'den, % 16,6'ya düştü. 1951 yılından 1973'e kadar sosyalist ülkelerin sanayi üretiminin artış hızı ortalama yüzde 10,1'dir. Kapitalist ülkelerinki ise yalnız 5,4'tür. Ne var ki, sosyalist ülkelerin ekonomisi, işsizlik, enflasyon gibi kapitalist ekonominin sağlık bulmaz hastalıklarına tutulmadan gelişiyor. Kapitalist ülkelerde ise ekonomik gelişmenin aslan payını büyük tekeller, sermayeciler, egemen çevreler alıyor. Emekçi yığınlarını saran işsizlik ve yoksulluk gittikçe artıyor. Bugün Ortak Pazar ülkelerinde işsizlerin sayısı 12 milyon civarındadır. Birleşik Amerika'da 10 milyon üstünde. Oysa, başta gelen özgürlük insanların yarın korkusundan, yoksulluktan, işsizlikten, sömürüden kurtulmasıdır. İnsan onuruna yaraşır bir yaşam düzeyine ulaşmaktır. Sosyalist ülkeler bu bakımdan insan haklarını en geniş ölçüde uygulayan ve bu hakların sürekli gelişme ve genişlemesini sağlamaktadırlar. Öte yandan kapitalist ülkelerde işsizliğin, enflasyonun gittikçe artan bir ölçüde emekçi yığınlarını sarması, insan haklarının, demokratik özgürlüklerin sürekli olarak içeriğini kaybetmesi ve anlamsız hale gelmesiyle sonuçlanıyor. Burjuvazi bu yıkımını halk yığınlarından gizlemek için parlamentarizmi «Hayd Park demokrasisini» demokratik düzen olarak kamuoyuna kabul ettirmek çabasıdadır. Oysa işsiz, yarın güvenliğinden yoksun bir emekçinin söz özgürlüğünün anlamı olur mu?

Kapitalist ülkelerde burjuvazinin sosyalizme karşı yürütülen sınıf savaşında özgürlük konusunu gittikçe artan bir ideolojik silâh olarak kullanma eğilimi geliştiriliyor. Bu ideolojik silâhın en sivri uçlarından biri de anti-sovyetizmdir. Burjuvazi, Sovyetler Birliğini kötülemek amacıyla Nobel Armağanı Kurumu'nu bile Sovyetler Birliğine karşı, NATO'nun, CIA'nın bir şubesi durumuna getirdi. Soljenitsin gibi din mistisizmine saplanmış, Sa-

harov gibi Şili'deki faşist terörü öven, Amerikan emperyalizminin değirmenine su taşıyan, barışı, yumuşamayı baltalamak için emperyalizmin en azılı ideologlarıyla bütünleşen kişileri Nobel «ödü»ü ile mükâfatlandırıyor. Sovyetler Birliği'nde adi suçluların terbiyesi, meslek ve kültür sahibi olmaları için açılmış olan çalıştırma merkezlerini «toplama kampları» gibi gösterme çabaları burjuvazinin sosyalizme, sosyalist ülkelere karşı yürüttüğü sınıf savaşında moral düşüklüğünün gittikçe derinleştiğini gösteren delillerdir.

Burjuvazinin işçi sınıfına, dünya sosyalist sistemine karşı yürüttüğü sınıf savaşında bu tutumu Komintern'in 7. Kongresinde anti-sovyetizmi, anti-komünizmi yenmek üzere ileri sürülen fikirlerin bugün hâlâ canlı olduğunu gösteriyor. Faşizm burjuvazinin halk yığınlarına karşı sömürüyü kanlı yöntemlerle yürütmeye koyulmasıdır. Sömürü pekleştikçe, işçi sınıfının, emekçi yığınlarının bilinçlerinin arttığı görüşü doğrudur. Ne varki, bunun görüntüleri, koşullara göre değişir. Faşizmin egemen olduğu yerlerde komünist partilerinin tecrübeli, bilgili kadrolarını kırdığı, işçi sınıfının burjuvaziye karşı sınıf savaşımını durdurmak istediği ve bu şartlarda sınıf savaşımının güçleştiği görüşü doğrudur. Fakat bir yandan da bilmek gerek ki, faşizmin kanlı görüntüsü, demokratik haklardan yana ve kanlı teröre karşı olan herkesi ve bütün akımları biraraya getirmek için açık ve çıplak bir hedef olduğu da doğrudur. Nazilerin işgal ettikleri Avrupa ülkelerinde anti-faşist, anti-emperyalist mücadeleden sosyalist dünya sistemi doğdu. Bu oluşumda Sovyetler Birliğinin kurtarıcılığı başta gelen bir rol oynadı. Fakat Nazi işgali, bu gelişmeyi hızlandırdı. Alman topraklarında ilk işçiköylü devleti, Alman Demokratik Cumhuriyeti yine bu koşullarda doğdu. Fransa, İtalya gibi ülkelerde ise, komünist partilerinin gücü nazi işgaline veya faşist yönetime karşı savaşta olağanüstü bir gelişme gösterdi.

Bu durumda bir soru beliriyor: Harplerin sosyalizmin gelişmesinde, komünist partilerin güçlenmesinde olumlu etkileri olur mu? Hayır. Dünya sosyalist sisteminin barış içinde kapitalizme üstün olan gelişme gücü vardır. Harp, sosyalizmin özüne ters düşen, insanlıkdışı bir olaydır. Harp, emperyalizmin, faşizmin, kapitalist düzenin özünde vardır. Komünistlerin ödevi harbe ve harp kışkırtıcılarına karşı sürekli ve yorulmadan savaşmaktır.

Bu sorun 2. Enternasyonalin Stuttgart'ta yapılan 7. Kongresinde (1907, 18–14 Ağustos) enine boyuna ele alınmıştır. Bu kongreye, Rusya bolşevikleri adına katılan Lenin, Almanya temsilcilerinden Roza Lüksenburg'la birlikte, burjuvazinin başlattığı harpleri sınıf savaşına dönüştürmek konunsu üzerinde durmuştur. Lenin'le Roza Lüksenburg'un Kongreye sundukları ortak öneride bu konuda şöyle deniyordu: «Sosyal demokrasinin ödevi, yalnız her araçla, sınıf savaşımının en keskin şekliyle harbi önlemek veya onun en kısa zamanda bitmesi için savaşmak değil, harp patla-

yınca onun yarattığı bunalımdan, burjuvazinin devrilmesini hızlandırmak için yararlanmaktadır. Herşeye rağmen harp patladığı takdirde, işçi sınıfının ve onun parlamentodaki temsilcilerinin ödevi, harbin yarattığı ekonomik ve politik bunalımdan bütün güçleriyle yararlanmak, halk yığınlarını harekete geçirmek ve kapitalist hakimiyetin yıkılmasını hızlandırmaktır.»

Lenin ve Roza Lüksemburg'un bu tezi, 1910 Kopenhag Uluslararası Kongre'de doğrulandı ve 1912'de Bâle Kongresi kararına alındı.

1914'te ise, 2. Enternasyonal'in bütün kalburüstü partileri, Bolşevikler hariç, bu karara ihanet etti.

Komintern'in 7. Kongresinden bu yana 40 yıl geçti. Bu zaman içinde toplumsal yaşamda, işçi sınıfının yapısında önemli değişiklikler oldu. Üretim araçlarında da bilimsel-teknik yöntemler, modern teknoloji daha büyük bir rol oynamaya başladı. Kapitalizmin bunalımlarının derinleşme süreci hızlandı. Fakat işçi sınıfının, emekçi halkın sömürüsü ve bu sömürünün doğurduğu sorunlar esasta değişmedi. Bu bakımdan Komintern'in 7. Kongresinde sözkonusu olan işçi sınıfının birliği tüm demokratik güçlerin eylembirliği konusunda ileri sürülen fikirler bugün hâlâ canlılıklarını koruyorlar. Ne varki, faşizm Avrupa'da insanlığı tehdit eden bir sistem olarak yıkılmıştır. Ama faşist yöntemler ve yer yer faşist darbe tehlikeleri ortadan kalkmış değildir. Her ülkenin şartlarına göre, emperyalizme, sömürüye, faşizme karşı bütün devrimci güçlerin eylembirliği bugün gündemde yeri olan bir sorundur. Komünist partilerinin, sosyalist ve sosyal demokrat partilerle bu konularda eylembirliğine girişmeleri bazı memleketlerde gerçekleşme yoluna girmiş, Türkiye gibi başka ülkelerde ise ulaşılması gereken bir hedef durumunda kalmıştır.

Cephe sorununun uygulanması Fransa, İtalya, İspanya ve Portekiz gibi ülkelerde çözüm bekliyen yeni yeni sorunlar yaratmaktadır. Bunların başında komünistlerin ve küçük burjuva sosyalistleriyle diyaloglarında bazı hedefler etrafında cepheleşmelerinde sınıf savaşının biçim değiştirerek devamı ve politik «Osmose»un daha genişliyerek etkisini artırmasıdır. «Demokratik Sosyalizm» gibi deyimlerin bazı Avrupa kapitalist ülkelerindeki sol akımlarda geniş ölçüde kullanılmaya başlanması, sosyalizmin demokratik olan, olmayan gibi tamamen yanlış bir anlamın yerleşmeye başlaması burjuva çevreleriyle, büyük tekellerin iktidarları tarafından barış içinde yanyana yaşama politikasını, ideolojik detanta, yani sınıf barışına dönüştürmek istiyen girişimlerin artması üzerinde durulacak konulardır. Demokrasi sosyalizmin özündedir. Marksizme, Leninizme dayanan sosyalist düzen toplumların bugüne kadar ulaştığı en yüksek demokratik düzeydir. «Demokratik sosyalizm» gibi sloganlar sınıf savaşını yumuşatmak, sınıflar arasında işbirliğine dönüştürmek, yani büyük burjuvazinin egemenliğini ayakta tutmaktan başka bir anlam taşımaz. Komünist partileri burjuvazinin bu tuzağına düşemez. Küçük burjuva sosyalist ve sos-

yal akımlarıyla barış, demokratik haklar ve faşizme karşı ittifaklar, diyaloglar kurulur, ama bu süreç içinde işçi sınıfının ideolojisinin sağlam biçimde korunması ve günün koşullarına uyularak geliştirilmesi, Marksizmin-Leninizmin zenginleştirilmesi sınıf savaşında üstün gelmenin kaçınılmaz koşullarıdır.

İspanya Komünist Partisi Genel Sekreteri Santiago Karrillo İtalyan «La Stanpa» dergisine verdiği bir demeçte, Güney Avrupada komünistlerin, sosyalistlerin, katoliklerin ortaklaşa hükümeti ele alma olanaklarından, Avrupada ayrı bir blok yaratmaktan söz ettikten sonra, «eski enternasyonalizm, tarihsel bir kalıttır, kaybolup gitmeye mahkumdur» diyor. («Le Monde» 17 Aralık 1975.)

Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi organı «L'Humanité» gazetesi parti adına yayınladığı bir yorumda Karrillo'nun bu çıkışına karşı cephe aldı. Kapitalist Avrupa'da yeni bir blokun kurulmasıyla Fransız halkının egemenlik haklarının azalacağını belirtti. Ayrıca, enternasyonalizmi «kaybolmaya mahkûm bir kalıntı» diye adlandıran Karrillo'nun bu sözlerini de şiddetle yeren «L'Humanité» gazetesi, tamamen tersine, enternasyonalizmi daha da güçlendirmek gerektiğini belirtti. («L'Humanité» 17 Aralık 1975.)

Batı Avrupa kapitalist ülkelerinin bazı işçi çevrelerinde sosyalist devrimin ancak istisnasız bütün insanların özgürlük ve demokratik haklarının sürekli geliştirilmesi ve genişletilmesi süreci içinde gerçekleşeceğini ileri sürmektedirler. Bu tutumda da bir sosyal demokrat etkinin belirdiğini söylemek gerekir. Çünkü sosyal demokrasi için önemli olan sınıfsal çatışma ve burjuvazinin sömürücü niteliği değil, toplum içinde üretim araçlarını elinden tutan egemen zümreyle sömürülen işçi sınıfının, emekçi yığınlarının sınıf barışı ve «eşit»liğidir.

İşçi sınıfının iktidarının sosyalist devrimin emekçi yığınlarına daha geniş ölçüde özgürlük ve demokratik haklar sağlama süreci içinde gelişeceği ve yerleşeceğinden şüphe yoktur. İş, ekmek, özgürlük, emekçi yığınlarının kültürel düzeyinin yükselmesi, yarın güvensizliğinin kalkması, özgürlüğün gelişeceği temel dayanaklardır. Ama egemenliğine son verilen büyük sermayecilerin, tekellilerin ve bunlara bağlı sömürücü zümrelerin iktidarı ve hegemonyayı kendi arzularıyla teslim edeceği veya iktidar ve hegemonya ellerinden alındığı takdirde, bunların, karşı saldırılara geçip kaybettiklerini tekrar elde etmeye kalkışmayacakları düşünülebilir mi? Bunu düşünmek sınıf savaşını, yani kapitalist toplumdaki gerçek durumu inkâr etmek ve oportünizmin çamuruna batmak, işçi sınıfının iktidarını imkânsız kılmak anlamına gelir. Bundan ötürü sosyalist devrimde söz konusu olan emekçi yığınlarının özgürlüğünün, devlet ve hükümet organlarını yakından kontrol edecek kadar artırılması, şahsi veya zümresel diktatörlüklerin kurulmasının engellenmesi, ama işçi sınıfının kazanımlarının da korunması,

egemen zümrelerin provokasyon ve saldırılarının önlenmesi sosyalist devrimi başarmanın, işçi sınıfının, emekçi yığınlarının egemenliğini sağlamanın en emin yoludur.

Yine Batı Avrupa kapitalist ülkelerinde işçi sınıfının bazı politik çevreleri, küçük burjuva sosyalistleri, sosyal demokratlar ve dini çevrelerle parlamenter yollarla ve ortaklaşa hükümete girmeyi plânlaştırıyorlar. Bugüne kadar parlamenter yollarla işçi sınıfının iktidara geldiği, egemenliğe yerleştiği ve orada kaldığı görülmemiştir. Komünist partilerinin bazı kapitalist ülkelerde sosyalistler ve sosyal demokratlarla hükümet ortaklıkları kurdukları görülmüştür. İspanya'da, İtalya'da, Fransa'da, Şili'de, Suriye ve Irak'ta olduğu gibi. Bu ülkelerin bazılarında bu ortaklıklar kanlı faşist darbeleri engelliyememiştir. Bazılarında anti-emperyalist ve sosyal ilerleme yönünde bazı ileri adımlar sağlanmıştır. Fakat hiç birinde kapitalizmden sosyalizme geçiş sağlanamamıştır. Fransa ve İtalya gibi ülkelerde ise, komünistlerin hükümete katılmalarına kısa bir zaman sonra son verilmiştir. Kapitalizmin bunalımlarının derinleştiği, halk yığınlarının işçi sınıfının direnişlerinin kapitalizme karşı sertleştiği bu aşamada komünist partilerinin, küçük burjuva sosyalistleri ve sosyal demokratlarıyla hükümeti ele almaları, onları, burjuvazinin bunalımlarını yüklenmek ve kapitalizmin işlerini çekip çeviren durumuna düşürmez mi? Komünistlerin iktidarı küçük burjuva partileriyle paylaşmaları, ancak işçi sınıfının ilerdeki iktidar ve egemenliğini hazırlaması şartıyla kabul edilebilir. Fransa ve İtalya gibi ülkelerde komünist partileri yerel iktidarın önemli bir kısmını elde etmişlerdir. Belediyelerin çoğu onların elindedir. Emekçi yığınları komünistlerin bu yerel iktidarından son derece hoşnuttur. Fakat buralarda bile büyük sermayenin, tekellerin egemenliğine son verilmiş değildir. Ayrıca yerel iktidarla ülkenin merkez yönetimini elde etmenin arasında farklar büyüktür. Fakat hükümeti elde etmekle de iş bitmiyor. Devrimci dönüşümleri başarmak için egemenliği büyük sermayenin, büyük çiftlik beylerinin, uluslararası tekellerin, militaristlerin elinden almak, işçi sınıfının egemenliğini kurmak şarttır. Egemenliğe yerleşmeden iktidarı almak bile köksüz bir ağaç durumuna gelmekten farksızdır. Hükümeti elde etmek, egemenliğe yerleşmenin yollarından biridir. Fakat egemenliğin kendisi değildir.

Kapitalist ülkelerde iktidar ve egemenlik sorunlarını ele alırken, emperyalizmin varlığını, onun kendisine müttefik olan sınıf ve zümrelerin iktidarı ve egemenliği kaybetmemeleri için elinden geleni yapacağını da unutmamak gerek.

Burjuvazinin sınıf savaşında stratejik hedefi, işçi sınıfının ve onun öncü politik ve sendikal örgütlerini parlamentarizme, daha geniş anlamıyla, burjuvazinin toplum düzenine entegre etmek, sınıf barışını bu gibi dolaylı bir yoldan elde ederek hegemonyasını sürdürmektir. İşçi sınıfının birliğini komünist partilerle, sosyal demokrat ve küçük burjuva sosyalizmine

“bağlı partilerin birliği halinde görenler, burjuvazinin bu stratejik manevrasına kapılanlardır. Sosyal demokrat ideoloji bir burjuva ideolojisi olarak işçi sınıfına yabancıdır. Sözkonusu olan bundan önce de defalarca belirttiğimiz gibi, işçi sınıfının sayısal birliği değil, söz konusu olan işçi sınıfının kendi öz ideolojisi Marksizm-Leninizm temelinde öncü kolunun birliği ve bu öncü kolunun emekçi yığınlarını sınıf savaşında birleştirmesidir.

Komintern’in işçi hareketinin birliğini, Marksizm-Leninizmi canlı bir şekilde uygulama, faşizme ve harbe karşı geniş emekçi yığınlarını bütün anti-faşistleri bir araya toplama fikirleri geniş ölçüde Türkiye’ye de yansımıştır. Çünkü TKP 1920’de kuruluşundan hemen sonra Komintern’e üye olmuştur. TKP’nin militan kadrolarını proletarya enternasyonalizmiyle eğitmesinde, onlara yüksek bir sınıf bilinci vermekte Komintern’in öğretileri büyük bir rol oynamıştır. TKP, likidatörlere, oportünistlere, işçi sınıfının gizli-açık düşmanlarına karşı savaşında ve en zor terör ve illegal şartlarda dünya komünist ve işçi hareketiyle bağlanması, kardeş partilerin dayanışmasını sağlaması Komintern’in dünya komünist hareketinde terbiye ettiği kadrolar ve bıraktığı zengin enternasyonalist gelenekler sayesinde olmuştur.

TKP’de bugün de bu gelenekler canlıdır. Parti, enternasyonal ilişkilerde bunlardan esinlendiği gibi, işçi sınıfının ve emekçi halkımızın kurtuluş savaşını örgütlemeye de bu zengin geleneklere dayanmaktadır.

Emperyalizme, faşizme karşı günümüzdeki savaşıma, Komintern’in yöneticilerinden Georgi Dimitrov’un teorik çalışmaları ve pratik uygulamaları hâlâ ışık tutmaktadır. Marksist olmayan legal sosyalist akımlara karşı tutumda da bu düşün geçerlidir.

Bugün Türkiye’de yalnız burjuvaziye açık işçi sınıfına kapalı bir burjuva parlamentarizmi uygulanmaktadır. Sağcı parlamenter düzende faşist yöntemlere, kanlı saldırılara, egemen çevreler ve hükümet tarafından geniş bir yer veriliyor.

Bu koşullarda legal sosyalist partilerin sayısı 5’tir. Yani Komünist Partisi’ni yasaklayan gerici burjuvazi, egemenliğinin süsü olarak küçük, yığınlarla hemen hemen ilişkisi olmayan, işçi sınıfını örgütleyemiyen, fakat sosyalist edebiyatla geçinen partilerin varlığına tahammül ediyor ve hatta onların elden geldiği kadar çoğalmasını elaltından kışkırtıyor.

TKP, işçi sınıfının birliğini sağlamayı kendisine başta gelen bir ilke olarak kabul etmiştir. Çünkü devrimin temel dayanağı bu birliktir. Ayrıca emperyalizme ve büyük burjuvazinin egemenliğine karşı bütün ulusal güçlerin eylembirliğini gerçekleştirmeyi, sosyalizme varmak için geçilecek yolda bir aşama olan ileri demokrasi düzeninin zorunlu bir temeli olarak kabul eder. Bu bakımdan sosyalist akımın birlik ve bütünlüğünden yana-

dir. Ama legal sosyalist akımın bugün bölük pörçük bir durumda olduğu da bir gerçektir. Legal sosyalist akımda iyi niyetli, sosyalizme içtenlikle bağlı yönetici ve militanların da bulunduğu inkâr edilemez. TKP, bunlarla eşitlik şartlarında dialoglar kurmanın zorunluluğuna inanmıştır. Bundan ötürü legal sosyalist akımda olup bitenleri, gelişme ve gerilemeleri yakından bilmemiz gerekiyor. TİP Genel Başkanı sayın Boran Tüm İktisatçılar Birliği lokalinde verdiği bir konferansta, önümüzde duran devrim aşamasının sosyalist devrim olduğu noktasında yine ısrarla durdu. TİP'i işçi sınıfının tek partisi olarak görmek istedi.

Marksizm-Leninizm, işçi sınıfı dışında kimsenin, hiçbir akımın tekelinde olmadığı gibi, işçi sınıfı da kimsenin tekelinde değildir. İşçi sınıfının ve davasının sahibi de onu ve davasını Bilimsel Sosyalizm temelinde benimseyenler ve bizzat işçi sınıfının kendisidir. Bir akımın işçi sınıfının partisi olabilmesi için, onu iktidara ve egemenliğe yöneltecek bir program ve politikayı uygulaması şarttır. Ancak bu gibi akım işçi sınıfının hareketine sahip çıkabilir. Marksizm-Leninizm, yani işçi sınıfının savaş teorisi ve ideolojisi herkese açıktır. Ne varki, Marksist-Leninist olmak, Marks'ın, Engels'in, Lenin'in fikirlerini papağan gibi tekrarlamak değil, onların düşüncesini, yöntemlerini zamanımızın ve ülkemizin somut şartlarına göre canlı ve yaratıcı bir şekilde uygulamak, işçi sınıfına, emekçi halka devrimin ve kurtuluşun yollarını göstermek ve açmaktır. Bilimsel Sosyalizm ışığında bugün memleketin içinde bulunduğu düzeye baktığımızda önümüzde duran aşamanın doğrudan doğruya sosyalist aşama olmadığı derhal görülür.

Türkiye, emperyalizmin ve büyük burjuvazinin hegemonyasında ekonomik gelişmesi bu güçlerin plân ve çıkarlarına göre ayarlanmış, gerçek demokratik devrimlerin önemli ölçüde uygulanması engellenmiş olan, işsizlik, yoksulluk sürecinin arttığı, enflasyonun gittikçe kabardığı bir ülkedir. Faşist yöntemler hükümet tarafından gençliğe ve işçi sınıfına karşı memleket ölçüsünde uygulanıyor. Hükümet, orduyu bir daha halkın üzerine sürme olanaklarını aradığı gibi, bir yandan da parlamentodaki çoğunluğuna dayanarak işçi sınıfına ve halkın elde kalmış demokratik haklarına karşı «sükûn» kanun tasarıları hazırlıyor. Fakat işçi sınıfı, Türk-İş'in başını tutan birkaç sarı sendikacı hariç bütün sendikalar, emekçi yığınlarının demokratik haklarını savunmak için harekete geçmişlerdir. 20'den fazla sendika SSK'daki işçilerin direnişini benimsediğini ve onlarla dayanışma halinde olduğunu ilân etmiştir. CHP yöneticileri, Senato'daki Millî Birlik Grubu durumun gittikçe gerginleştiğini, çok tehlikeli bir aşamaya ulaştığını belirtmekte, bu hükümetin mutlaka değiştirilmesini istemektedirler. Bilindiği gibi, TKP, Demirel hükümetinin kurulduğu günlerde, onun memlekete yoksulluktan, işsizlikten, pahalılıktan, enflasyondan, bunalımlardan, kanlı bir terörden başka birşey getirmeyeceğini, devrilmesi gerektiğini, yerine de işçi sınıfının da katılacağı ve bütün demokratik güçlerden kurulu bir hükümetin işbaşına getirilmesi gerektiğini belirtmişti. Önümüzdeki ilk

aşamanın başta gelen hedefleri sosyalizme yol açan demokratik reformları, devrimleri başarmaktır. Bugün içinde bulunduğumuz bunalımlara, faşist saldırılara başka türlü son verilemez. Toplumun sosyalizme yönelik demokratik bir düzene geçmesi başka türlü sağlanamaz. Bu somut hedefleri çiğneyerek, onların üstünden atlayarak, bugünkü aşamada «sosyalist devrim» gibi soyut hedeflere yönelme çabası, yığınları demobilize etmekten, onları uyuşturmaktan, yani burjuvazinin stratejisine uymaktan başka bir sonuç vermez.

TİP yöneticilerine yakınlığıyla tanınan «Yürüyüş» dergisinde çıkan bir yazıda, Türk Ceza Kanunu'ndaki 141 ve 142. maddeler kaldırılmadan da, bilimsel sosyalizme dayanan legal bir partinin kurulabileceği iddia edilmektedir. Bu iddiayı TİP Genel Başkanı Boran'ın önümüzdeki aşamanın sosyalist devrim aşaması olduğu saptamasıyla birleştirdik mi, çok sert bir çelişki belirliyor. Çünkü 141 ve 142. maddeleri sosyalist gelişmeye engel saymayan anlayışla, sosyalist devrim, işçi sınıfının egemenlik ve diktatorası fikri birbiriyle bağdaşmaz. Ama bu çelişki gerçek sosyalist bir devrim gözönünde tutulduğu zaman sözkonusudur. Sayın Boran sosyalist devrim derken neyi kastediyor? Bu açık değildir. İşçi sınıfının egemenliğini, proletarya diktatorasını gözönünde mi tutuyor, Aybar'ın «güleryüzlü» sosyalizmini mi? Yoksa Avrupa kapitalist ülkelerinde Marksist' olmayan sosyalistlerin ileri sürdüğü «demokratik» sosyalizmi mi? Ayrıca, sosyalist devrim nasıl başarılabılır? Seçimlerle, parlamenter yollarla mı, burjuvazinin şiddetine karşı devrimci şiddeti kullanarak mı? Burada açık olan bir şey varsa, «güleryüzlü» veya «demokratik» sosyalizm laflarını ortaya atanların, sosyalizmin demokratik özünü inkâr ettikleri, küçük burjuva oportünizmine kapıldıklarıdır. Bir de «Yürüyüş» dergisi sorumlularının 141 ve 142. maddeler gibi Komünist Partisini yasaklamakla kalmayan, bütün ilerici, devrimci, demokratik fikirleri kanlı faşist baskıların kapsamına alan, faşist İtalya'dan aktarılan hükümleri kabullenmeleridir.

İşçi sınıfı başta olmak üzere Türkiye'de bütün demokratik güçler kanunlarımızdan faşist ve anti-demokratik madde ve hükümlerin, en başta 141 ve 142. maddelerin kaldırılması için yıllardan beri mücadele etmektedirler. TKP, bu maddelerin Ceza Kanunu'na alındığı 1936 yılından beri bunların büyük sermayenin, toprak beylerinin ve bürokrasinin diktatorasını, egemenliğini halka, yığınlara dayatmak için getirildiğini belirtmiş ve daha o zaman bunlara karşı savaş bayrağını açmıştı. Bugün ulusal burjuvazinin ilerici kolunun da, geniş emekçi yığınlarının da işçi sınıfının sendikalarıyla birlikte bu faşist maddelere karşı savaştıkları bir gerçektir. Bu durumda «Yürüyüş» dergisi gibi bu maddelerin varlığını kabullenir bir tavır takınmak, işçi sınıfının, emekçi halkın, TKP'nin elbirliğiyle yürüttüğü anti-faşist, anti-emperyalist savaşımını arkadan vurmak, aşırı gerici, faşist politikacıların, büyük burjuvazinin değirmenine su akıtmaktan başka bir anlama gelmez. TKP'nin legale çıkmasından korkanlar, TKP legale

çıktığı takdirde bulanık suda balık avlamak olanaklarını büyük ölçüde yitireceklerini anlayanlar sosyalist maskesi ardında faşist yöntemlere sarılmaktadırlar. İşçi sınıfı bu ihaneti işliyenleri görüyor. Legal sosyalist akımın legalcileri, yalnız komünistleri polise ihbar eden tutumlarıyla yetinmiyorlar, TKP'ye, işçi sınıfına ve genellikle halkımızın kurtuluş hareketine karşı burjuvazinin en gerici kolu ile bütünleşiyorlar. TIP ve öteki legal sosyalist partilerdeki gerçek sosyalistlerin bu ihaneti nefretle karşıladıklarına şüphe etmemek gerek. Gerçek sosyalistlerin bu ihanete karşı TKP'nin devrimci bir platformda eylembirliğine gitme teklifinin devrimci kıymetini daha iyi ölçtüklerine de şüphe etmemek gerek.

Bu gelişmeye paralel olarak «Halkın Sesi» dergisi etrafında toplanan Maocular, Türkiye Komünist Partisi'nin kurucusu Mustafa Suphi'yi dünya komünist ve işçi hareketine ve en başta Sovyetler Birliğine karşı çıkarmaya, onun bıraktığı zengin teorik ve ideolojik mirası Maoculuğun ihanet politikasına basamak haline getirmek istemektedirler. Maocuların tarihsel gerçekleri bile değiştirmekten çekinmeyecek moral bir düşüklük içinde olduklarını biliyoruz. Bundan ötürü Mustafa Suphi'nin büyük hatırasını lekelemeye kalkıştıklarına şaşmıyoruz. Ancak bu konuda şunu hatırlatmak gerek: TKP'yi Komintern'e üye kaydeden onun kurucusu ve ilk başkanı Mustafa Suphi'dir. TKP'nin kurucusu, Sovyetler Birliği ile içten bir dostlukla bağlanmış, anti-sovyetizmle savaşmayı her zaman hem yurtseverlik, hem de enternasyonalist bir ödev saymıştı.

## **Komünist Enternasyonal (KOMİTERN) hakkında kısa bilgiler**

● Komintern'in Birinci (Kurucu) Kongresi 2–6 Mart 1919'da Moskova'da yapıldı. 21 ülkeden 35 parti ve grubu temsilen 52 delege katıldı. Komintern'in kuruluş amacına, program ve savaş platformuna ilişkin rapor V. İ. Lenin tarafından okundu.

● Komintern'in 2. Kongresi 19 Temmuz 1920'de Petrograt'ta (Lenin-grat'ta) çalışmalarına başladı, 23 Temmuzdan itibaren Kongre çalışmaları 17 Ağustos'a kadar Moskova'da sürdürüldü. 2. Kongreye 37 ülkeden 67 örgütü temsilen 217 delege katıldı. 67 örgütten 27'si Komünist Partiler'di.

Kongrede Lenin'in «Uluslararası durum ve Komintern'in ana ödevleri» konulu raporu tartışıldı. 2. Kongrede, Komintern'e üyeliğin «21 şartı» belirlenerek kabul edildi. Böylece Komintern'e oportünist, reformist ve diğer sapık akımların sızmasına engel olundu. Bu şartların en önemlileri şunlardır: Komintern'e üye olan partiler, devrim savaşının ve Marksizmin temel ilkesi olan proletarya diktatörlüğünü kabul ederler; reformist ve merkezçi (Santrist) unsurlarla tüm ilişkileri kesmek ve partiyi bunlardan temizlemek; legal ve illegal savaş yöntemlerini uyumlu bir şekilde uygulamak; demokratik santralizmi, partinin başlıca örgütlenme biçimi olarak kabul etmek; Proletarya enternasyonalizmine içtenlikle bağlı kalmak; işçi sınıfını ve yığınları kazanmak için sürekli savaşmak vb. . . .

Komintern'in bu üyelik şartlarını kabul etmeyen ve sosyal-demokrasinin merkezci, oportünist ideolojisinin etkisinden kurtulamayanlar Mart 1921'de Viyana'da toplanarak tarihe «iki buçuk Enternasyonal» adıyla geçen «Uluslararası İşçi Sosyalist Partileri Birliği»ni kurdular. Bunlar 1923'te Bern'de toplanan «Sosyalist Enternasyonal»e katıldılar.

Komintern'in 2. Kongresinin önemi üzerinde dururken Lenin şöyle di-yordu: «Komünistler önce kendi ilkelerini bütün dünyaya açıklamak zara-rundaydılar. Bu, Birinci Kongrede yapıldı. Bu ilk adımdı. İkinci adım ise, Komünist Enternasyonal'in biçimlenmesini tamamlamak, ona üyelik koşullarını, yani santrislerden, işçi hareketi içindeki burjuvazinin açık ve gizli ajanlarından kesinlikle ayrılma koşullarını belirlemek oldu. Bu da İkinci Kongrede yapıldı.» (Lenin, Tüm yapıtları, c. 44, s. 96.)

● Komintern'in 3. Kongresi 22 Haziran – 12 Temmuz 1921 tarihlerinde Moskova'da yapıldı. Kongreye 52 ülkeden 103 parti ve örgütü temsilen 605 delege katıldı. (Kongreye Türkiye Komünist Partisi de bir heyetle katıldı.)

Kongreye Lenin tarafından hazırlanan ve Komünist Partilerinin işçi yığınlarını daha geniş ölçüde kazanabilmesi yönünde yeni taktikleri içeren bir tasarı sunuldu. Almanya, Avusturya, İtalya ve Çekoslovakya Komünist Partileri heyetlerinin bazı üyeleri bu tasarımı «solcu» açıdan eleştirdiler ve Lenin'i «Kongrenin sağ kanadında yer almakla» suçladılar. Lenin'in «yığınları kazanmak için savaş» çizgisine karşı bu «solcular» «taarruz teorisi»ni ileri sürdüler.

V. İ. Lenin bu eleştirilere cevap olarak 1 Temmuzda tarihsel konuşmasını yaptı. Komintern'in taktiklerini savunan Lenin, komünistlerin yeni koşullar içinde, hızla değişen duruma göre savaş taktikleri uygulamak zorunda olduklarını belirterek şöyle diyordu: «Geçmişte doğru olan, fakat bugünün koşullarında gündemin dışında kalan sloganlara sarılmamak, Marksizmin genel durumlarını papağan gibi tekrarlamaktan kaçınarak meydana gelen somut durumu incelemek ve ona göre politik çizgi ve taktikler saptamak, işte devrimcilerin, komünistlerin ustalığı buradadır.»

Lenin, 1921 yılının ortalarında meydana gelen durumda burjuvaziye karşı «hemen taarruza geçilmesi» görüşünü savunanların, isteyerek ya da istemeyerek işçi sınıfını serüvenlere, Komünist Partilerini de yıkıma sürükleyebileceklerini belirtti. Lenin, kendisini böylesi bir serüvenciliğe kaptıran bir partinin, eninde sonunda yığınlardan kopmuş bir grupçuk, ordusu olmyan generaller durumuna düşeceğini önemle belirtti. Lenin «solcu»ların bu görüşünün bütün teorik tutarsızlığını ve politik zararını gözler önüne serdikten sonra komünist partilerinin hem santrizme ve sağcı oportünizme karşı, hem de «solculuğa» ve sekterliğe karşı amansız bir savaş yürütmelerini istedi. Lenin, komünist partilerinin işçi sınıfının öncüsü olma yolunda yürürlerken işçi sınıfının birliğini sağlamak, yığınları kendi ilkeleri etrafında toplamak için diğer politik akım ve partilerle gerektiğinde işbirliği yapma, bazı ödünler verme ustalığını da öğrenmeleri gerektiğini belirtti.

● Komintern'in 4. Kongresi 5 Kasım 1922'de Petrograt'ta (Leningrat'ta) toplandı ve 9 Kasım – 5 Aralık dönemindeki çalışmalarını Moskova'da sürdürdü. Kongreye 58 ülkeden 66 parti ve örgütü temsilen 408 delege katıldı.

Komintern'in 4. Kongresinde 3. Kongrede ele alınan bazı sorunların görüşülmesine devam edildi. Kongrede ayrıca Lenin tarafından hazırlanan ve Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 5. yıldönümüne hasredilen rapor okundu. Lenin bu raporunda, Oktobr Devrimi'nin tarihsel önemini belirtirken kardeş komünist partilerinin Bolşevik Partisi'nin zengin deneylerinden yapıcı bir biçimde yararlanmalarını önerdi.

Dördüncü Kongre, Macaristan ve İtalya'da faşist dikta rejimlerinin

kurulması üzerine, faşizme karşı savaş konularını da inceledi. Kongre, faşizme karşı en etkin savaşın, tüm ilerici ve demokratik güçleri tekcephede birleştirmekle yürütülebileceğini belirtti ve sendikal birliğin sağlanmasının büyük önemi üzerinde durdu. 1923 yılının başlarında kapitalizmin kısmen bir istikrar bulmasıyla paralel olarak, sosyal demokrasinin ve reformist sendikaların sağcı liderleri de aktifleştirdi. Bunlar işçi sınıfına bir yandan burjuva ideologlarının uydurduğu «sınıfsal işbirliği» gibi teorileri aşılamaya çalışırken, bir yandan da burjuvaziyle açık işbirliğine gittiler. Bazı komünist partilerinde sağcı oportünistlerle, solcu sekterler, Troçkistler başkaldırmaya başladılar.

1924 yılının Ocak ayında Lenin hayata gözlerini kapadı. Bu, dünya komünist hareketi için büyük bir kayıptı. Lenin'in ölümünden sonra Troçki ve taraftarları Lenin'in devrim teorisine ve Komintern'in Leninci taktiklerine açıkça karşı çıkarak Bolşevik Partisi'ni ve Kominterni «dünya devrimi» tezi altında serüvenciliğe sürüklemeye çalıştılar. Troçkizme karşı amansız bir savaş açıldı. Bolşevik Partisi'nin Sovyetler Birliğinde sosyalizmi kurma yönünde Leninci çizgiyi başarıyla savunmuş olması, Troçkizmi yenmesi, dünya komünist hareketinin ve Komintern'in büyük bir başarı oldu.

● Komintern'in 5. Kongresi 17 Haziran – 8 Temmuz 1924'te Moskova'da yapıldı. Kongreye 49 komünist partisinden, 1 devrimci halk partisinden ve 10 uluslararası örgütten 504 delege katıldı. Komintern'in bu kongresi tarihe Bolşevik Partisini ve Leninci ilkeleri savunma kongresi olarak geçti. Kongrece kabul edilen ana belgede, Leninci partinin özellikleri şöyle sıralanıyordu: Yığınlar arasında sıkı bağlar kurmak, partiyi yığın örgütü haline getirmek; her türlü dogmatizmi ve sekterliği ortadan kaldıracak esnek bir taktik uygulamak; Marksizmin devrimci ilkelerine sıkı sıkıya bağlı kalmak; demokratik santralizm ilkelerini titizlikle uygulamak . . .

Ancak 5. Kongre kararları arasında, işçi sınıfının birliği ve geniş cephe konusunda komünist partilerinin diğer parti ve örgütlerle işbirliği yapmasını sınırlayan bazı durumlar da yer alıyordu. Bu ise, komünist partilerinin diğer parti ve örgütlerle üst düzeyde görüşmeler yapmasına engel oluyordu.

Beşinci Kongre tezlerinden bir başkasında ise, sosyal-demokrasıyla faşizm arasında ayırım yapılmıyordu. Bu da ileride faşizme karşı geniş işbirliği yapılmasını zorlaştırdı. Bu hatalar Komintern'in İcra Kurulu Plenumunda alınan yeni kararla giderildi ve sekterliğe karşı savaş açıldı. Aynı zamanda Komintern, komünist hareketi için büyük bir tehlike haline gelen Troçkizme karşı savaşmayı da başlıca görev olarak belirledi ve Troçkizmi karşı-devrimci bir akım olarak niteledi.

● Komintern'in 6. Kongresi 17 Temmuz – 1 Eylül 1928'de Moskova'da

yapıldı. Kongreye 57 ülkeden 65 parti (bunlardan 50'si komünist partisiydi) ve örgütü temsilen 515 delege katıldı. Kongre, kapitalizmin yeni bir bunalım dönemine girdiği, sınıf savaşlarının ve ulusal kurtuluş hareketlerinin keskinleştiği bir sırada toplandı. Kongre, 9. Plenumca onaylanan taktik çizgiyi benimsedi. Buna göre, komünist partilerinin, kapitalist ülkelerde meydana gelebilecek derin sosyal-politik bunalım karşısında hazırlıklı olmaları gerekiyordu. Ancak kongre, bu bunalımı proletarya devrimi açısından değerlendiriyor, faşizm tehlikesini küçümsüyordu. Oysa, en gerici çevreler faşizmi yerleştirmek için bu derin bunalımdan yararlanmayı tasarlıyorlardı. 1933 yılında Almanyada faşizmin iktidarı ele geçirmesi, dünya komünist ve işçi hareketi için ciddi bir ders oldu. Faşizm, Avrupada artık reel bir tehlike olarak kendini göstermişti. Komintern'in ve bütün komünist partilerinin önünde faşizme karşı savaş birincil ödev olarak duruyordu. Ancak tüm anti-faşist güçleri bir tek cepheye birleştirmeyi amaçlayan yeni dönemin koşullarına göre savaş biçim ve yöntemlerini belirleyen taktik çizgiler hazırlanmış değildi. Komintern'in önünde böylesi önemli bir ödev duruyordu. Bu ödevi Komintern'in tarihsel 7. Kongresi yerine getirdi.

● Komintern'in 7. Kongresi 25 Temmuz – 20 Ağustos 1935'te Moskova'da yapıldı. Kongrenin toplandığı sıralarda Komintern'e bağlı 76 komünist parti ve örgüt vardı. Bunlardan 19'u Komintern'e sempatizan örgütlerdi. Bu parti ve örgütlere üye olan komünistlerin sayısı 3 milyon 141 bindi. Kapitalist ülkelerdeki komünistlerin sayısı 785 bin civarındaydı. Komünist partilerde sadece 26'sı legal çalışma olanaklarına sahipti. 50 parti illegal çalışmak zorunda bırakılmıştı ve komünistlere karşı sert bir terör uygulanıyordu.

7. Kongrenin çalışmalarına 65 parti ve uluslararası örgütü temsilen 513 delege katıldı. Kongrenin fahri başkanlığına o zamanlar faşist Almanya zindanlarında bulunan E. Telman seçildi. Kongre şu sorunları görüştü: 1. Komünist Enternasyonal İcra Kurulu'nun faaliyet raporu (hazırlayan V. Pieck); 2. Uluslararası Denetim Komisyonunun faaliyet raporu (hazırlayan Z. Angaretis); 3. Faşizmin yayılması ve faşizme karşı işçi sınıfının birliğini sağlama savaşında Komintern'in ödevleri (hazırlayan Georgi Dimitrov); 4. Emperyalistlerin harp hazırlığı ve Komintern'in ödevleri (hazırlayan P. Toliyatti); 5. Sovyetler Birliğinde sosyalizm kuruculuğunun sonuçları (hazırlayan D. Z. Manuilski); 6. Yönetim organlarının seçimi.

7. Kongrenin tarihsel önemi herşeyden önce komünist partilerinin faşizme ve yeni bir dünya harbi tehlikesine karşı savaşta uygulayacakları yeni bir strateji ve taktik çizgisini belirlemesinden ileri gelmektedir. Kongre, iktidarda bulunan faşizmin sınıfsal niteliğini şöyle formüle etmiştir: «Faşizm, finans kapitalin en gerici, en şövenist, en emperyalist çevrelerin açık terörcü diktatörlüğüdür.» Kongre, faşizmin iktidara gelmesini, burjuva hü-

kümetlerinin geleneksel değişmesi değil, burjuvazinin sınıfsal egemenlik biçimi, parlâmenter demokrasi yerine en gerici, açık terörcü diktatörlük biçiminin getirilmesi olarak tanımlamıştır. Kongre, faşizme karşı geniş bir halk cephesinin kurulması prensiplerini belirlemiştir. Georgi Dimitrov'un «Faşizmin yayılması ve faşizme karşı işçi sınıfının birliğini sağlama savaşında Komintern'in ödevleri» başlıklı raporunda bu konu enine boyuna işlendi. Kongrenin bu konuda aldığı kararlardan birinde, işçi sınıfının birleşik cephe temeli üzerinde tüm halk katmanlarının; geniş köylü emekcilerinin, şehir küçük burjuva yığınlarının, aydınlar ve diğer ara tabakaların faşizme karşı savaşta birliğinin sağlanmasının zorunluğu belirtildi.

7. Kongrede ele alınan başlıca sorunlardan biri de ulusal kurtuluş hareketleriydi. Kongre şu şiarı ileri sürdü: Ulusal ve sosyal kurtuluşları için savaşan sömürge ve bağımlı ülkelerin halkları tüm ulusal güçlerin anti-emperyalist cephede birleşmesi için savaşmalıdırlar.

7. Kongreden sonra Fransa, İspanya, Bulgaristan, Çin ve diğer komünist partileri, Kongre kararları ruhunda hareket ederek, faşizme karşı savaş biçim ve yöntemlerini daha da zenginleştirdiler. Bu ülkelerde komünist partilerinin sürekli savaşı sonucunda Halk Cephelei kuruldu. Komintern yöneticileri Sosyalist Enternasyonal yöneticilerine faşizme karşı savaşta işbirliği yapılması önerisinde bulundular. Komintern İcra Kurulu temsilcilerinden Kaşen ve Torez Sosyalist Enternasyonalin bazı yöneticileriyle Brüksel ve Paris'te görüşmeler yaptılar. Ancak Sosyalist Enternasyonal'in sağcı sosyal-demokrat yöneticilerinin tutumu yüzünden bu görüşmeler olumlu sonuç vermedi. Sosyalist Enternasyonal'in sosyalist partilerinin tutumu faşizmin sürekli tırmandığı ve yeni bir harp tehlikesinin devamlı olarak arttığı ortamda uluslararası işçi hareketinde birliğin sağlanmasını engelledi.

Sovyetler Birliği Komünist Partisinin ve Sovyet halkının faşizme karşı savaşta gösterdiği kahramanlık, Polonya, Yugoslavya, Fransa, İtalya, Çekoslovakya, Bulgaristan, Macaristan, Moğolistan, Arnavutluk, Yunanistan, Romanya, Norveç, Belçika, Danimarka, Hollanda, Lüksemburg, Çin, Kore, Viyetnam komünistlerinin yiğit anti-faşist savaşları, İspanyol, Alman, Finlandiya ve Japonya anti-faşistlerinin kahramanlık dolu direnişi, uluslararası komünist hareketinin savaş biçimlerini zenginleştirmiş, harp sonrası gelişmeyi büyük ölçüde etkilemiştir. Komintern'in Birinci Kongresinde, Komünist Enternasyonal'in kuruluşunu, örgütsel ve yönetim biçimlerini zorunlu kılan şartlar 1940 yıllarında geçersiz olmuştur. İkinci Dünya Savaşı yıllarında meydana gelen durum dünyanın çeşitli bölgelerinde sorunların daha karmaşık bir hal alması komünist partilerinin bir merkezden yönetilmesini zorlaştırmıştır. Komünist Partilerden bir kısmı saldırgan ülkelerde, bir kısmı da saldırıya uğrayan ülkelerde faaliyet yürütmek zorunda kalmışlardır. Bir kısmı legal, diğer bir kısmı ise illegal koşullar altında, diğer

bir kısmı da sömürge ve işgal edilen ülkelerde çalışmak zorunda bırakılmışlardır. Komünist partileri için, ülkelerin somut koşullarını inceleyip yeni savaş yolları aramak kaçınılmaz bir zorunluk olmuştur. Bütün bunlar, dünya komünist hareketinin bir merkezden yönetilmesini daha da imkânsızlaştırmış, hatta bunu gereksiz kılmıştır.

Ayrıca, faşizme karşı savaşmak isteyen ulusal ve uluslararası güçler arasında geniş cephenin kurulmasını zorlaştıran bütün engellerin, bu arada komünist partilerinin «dışardan yönetildiği» yolundaki iddianın yok edilmesi de gerekiyordu. Bu nedenlerden dolayı Mayıs 1943'de toplanan Komintern İcra Kurulu Prezidyumu Komintern'in dağıtılmasını kararlaştırdı. Bu karar Komintern'in bütün seksiyonlarınca onaylandı.

Komintern, Marksizm-Leninizm öğretisini sağ ve «sol» oportünistlere karşı savunmakla, Marksizm-Leninizmin uluslararası alanda işçi hareketiyle birleşmesini gerçekleştirmekle, bu öğretiyi yeni strateji ve taktikle zenginleştirmekle, faşizme karşı savaşta geniş bir halk cephesinin oluşmasını sağlamakla ve faşizmin bir sistem olarak dünya ölçüsünde yenilgiye uğratılmasına büyük katkıda bulunmakla, Bolşevik Partisi, uluslararası komünist hareketi ve ulusal kurtuluş hareketleri arasında sağlam bağların kurulmasını gerçekleştirmekle tarihsel misyonunu yerine getirmiştir. Komintern enternasyonalizm bayrağını daima yükseklerde dalgalandırmış, komünizm fikirlerinin bütün dünyaya yayılmasını sağlamıştır.

## **TKP'nin gelişmesi ve bu gelişmeyi engelleme çabaları**

*M. Eğeli*

Memlekette sınıf savaşları, ilerici, devrimci yurtsever güçlerin işbirlikçi hükümete, Amerikan uyduluğuna karşı savaşı sertleşiyor, gelişiyor. Ana devrimci güç olan işçi sınıfı bu savaşta başı çekiyor. İşçi sınıfının savaşımı giderek daha bilinçli, daha örgütlü ve disiplinli oluyor.

Halk düşmanı hükümeti alaşağı etmek, ileri demokratik bir hükümeti işbaşına getirmek savaşı durmadan genişliyor, yığınsal bir nitelik alıyor. Bu güncel savaşa yeni yeni güçler katılıyor.

Bütün bu olumlu gelişmeler, Türkiye Komünist Partisi'nin son yıllardaki atılımlarından, yığınlar arasında, özellikle işçi sınıfı içinde yaygın olarak örgütlenme, sosyalist bilinci yığınlara indirme savaşından ayrı düşünülemez.

TKP'nin yeni programı, stratejisi, taktiği, savaş belgileri her geçen gün işçi sınıfına, geniş emekçi yığınlarına daha geniş ölçüde mal olmakta, Parti'nin başta işçi sınıfı olmak üzere tüm halkımızı sömürüye, emperyalizme, faşist baskılara karşı savaşa yöneltme politikası etkinliğini arttırmaktadır.

TKP'nin güçlenmesi, işçi sınıfının başını çektiği ve bütün ulusu kapsayan kurtuluş hareketinin güçlenmesi demektir.

Emperyalizm ajanları, gerici burjuva çevreleri, TKP'nin sesini boğmak, onu halk yığınlarından koparmak, işçi sınıfına ulaşmasını engellemek için kanlı bir terör, zorbalık ve iftira kampanyası yürütmüşlerdir. TKP, 55 yıllık savaşında 53 yılını gizli çalışmak zorunda bırakılmıştır. Bir yandan da, oportünistler, Maocular, Troçkistler, likidatörler, bozguncular, TKP'nin ideolojik, politik, örgütsel bütünlüğünü kırma hedefinde burjuvazinin yanında yer almışlardır.

Bu çok yönlü saldırılar, başarısızlığa uğramıştır. TKP, Marksçı-Leninci öğretinin aydınlatığı yoldan şaşmadan yürümüş, işçi sınıfının devrimci savaşımını örgütlemekten geri durmamıştır. Bugün onun toplum yaşamındaki artan etkisi işçi sınıfının, yığınların, emperyalizme, sömürüye, faşist saldırılara karşı savaşımında öncülük görevini daha geniş ölçüde başarması, onun yeni tür bir parti olma niteliğinden ileri gelmektedir.

Türkiye Komünist Partisi, Türkiye toplumunun en ilerici ve devrimci gücü olan işçi sınıfının politik örgütü, onun savaşkan öncü koludur. Bilimsel sosyalizmi, devrimci bilimsel teoriyi kendisine kılavuz edinen, Marksçı-

Leninci ilkelere dayanan bir partidir. Programı, tüzüğü, stratejisi, taktiği, bunları uygulama yöntemleri, örgüt ve savaş biçimleri Leninci ilkelere dayanmaktadır.

Bugün TKP'nin dışında, legal olarak kurulan sosyalist partilerin varlığı somut bir olgudur. Böylesi partilerin sayısı yarım düzineyi bulmuştur.

TKP'nin sosyalist partilere karşı tutumu ilkeseldir, açıktır. Parti, bu tutumunu çeşitli biçimlerde, çeşitli yollarla ortaya koymuştur. TKP, her nereden gelirse gelsin, emperyalizme, faşist baskılara karşı, ulusal kurtuluştan, demokrasiden yana atılan bütün adımları destekler, işçi sınıfının birliğini, sosyalist akımın birliğini var gücüyle savunur.

Birlik için savaş, ayrılıkçılığa, bölücülüğe karşı yürütülen savaştan ayrılmaz. TKP işçi sınıfının birliği için savaşırken, sendikaların parçalanmasına, işçi sınıfının örgütsel, ideolojik bölünmelerine var gücüyle karşı durmaktadır.

Bu demektir ki, TKP, diğer sosyalist partilere karşı tutumunu bu partilerin yöneticilerinin kimliklerine, bu partilerde yer alan belirli kişilere göre değil, söz konusu partilerin emperyalizme, burjuvaziye karşı savaşta tutukları safa, uyguladıkları politikaya göre belirler.

TKP'nin başta gelen amacı, bütün diğer Marksçı-Leninci örgüte bağlı olan komünist partileri gibi, kapitalizmden sosyalizme geçmektir. Sömürü düzenini ortadan kaldırmaktır. İşçi sınıfının ve tüm halkın kurtuluş mücadelesini zafere ulaştırmaktır. Fakat bu hedefe ulaşmak için toplum gelişmesinin her aşamasına uygun bir strateji ve taktik uygulamak gerekir. Toplumun gelişmesinin değişik aşamalarını gereği gibi saptayamayan, Marksist-Leninist öğretiyi değişik aşamaların koşullarına göre uygulayamayan partiler, ya yığınlarla bağlarını koparır, ya da devrim hareketinin dışında kalır.

TKP, anayurdu, emperyalizmin, NATO'nun boyunduruğundan kurtarmak, sosyalizm yolunu açacak ileri demokratik bir düzeni kurmak için sosyalist akımın, işçi sınıfının birliğini güçlendirmek, bütün anti-emperyalist, demokrasiden yana güçler arasında, iş ve eylem birliğinin şartlarını yaratma yolundan yürüyor.

TKP'nin artan etkinliği karşısında partiye yönelen saldırıların, provokasyonların son zamanlarda yoğunlaşması, en sinsi biçimler alması şaşırtıcı olmuyor. Sahte komünist partiler kurdurarak, işçi sınıfını illegalde bölme girişimleri, işte böylesi bir provokasyondur.

Birkaç ay evvel «TKP-R» imzalı bildiriler dağıtarak ortaya çıkan ve komünist kadroları ve sempatizanları şaşırtma, yetişmekte olan kuşaklara tuzaklar kurma, TKP'yi arkadan vurma hedefini güden provokatörlerin kimlikleri bugün biliniyor.

Bunlar bir sosyalist partinin yöneticileri arasında yer almışlardır. TKP,

bu provokatörlerin eylemleri işçi sınıfının devrimci hareketine, ulusal ve sosyal kurtuluş savaşına zarar verecek ölçüye ulaştığı zaman, bunların maskelerini düşüreceğini, kimliklerini açıklayacağını, bunu devrimci bir ödev saydığını ilân etmiştir.

Ayrıca şunu da belirtmek gerek: bugün artık emperyalizmin hizmetinde karşı-devrimci bir akım olduğu iyice ortaya çıkan Maocular, bozguncu provokatör Mihri Belli gibiler pis ellerini partinin adına, dününe, savaş tarihine, onun kurucusu Mustafa Suphi yoldaşa uzatıyorlar. Maocular kendilerine TKP (ML) adını takıyorlar, dergilerinde, gazetelerinde, komünistleri, sosyalistleri, gerçek sendikacıları polise ihbar ediyor, en iğrenç yalanları kusuyorlar.

Partinin adını, tarihini, savaş birikimlerini korumak, bunlara uzanan elleri kırmak, devrimci bir görevdir.

Bütün bunlar işçi sınıfının hareketini parçalamaya, işçi sınıfının devrimci partisi TKP'nin, ideolojik, örgütsel bütünlüğünü bozmaya, onu yığınlardan koparmaya yöneliktir. Bunlara karşı savaş sürekli dir.

Bu arada bazı yeni TİP'lilerin TKP'ye karşı sistemli biçimde yürüttüğü, işçi hareketini bölmeye, sosyalistleri birbirine düşürmeye ve komünistleri polise jurnallmeye yönelik kampanyasını da görmemezlikten gelemeyiz. TKP'nin Bilimsel Sosyalizm yolunda yürümesi, Leninci örgüt ve savaş biçimlerini uygulaması, legal ve illegal yöntemleri uyumlaştırması ve yığınlara işçi, sendika hareketine yön vermeye, savaş alanında yığınlara öncülük etmeye çalışması, sahte parlâmentarizme ödün vermemesi karşısında, bazı yeni TİP'lilerin, en gerici çevrelerin anti-komünizmine ayak uydurdukları görülmektedir.

Geçmişte TKP legal bir sosyalist parti olan eski TİP'e bir yandan doğru devrimci strateji ve taktikleri göstermeye, eksikliklerini anlatmaya çalışırken, bu partiyi var gücüyle desteklemesinden, onun güçlenmesine yardımcı olmaktan da geri durmamıştır. TKP, eski TİP'i kardeş parti olarak görmüş, onu burjuvazinin saldırılarına, bozgunculara, örgüt yıkıcılarına, MDD'cilere, anarşistlere karşı korumuştur.

Eski TİP'in Marksist-Leninst öğretiyeye ters düşen bazı yönleri bulunduğu, partinin ideolojik doğrultusundan sosyalist olmayı yalnızca sınıflar mücadelesi kabul etme, Bilimsel Sosyalizmi yalnızca bir yöntem, bir bakış açısı olarak ele alma, Bilimsel Sosyalizmin işçi sınıfının devrim savaşında en keskin silâh olduğunu anlamama eğilimlerinin ağır bastığı, partinin proletarya enternasyonalizmi eğilimlerini çiğneyen bazı tutum ve kararları aldığı da bilinen bir gerçektir. TKP eski TİP'e bilimsel sosyalizm yolunu göstermek uğrunda elinden geleni yapmıştır. TKP'nin bu ilkesel Leninci tutumunu bugün yanlış anlayanlar var. Bugün bazı TİP'liler legal-

açık çalışma üzerine işçi sınıfının devrimci mücadelesinin yönetimi üzerinde kendilerinin söz sahibi bulunduğu iddiasını taşıyorlar.

Burada şunu belirtmek gerek. Yeni TIP eski TIP değildir.

12 Mart sıkıyönetim terörü döneminde, emperyalist tekellerin NATO'ya bağlı işbirlikçi burjuvazi ve onlara yumruk olan militarist paşalar erklerini sürdürmek, çürüyen sömürü ve talan düzenini ayakta tutmak için orduyu, faşist komandoları, ilerici güçlerin, örgütlerin üzerine sürdüler. Eski TIP bu dönemde kapatıldı. Örgütsel varlığı sona erdirildi. Partiye bağlı kadrolar dağınıklık içine düştüler. Eski TIP'in kadrolarından bir bölümü sosyalizm savaşından uzaklaştı, bir bölümü burjuva partilerinin kuyruğuna yapııştılar. TIP'in kapatılmasıyla oluşan bazı kümeler, bugün hâlâ dar grupçuluk eylemlerine devam ediyorlar. Eski TIP üyelerinden kimileri ise, legalizm batağına saplanmış bulunuyor. Bunlardan kimileri de, polisin, işbirlikçi hükümetin işine yarayan «örgütçülük», «gizlilik» oyunları oynuyor.

TIP üyelerinin parti kapatıldıktan sonra böylesine savrulmasının kaynakları parti örgütünün sınıfsal birleşiminde, parti üyelerinin sınıfsal yapılarında aranmalıdır. TIP'in bugün böylesine çapraşık bir duruma düşmesinin başlıca bir nedeni de, bu partinin Leninci örgütlenme normlarını uygulayan TKP'ni yana itmesidir. Bugün bu deneyden zorunlu dersleri çıkarmak ve daha dikkatli olmak bir zorunluluktur. Eski TIP içinde yer almış Bilimsel Sosyalizme bağlı militanlar, bugün de işçi sınıfının, devrimci savaşların içinde yollarına devam ediyorlar.

14 Ekim seçimlerinden sonra sınıf savaşında, ulusal bağımsızlık direnişinde yeni bir aşamaya girildi. Bu dönemde eski TIP'lilerden bir-iki grup yeni TIP'i kurdular. Bugün TIP yeni bir örgüt olarak ortaya çıkmış bulunuyor. Yeni TIP ayrıca ideolojik alanda da yeni bir program, politikayla belirlenmiştir.

Bütün bu nedenlerle TKP'nin eski TIP'e karşı aldığı tutumla, bugünkü TIP'e karşı tutumunun farklı biçimler alması kaçınılmazdır.

TKP somut koşullara göre somut eylemler uygular. Bu, Marksçı-Leninci öğretinin gereğidir. Yoksa yeni TIP yöneticileri arasında yer alan bazı dönemlere özel ve kişisel bir tutum söz konusu değildir. Kaldı ki bugün TKP'ye karşı en iğrenç kampanyayı yürütenlerin arasında daha yeni TIP kurulmadan komünistlere yanaşıp, «bu işin başını bu kez sıkı bağlamak istiyoruz» deyip, kapıdan çıkınca, kendi hesabına entrikalar çevirenler de yer almaktadır.

Bugün legal sosyalist akımın üyeleri ve yöneticileri arasında, gerçekten işçi sınıfının davasına içtenlikle inanmış dürüst sosyalistler vardır. Bazı TIP'lilerin Komünist Partisi'ne çelme takmak, onu arkadan hançerlemek yolundan yürümeleri, sosyalizme gönül verenleri de şaşırtmaktadır, ilerici

yurtsever güçler, sosyalistler arasında söyleşi bağları kurma olanaklarını önemli ölçüde zedelemektedir. Yeni TIP'in belirli yöneticileri arasında bulunan ve anti-komünizm batağına yuvarlanmış olanlar, diğer sapık akımlarla açıkça işbirliği içinde, komünist militanları tehdit etmekte, polise ihbar etmekte, MİT'e çağrılarda bulunmaktadır.

TKP, komünistler saldırıya uğradığı zaman kendisini her savaş yöntemiyle savunmaktan geri durmamıştır, durmayacaktır.

Yeni TIP içinde yer alan ve TKP düşmanlığını körükleyen, MİT'i TKP'nin üzerine sürmeye yönelik bu gibi kimselere karşı partimizin politikası kesin olacaktır. Bu gibileri devrim hareketine ihanet eden provokatörler olarak ilân edip, yalnızca maskelerini indirmekle yetinmiyecektir. Onlara karşı burjuvaziye, emperyalizm ajanlarına karşı yürüttüğü savaş, yöntemleri uygulayacaktır.

«YENİ ÇAĞ» DERGİSİNİN 1975 YILINA AIT

12 SAYISINDA ÇIKAN YAZILAR (SAYI 1-12)

|                                                           | Sayı | Sayfa |
|-----------------------------------------------------------|------|-------|
| xx: Budapeşte'de yapılan hazırlık toplantısının bildirisi | 2    | 95    |
| xx: Viyetnam halkının utkusu ve bunun uluslararası önemi  | 7    | 565   |
| Y. Baril: Halkın yararına tarım politikası                | 10   | 853   |
| J. Batmunh: Asya'da uyanışın şafağı                       | 8    | 653   |
| xx: Barış halkların hakkıdır                              | 9    | 749   |
| E. Gerek: Avrupa için bir barış yasası                    | 10   | 845   |
| K. Espersen: Amerikan emperyalizmi ve Batı                |      |       |
| Avrupanın yazgısı                                         | 6    | 481   |
| K. Espersen: Avrupada yeni koşullar ve ideolojik savaş    | 12   | 1021  |
| V. Kaştan: Devrimci savaş için yeni olanaklar             | 6    | 469   |
| xx: Avrupada yeni ilişkilerin temeli                      | 9    | 754   |
| D. Kunayev: Yüzyıllarca geri kalmışlıktan gelişmiş        |      |       |
| sosyalizme doğru                                          | 7    | 572   |
| P. Markovski: Avrupada barış ve güvenlik adına            | 8    | 663   |
| H. Mies: Büyük Oktobr ve zamanımız                        | 11   | 933   |
| P. Mladenov: Sosyalist diplomasi-halkçı diplomasi         | 11   | 945   |
| Ş. Raşidov: Sosyalist yaşam tarzı ve ulusal bilinç        | 9    | 757   |
| V. Teitelboim: Amerikamızın tam bağımsızlığına doğru      | 10   | 846   |
| E. Tuominen: Parlamenter savaşım ile yığınların hareketi  |      |       |
| arasında bağıntı                                          | 11   | 956   |
| V. Yaruselski: Sosyalist toplumda ordunun rolü            | 7    | 588   |
| A. Mohammed: Bizim sağlam dayanağımız                     | 1    | 19    |
| B. Ponomaryov: Çağdaş dünyanın gelişmesinde sosya-        |      |       |
| lizmin rolü                                               | 1    | 1     |
| A. Greçko: Büyük utku ve verdiği ibret dersleri           | 3    | 191   |
| G. Husak: Dünya tarihinde yüce bir aşama                  | 5    | 373   |
| M. Rossi: İtalya'da neo-faşizm                            | 4    | 297   |
| F. Ebert: Alman toprağından bir daha harp çıkmasın        | 4    | 285   |
| V. Venetsanopulos: Gizlilikten çıktıktan sonra            | 9    | 795   |
| H. Volf: İşçi sınıfının öncüsü ve toplumsal gelişme       |      |       |
| dinamiği                                                  | 3    | 215   |

|                                                                                                         |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| <i>K. Košta</i> : Ekonomide meydan savaşı . . . . .                                                     | 8 .  |
| <i>E. Krenz</i> : Cumhuriyetle yaşıt kuşak . . . . .                                                    | 8 .  |
| <i>P. Kurtie</i> : Fransa'da halk birliğine doğru . . . . .                                             | 2 .  |
| <i>V. Lamberts</i> : Günümüzde ideolojik çalışmalar . . . . .                                           | 6 .  |
| <i>I. Lange</i> : Yeni hayatın aktif kurucuları . . . . .                                               | 12 . |
| <i>R. Marin</i> : Çatışmaları yığınlar çözümleyecektir . . . . .                                        | 12 . |
| <i>xx</i> : Çağımızın Marksist-Leninist partisi . . . . .                                               | 5 .  |
| <i>M. Ovari</i> : Gelişmiş sosyalizm kuruluşunda yeni aşama . . . . .                                   | 8 .  |
| <i>J. Pittman</i> : ABD komünistlerinin memleketin gelişmesine ilişkin görüşleri . . . . .              | 11 . |
| <i>S. Udval</i> : Moğolistan kadınının dünü ve bugünü . . . . .                                         | 12 . |
| <i>R. Urbani</i> : Komünistlerin fabrikalarda çalışmaları . . . . .                                     | 6 .  |
| <i>H. Şmırgeld, S. Sudıman, H. Haba, T. Namsaray ve A. Volkov</i> : Komünistlerin alternatifi . . . . . | 9 .  |
| <i>H. Adamo</i> : Eski ve yeni yanlariyle anti-komünizm . . . . .                                       | 6 .  |
| <i>B. Golembevski</i> : Sosyalizmde aydınların perspektifleri . . . . .                                 | 12 . |
| <i>K. Zarodov</i> : Leninizm ve devrimci utkunun güçlenmesi sorunu . . . . .                            | 5 .  |
| <i>xx</i> : Demokratik birlik savaşında komünistler . . . . .                                           | 7 .  |
| <i>H. Mis</i> : Federal Alman Cumhuriyetinde sosyal çatışmalar artıyor . . . . .                        | 5 .  |
| <i>N. Papazov</i> : Sosyalizm ve bilim . . . . .                                                        | 6 .  |
| <i>E. Pastorino</i> : Anti-emperyalist savaşımın ön sıralarında . . . . .                               | 9 .  |
| <i>Gi Pelaço</i> : «Sıfır artış» öneren ideoloji ve politika . . . . .                                  | 8 .  |
| <i>V. Perlo</i> : Birleşik Amerika'da ekonomik çelişkiler sertleşiyor . . . . .                         | 5 .  |
| <i>xx</i> : İşçi sınıfı ve bağlaşıkları . . . . .                                                       | 7 .  |
| <i>xx</i> : Demokrasi ve sosyalizm savaşında köylüler . . . . .                                         | 10 . |
| <i>I. Sinha</i> : Köylülerin durumu ve devrimci olanakları . . . . .                                    | 11 . |
| <i>A. Eskala</i> : Aydınların sosyal-politik görüş ve tutumları . . . . .                               | 11 . |
| <i>xx</i> : Sosyalist demokrasinin çağdaş problemleri ve gelişme perspektifleri . . . . .               | 4 .  |
| <i>K. Hager</i> : Marks'ın öngörülleri . . . . .                                                        | 4 .  |
| <i>J. Chataın</i> : Küçük ve orta işletmeler ve Fransa halkının tekellere karşı birliği . . . . .       | 10 . |

|                                                                                             | Sayı | Sayfa |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|------|-------|
| <i>T. Yaroşevski: Emek, kişilik, yaratıcılık</i>                                            | 10   | 879   |
| <i>Y. Arafat: Halkın çığneden haklarını yeniden kazanma yolu</i>                            | 3    | 245   |
| <i>F. Balagtas: Filipinlerde değişme eğilimleri</i>                                         | 8    | 702   |
| <i>G. Vays: Prensipsiz birlik</i>                                                           | 5    | 447   |
| <i>F. Kosta Gomeş: Güçlükleri yeneceğiz</i>                                                 | 2    | 143   |
| <i>xx: Yeni dünyanın üniversite öğrencisi</i>                                               | 8    | 681   |
| <i>A. Kunyal: 25 Nisan yolunda</i>                                                          | 3    | 207   |
| <i>E. Lagadinova: Toplumsal ilerleme kriteriyumu olarak kadınların durumu</i>               | 7    | 619   |
| <i>L. Ş.: Anti-komünizm karşı-devrim silâhıdır</i>                                          | 10   | 887   |
| <i>F. Muri: Çağdaş kapitalizmin temel çelişkisi</i>                                         | 2    | 97    |
| <i>L. Padilla, O. Sançes: Geleceğe doğru güvenli adımlar</i>                                | 12   | 1053  |
| <i>J. Pittman: Burjuva hürriyetlerinin beşiği olmaktan devlet-tekel kapitalizmine doğru</i> | 7    | 626   |
| <i>H. Prado: Devrimin kesin aşaması</i>                                                     | 9    | 808   |
| <i>Y. Prajski: Bunalım ve harp: Problemin çağdaş içeriği</i>                                | 4    | 348   |
| <i>Y. Prajski: Çağımızın gerçeklikleri ve emperyalizmin politikası</i>                      | 7    | 630   |
| <i>L. Zapirain: Frankizm'in son silâhı terör</i>                                            | 11   | 1000  |
| <i>S. Hadjeres: Kurtuluş cephesinden kuruluş cephesine</i>                                  | 6    | 533   |
| <i>D. Henin: Tehlikeli ve düşüncesizce bir politika</i>                                     | 3    | 234   |
| <i>H. Alvarado: Devrimci süreç, bağımsızlık, uluslararası ilişkiler</i>                     | 3    | 242   |
| <i>R. Çandra: Barış savaşçılarının jübilesi</i>                                             | 11   | 977   |
| <i>F. Edelman: Toplumsal gelişmenin zorunlu gücü</i>                                        | 10   | 892   |
| <i>E. Yar: Kadınların durumu</i>                                                            | 1    | 57    |
| <i>R. Gioldi: Bütün dünya için esinleyici bir örnek</i>                                     | 1    | 28    |
| <i>xx: Sosyal ilişkilerin derinleşmesi ve sınıf mücadelelerinde yükseliş</i>                | 3    | 226   |
| <i>T. Görög: Devrim ve yeni toplum kuruculuğu bilimi</i>                                    | 2    | 121   |
| <i>A. Lourenço: Portekiz gericiliği büyük oynuyordu ve çok kaybetti</i>                     | 1    | 49    |
| <i>I. Nörlund: Yeni yollar araştırma, prensiplere bağlılık</i>                              | 2    | 133   |
| <i>E. Blinova: Rakamlar ve kanıtlar</i>                                                     | 10   | 896   |

|                                                                                                                  |   |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|-----|
| <i>T. Dragoyçeva: Devrimin silâhlı güçlerini meydana getirmede Bulgaristan Komünist Partisi'nin deneyi</i> . . . | 2 | 151 |
| <i>N. Din Çi: Bütün barışsever güçler bizden yanadır</i> . . .                                                   | 1 | 58  |

## BELGELER VE KANITLAR

|                                               |   |     |
|-----------------------------------------------|---|-----|
| Gelişen yola bir bakış . . . . .              | 1 | 37  |
| Emperyalizmin barut depoları . . . . .        | 4 | 306 |
| İkinci Dünya Savaşı'nın istatistiği . . . . . | 5 | 386 |

### *Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler*

|                                                                                                                                                                                        |    |      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|------|
| Viyetnam Emekçiler Partisi, İsviçre Emek Partisi, Honduras Komünist Partisi . . . . .                                                                                                  | 6  | 545  |
| Türkiye Komünist Partisi, Senegal Afrika Bağımsızlık Partisi, Dominik Komünist Partisi, Sudan Komünist Partisi, Nikaragua Sosyalist Partisi, Haiti Birleşik Komünist Partisi . . . . . | 7  | 636  |
| Yugoslavya Komünistler Birliği, Suriye Komünist Partisi, Venezüella Komünist Partisi, Tunus Komünist Partisi . . .                                                                     | 10 | 915  |
| Peru Komünist Partisi, Reünyon Komünist Partisi, Meksika Komünist Partisi, San-Marino Komünist Partisi, Kosta-Rika Öncü Halk Partisi, Guadelup Komünist Partisi . . .                  | 11 | 1005 |
| Kore Emek Partisi, Fas İlerilik ve Sosyalizm Partisi, Ekvador Komünist Partisi, Martinik Komünist Partisi, Lesotho Komünist Partisi, Salvador Komünist Partisi . . .                   | 12 | 1079 |

## ÖZEL SAYFALAR

|                                                                  |   |     |
|------------------------------------------------------------------|---|-----|
| TKP Merkez Komitesi'nin halkımıza Çağrısı . . . . .              | 1 | 60  |
| TKP Merkez Komitesi'nin Bildirisi . . . . .                      | 2 | 162 |
| TKP Merkez Komitesi'nin Çağrısı . . . . .                        | 4 | 355 |
| TKP'nin 1 Mayıs Belgileri . . . . .                              | 4 | 357 |
| TKP Merkez Komitesi'nin SBKP Merkez Komitesi'ne mesajı . . . . . | 4 | 359 |

|                                                                                                                                     | Sayı     | Sayfa |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|-------|
| TKP Merkez Komitesi'nin Bildirisi . . . . .                                                                                         | 6 . . .  | 549   |
| TKP Merkez Komitesi'nin Bildirisi . . . . .                                                                                         | 7 . . .  | 644   |
| TKP Merkez Komitesi'nin PKP Merkez Komitesi'ne<br>mesajı . . . . .                                                                  | 8 . . .  | 735   |
| TKP Merkez Komitesi'nin Halkımıza Çağrısı . . . . .                                                                                 | 9 . . .  | 818   |
| TKP Merkez Komitesi'nin BKP Merkez Komitesi'ne<br>mesajı . . . . .                                                                  | 10 . . . | 832   |
| TKP Merkez Komitesi'nin Bildirisi . . . . .                                                                                         | 10 . . . | 920   |
| TKP Merkez Komitesi'nin SBKP Merkez Komitesi'ne<br>mesajı . . . . .                                                                 | 11 . . . | 1010  |
| TKP MK'nin Hindistan Komünist Partisi Ulusal<br>Konseyine mesajı . . . . .                                                          | 11 . . . | 1011  |
| TKP Merkez Komitesi'nin Çağrısı . . . . .                                                                                           | 12 . . . | 1080  |
| TKP Merkez Komitesinin halkımıza yeni yıl mesajı . . . . .                                                                          | 12 . . . | 1081  |
| TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın SBKP MK<br>Politik Büro aday üyesi Ponomaryov yoldaşa mesajı . . . . .                     | 1 . . .  | 62    |
| TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın FKP MK'ne<br>mesajı . . . . .                                                              | 1 . . .  | 63    |
| TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın BKP MK<br>Sekreteri Telalov yoldaşa mesajı . . . . .                                       | 1 . . .  | 64    |
| TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın konuşması : . . . . .                                                                      | 1 . . .  | 65    |
| TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın MSİP'nin<br>X. Kongresinde yaptığı konuşma . . . . .                                       | 3 . . .  | 254   |
| TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın MSİP organı<br>«Nepszabadsag» gazetesine demeci . . . . .                                  | 3 . . .  | 258   |
| TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın FKP MK'ne<br>mesajı . . . . .                                                              | 4 . . .  | 360   |
| TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İspanya Komü-<br>nist Partisi Başkanı Dolores Ibaruri'ye mesajı . . . . .                  | 12 . . . | 1082  |
| TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın «TKP'nin<br>Sesi» ve «Bizim Radyo» muhabirlerine verdiği demec . . . . .                   | 4 . . .  | 361   |
| TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İngiliz Komü-<br>nist Partisi MK organı «Morning Star» gazetesine demeci . . . . .         | 6 . . .  | 551   |
| TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın 10 Eylül<br>1975'de TKP'nin 55. kuruluş yıldönümü dolayısıyla<br>yaptığı konuşma . . . . . | 9 . . .  | 820   |
| TKP MK'ne gelen kutlama mesajları . . . . .                                                                                         | 9 . . .  | 828   |

|                                                                                                                       |      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| TKP'nin 12 Eylül 1922'de yasaklanması üzerine MK'nin protestosu . . . . .                                             | 1 .  |
| İtalyan Komünist Partisi'nin 14. Kongresinde TKP temsilcisinin konuşması . . . . .                                    | 3 .  |
| Avrupa Kapitalist Ülkeleri Komünist Partileri'nin Düsseldorf Toplantısına katılan TKP delegasyonunun raporu . . . . . | 3 .  |
| TKP temsilcisinin Düsseldorf «Unsere Zeit» şenliğinde yaptığı konuşma . . . . .                                       | 9 .  |
| A. Saydan: Sınıf partisi, yığın partisi (2) . . . . .                                                                 | 1 .  |
| A. Saydan: Türkiye'de sınıf savaşında gelişmeler, kuvvetler dengesinde değişiklik . . . . .                           | 2 .  |
| A. Saydan: Karl Marks'ın yapısı «Gotha Programının Eleştirisi»nin 100. yıldönümü . . . . .                            | 3 .  |
| A. Saydan: Faşizm ve neo-faşizm (1) . . . . .                                                                         | 4 .  |
| A. Saydan: Faşizm ve neo-faşizm (2) . . . . .                                                                         | 5 .  |
| A. Saydan: Faşizm ve neo-faşizm (3) . . . . .                                                                         | 6 .  |
| A. Saydan: Yeni gelişmeler, yeni kazanımlar . . . . .                                                                 | 7 .  |
| A. Saydan: İşçi sınıfı ve demokratik eylembirliği (1) . . . . .                                                       | 8 .  |
| A. Saydan: İşçi sınıfı ve demokratik eylembirliği (2) . . . . .                                                       | 9 .  |
| A. Saydan: 12 Ekim ara seçimlerinin gösterdikleri . . . . .                                                           | 10 . |
| A. Saydan: İşçi sınıfının birliği ve ona bağlı sorunlar . . . . .                                                     | 11 . |
| A. Saydan: Komintern'in VII. Kongresinin 40. yıldönümü ve dünya işçi hareketinin bazı sorunları . . . . .             | 12 . |
| Komünist Enternasyonal hakkında kısa bilgiler . . . . .                                                               | 12 . |
| C. İrem: Yıkıcılara karşı . . . . .                                                                                   | 2 .  |
| Ali Durmasın: Türkiye'de faşizm tehlikesi . . . . .                                                                   | 3 .  |
| N. Kaya: Uluslararası Kadınlar Yılı . . . . .                                                                         | 3 .  |
| A. S.: Türkiye İşçi Partisi'nin Programı (1) . . . . .                                                                | 5 .  |
| A. S.: Türkiye İşçi Partisinin Programı (2) . . . . .                                                                 | 6 .  |
| A. S.: Türkiye İşçi Partisi'nin Programı (3) . . . . .                                                                | 8 .  |
| A. S.: Türkiye İşçi Partisi'nin Programı (4) . . . . .                                                                | 10 . |
| A. S.: Türkiye'de sınıf savaşında gelişmeler . . . . .                                                                | 11 . |
| M. Eğeli: TKP'nin gelişmesi ve bu gelişmeyi engelleme çabaları . . . . .                                              | 12 . |
| Okuyucu mektuplarından . . . . .                                                                                      | 1 .  |

## «Yeni Çağ» dan Okurlara

Sayın okurlar,

Dergimize karşı istekler günden güne artıyor. Biz bu istekleri elimizden geldiği kadar karşılamaya çalışıyoruz. Okurlarımızdan, adresleri açık ve doğru olarak yazmalarını, özellikle şehir ve mahalle numaralarını titizlikle belirtmelerini rica ederiz. Adreslerini değiştirenler, yeni adreslerini bize derhal bildirmelidirler.

Dergiye abone olmak ve diğer yayınlarımızı edinmek isteyenler adresimize bir mektupla bildirebilirler. Sonra Avrupadaki okurlarımız aşağıdaki adrese başvurabilirler:

1 Berlin 10

Postfach 100 229

West Berlin

Ödemeler şu konto numarasına yapılır:

Buchhandlung

Postscheckkonto 342 441

West Berlin

1. L. İ. Brejnev, «LENİN'İN 100. YILDÖNÖMÖ, SBKP'NİN XXIV. KONGRESİ, SSCB'NİN 50. YILI»
2. NAZİM HIKMET, BÖTÖN ESERLERİ (Şimdiye kadar 8 cilt çıkmıştır),
3. BİLİMSEL KOMÖNİZM,
4. LENİN (Biografisi),
5. BÖYÖK OKTOBR 50 YAŞINDA
6. S. Östünel, «SAVAŞ YOLU» (3. baskı)
7. S. Östünel, «GÖNÖMÖZDE TKP»
8. S. Östünel, «GÖNEŞLİ DÖNYA»
9. A. Saydan, «ALMAN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ»
10. A. Saydan, «YEDİ SOSYALİST ÖLKEDE DÖN-BUGÖN-YARIN»
11. A. Saydan, «SOVYETLER BİRLEĞİNDE 12 GÖN»

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozširovani tisku,  
Praha 6, Tkakurova 3, Czechoslovakia

## «Yeni Çağ» dan

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni  
çılardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung  
5100 Aachen

Löhergraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach  
8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung  
5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung  
4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung  
5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung  
3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung  
2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung  
6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis  
4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung  
4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber  
8520 Erlangen  
Schiffstraße 5

Karl-Liebknecht-Buchhandlung  
4300 Essen 1  
Viehofer Platz 14  
Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»  
6000 Frankfurt/Main  
Schumannstraße 56  
Buchzentrum in der Goethestraße  
6000 Frankfurt/Main  
Goethestraße 56  
Buchhandlung Walter Herbst  
7800 Freiburg  
An der Mehlwaage 2  
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.  
6300 Gießen  
Schiffenberger Weg 1  
Wissen und Fortschritt Buchhandlung  
3400 Göttingen  
Burgstraße 24  
Internationale Buchhandlung GmbH.  
2000 Hamburg 13  
Johnsallee 67  
Wissen und Fortschritt Buchhandlung  
3000 Hannover-Linden  
Limmerstraße 106  
Buchhandlung kollektiv GmbH.  
6900 Heidelberg  
Plöck 64a  
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.  
3500 Kassel  
Werner-Hilpert-Straße 5  
Kollektiv-Buchhandlung  
2300 Kiel 1  
Falckstraße 16  
Wissen und Fortschritt Buchhandlung  
5000 Köln  
Fleischmengergasse 31  
Buchhandlung Rosa Luxemburg  
4150 Krefeld  
St.-Anton-Straße 86

Bücherzentrum Süd-West  
6500 Mainz  
Bilhildisstraße 15  
Wissen und Fortschritt Buchhandlung  
6800 Mannheim  
U 2, 3  
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.  
3550 Marburg  
Am Grün 56  
Buchhandlung Libresso  
8000 München 40  
Türkenstraße 66  
Karl-Liebknecht-Buchhandlung  
4400 Münster  
Steinfurter Straße 15  
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber  
8500 Nürnberg  
Weinmarkt 12a  
Dein Buch Volksbuchhandlung  
2900 Oldenburg  
Am Damm 26  
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber  
8400 Regensburg  
Glockengasse 7  
Lenchen Demuth-Buchladen  
6600 Saarbrücken  
Nauwieser Straße 13  
Wissen und Fortschritt Buchhandlung  
5900 Siegen  
Freudenberger Straße 18  
Buchhandlung Hornung und Steinbach  
7000 Stuttgart  
Wilhelmsplatz 1  
Buchhandlung W. A. Bastigkeit  
5500 Trier  
Lindenstraße 10  
Friedrich-Engels-Buchhandlung  
5600 Wuppertal-Elberfeld  
Gathe 55-57

## «Yeni Çağ» dan Okurlara

İngiltere'deki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçılardan satın alabilirler:

Central Books Ltd.  
37 Gray's Inn Rd.  
London W.C.1.

Collet's London Bookshop  
64-66, Charing Cross Rd.  
London W.C. 2

Key Books  
25, Essex St.  
Birmingham B 5

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!

## İÇİNDEKİLER

|                                                                 | Sayfa |
|-----------------------------------------------------------------|-------|
| <i>Knud Espersen</i>                                            |       |
| Avrupada yeni koşullar ve ideolojik savaş . . . . .             | 1021  |
| <i>Inge Lange</i>                                               |       |
| Yeni hayatın aktif kurucuları . . . . .                         | 1031  |
| <i>Sonomin Udval</i>                                            |       |
| Moğolistan kadınının dünü ve bugünü . . . . .                   | 1038  |
| <i>Haymen Lumer</i>                                             |       |
| Birleşik Amerika'da kapitalizmin bazı evrim çizgileri . . . . . | 1042  |
| <i>Luis Padilla, Otto Sançes</i>                                |       |
| Geleceğe doğru güvenli adımlar . . . . .                        | 1053  |
| <i>Reynaldo Marin</i>                                           |       |
| Savaşımın sonucunu yığınlar belirliyecek . . . . .              | 1059  |
| <i>Bronislav Golembevski</i>                                    |       |
| Sosyalizmde aydınların perspektifleri . . . . .                 | 1067  |
| xx: Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler . . . . . | 1074  |

### ÖZEL SAYFALAR

|                                                                                                                      |      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| xx: TKP Merkez Komitesinin çağırısı . . . . .                                                                        | 1080 |
| xx: TKP Merkez Komitesinin halkımıza yeni yıl mesajı . . . . .                                                       | 1081 |
| xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İspanya Komünist<br>Partisi Başkanı Dolores Ibaruri'ye mesajı . . . . . | 1082 |
| <i>A. Saydan</i>                                                                                                     |      |
| Komintern'in 7. Kongresinin 40. yıldönümü ve dünya işçi hareketi-<br>nin bazı sorunları . . . . .                    | 1083 |
| xx: Komünist Enternasyonal hakkında kısa bilgiler . . . . .                                                          | 1094 |
| <i>M. Eğeli</i>                                                                                                      |      |
| TKP'nin gelişmesi ve bu gelişmeyi engelleme çabaları . . . . .                                                       | 1100 |